

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี
๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รูปทรงดอกบัว

คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์
อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม

คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม
เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญ
ในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ

คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ
ด้วยหลักแห่งความเสมอภาค และภราดรภาพ

สีน้ำเงิน

คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม
คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน
คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจากทุกภาคส่วนของสังคม
เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และ
รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔

ISBN 978-616-7213-13-2

ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๕

จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์

สรพลสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์

สิน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา

ชูชัย ศุภวงศ์

วีรวิทย์ วีรวิทย์

คณะผู้จัดทำรายงาน

ภิรมย์ ศรีประเสริฐ

ขรรค์ชัย คงเสน่ห์

ชูลีพร เดชขำ

นพรัตน์ พนอพัฒนาชัย

พิมพ์นัยย์ ลีลาชัย

รัตติยา โป่งฟ้า

สรพลสิทธิ์ มีสำราญ

อังคณา สังข์ทอง

แววดา สุขวานิชวิชัย

พรปวีณ์ มีมากบาง

วารุณี

ขวรินทร์

นฤนาท

บังอร

ภพธรรม

วิภา

หรรษา

ณิรมณ

ขวัญสุตา

เจนาคม

เกตุปราษฎ์

คัมไพบุลย์

จงเลิศตระกูล

สุนันธรรม

แก้วสังข์ทอง

บุญรัตน์

เชื้อไทย

วรรณารักษ์

บรรณาธิการ

ขรรค์ชัย คงเสน่ห์

ณิรมณ เชื้อไทย

ปกและรูปเล่ม:

กัญจรา สุรธรา

พิมพ์ที่:

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

โทร. ๐ ๒๒๔๓ ๐๖๑๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๐๖๑๖

การปฏิบัติงานตามภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในฐานะองค์กรตรวจสอบ มีภารกิจหลากหลาย ทั้งใน ด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การตรวจสอบการกระทำและละเลยการ กระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การศึกษาวิจัย และการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน การจัดทำรายงานฉบับนี้ เป็นการนำเสนอการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๔ และเสนอผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในช่วงเดียวกันด้วย

การปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนจำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายในการทำงาน สร้างมิตร สร้าง ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเฉพาะการทำให้สังคมเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน เป็นเรื่อง ที่ต้องใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่าย ในช่วงสองปีนี้ได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายภาคประชาสังคม หน่วยงานของรัฐ และประชาชนที่ช่วยกัน ทำให้เรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องคำนึงถึง การทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การดำเนินโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อประชาชน และชุมชน การดำเนินงานของหน่วยงานทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อชุมชน ต่างต้องตระหนัก ในความรับผิดชอบและสิทธิของผู้เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ทางการเมืองและการพัฒนาต่างมีผลเกี่ยวเนื่องกัน และส่งผลต่อสถานการณ์ สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ในรายงานนี้ใช้เกณฑ์จาก หลักสิทธิมนุษยชนสากล กติกา และอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายของ ไทยด้วยเช่นเดียวกัน เพื่อให้เห็นมุมมองในภาพรวมของประเทศ การเสนอแนวทางเพื่อพัฒนา สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยเป็นสิ่งสำคัญที่คาดหวังว่า สังคมไทยจะเป็นสังคมที่เคารพ สิทธิมนุษยชนอย่างเต็มรูปแบบต่อไป

การทำงานด้านสิทธิมนุษยชนเป็นงานต่อเนื่อง งานสร้างสังคมสันติ ต้องอาศัยความเข้าใจ การให้อภัย มีความสามัคคีและร่วมมือกันทุกฝ่าย ต้องขอขอบคุณหน่วยงานรัฐ ภาคประชาสังคม ประชาชน อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ร่วมแรงร่วมใจทำหน้าที่อย่างเสียสละเต็มที่ต่องาน สิทธิมนุษยชน

ดร. อมรา พงศาพิชญ์

(ศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๒

ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒

ศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายแพทย์ นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายแพทย์ แท้จริง ศิริพานิช
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางวิสา เบ็ญจะมโน
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายปริญญา ศิริสารการ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้บริหารสำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายชัย สุวงศ์

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(ดำรงตำแหน่ง ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ ถึง ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔)

นายวิรัช วีรวรวิทย์

รองเลขาธิการ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายประณู สุวรรณักดิ์

รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สารบัญ

คำนำ	๓
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๔
ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๕
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	๘
บทนำ	๑๗
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๑๗
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๒๑

ภาคที่ ๑

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

กรอบการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน	๒๕
สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔	๒๙
การเคารพสิทธิมนุษยชน : สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	๓๐
สิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	๔๒
ภาวะเศรษฐกิจและการเมือง : ผลกระทบต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพ	๔๗
การคุ้มครองและช่วยเหลือกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิด	๕๔
สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๖๖
การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔	๗๑
บริบทสถานการณ์ในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔	๗๒
การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔	๗๗

รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ	๙๓
รายงานคู่ขนานการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ของประเทศไทยตามกระบวนการ Universal Periodic Review	๙๔
ส่วนที่ ๑ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนภาพรวม	๙๔
ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอแนะ	๑๐๓

ภาคที่ ๒ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔	๑๐๙
การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๑๑๐
การติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา จากรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑๒๒
การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย	๑๒๓
การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายของรัฐ	๑๒๕
การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการประสานงานเครือข่าย	๑๓๐
การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน	๑๕๐
การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	๑๕๒
การบริหารจัดการ	๑๗๐
รายงานการเงิน	๑๗๕

บรรณานุกรม ๒๑๑

ภาคผนวก ๒๑๓	
ที่มาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๒๑๔
คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปีของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๒๑๖
กสม. แนะนำหนังสือเผยแพร่	๒๑๘

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็น “องค์กรอันตามรัฐธรรมนูญ” และในมาตรา ๒๕๖ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยมีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบัน (ชุดที่สอง) ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกหกคน ดังนี้

๑. นางอมรา	พงศาพิชญ์	ประธานกรรมการ
๒. นายแท้จริง	ศิริพานิช	กรรมการ
๓. นายนิรันดร์	พิทักษ์วัชร	กรรมการ
๔. นายปริญญา	ศิริสารการ	กรรมการ
๕. นายไพบุลย์	วราหะไพฑูรย์	กรรมการ
๖. พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต		กรรมการ
๗. นางวิสา	เบ็ญจะมโน	กรรมการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน การจัดทำรายงานประจำปี เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา รวมทั้งประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ ที่ได้เสนอนี้ เป็นบทสรุปสภาพที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยมีการนำเสนอ ดังนี้

๑. สรุปผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔
๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสถานการณ์สิทธิมนุษยชน
ในประเทศไทย

๑.

สรุปผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๔

การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๔ เป็นการประเมินในส่วนของการที่เด่นชัดของปี บางสถานการณ์อาจจะไม่ถูกหยิบยกขึ้นมาในรายงานฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม รายงานนี้มุ่งหวังที่จะประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้เห็นภาพที่เป็นจริงโดยรวม

๑.๑ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในมิติทางการเมือง

มีการใช้สิทธิตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิการชุมนุมเพื่อการแสดงออกทางการเมืองทำได้เสรี แต่การใช้สิทธิในส่วนนี้มีผลกระทบต่อสิทธิในด้านอื่น เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในชีวิตและร่างกาย สิทธิในการสื่อสารการคมนาคม เป็นต้น ส่วนของการใช้สิทธิในการเลือกตั้งนั้น มียอดการใช้สิทธิที่เป็นอิสระ จะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองที่มีได้เป็นฝ่ายรัฐบาลได้รับคะแนนเสียงมากและสามารถจัดตั้งรัฐบาลและมีผลให้เปลี่ยนชื่อทางการเมือง เมื่อประเมินสถานการณ์ในมิติของสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง พบว่า สิทธิพลเมืองได้ส่งผลกระทบต่อหลายด้าน เช่น สิทธิในการชุมนุมเป็นสิทธิปัจเจกที่กระทบสิทธิสาธารณะ ทรัพย์สินเสียหาย มีการสูญเสียชีวิตจากการชุมนุม แต่ประชาชนสามารถแสดงออกทางการเมืองชุมนุมได้เช่นกัน สิทธิทางการเมืองมีการใช้สิทธิด้านนี้อย่างเสรี การปิดกั้นมีน้อยมาก

๑.๒ สถานสถานการณ์ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

มิติทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิแรงงาน พบว่า แรงงานข้ามชาติเป็นกลุ่มที่ถูกละเมิดด้านสิทธิแรงงานมากที่สุด เนื่องจากไม่มีสิทธิขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ได้รับการประกันสังคม ต้องซื้อหลักประกันสุขภาพเอง เข้าไม่ถึงกองทุนเงินทดแทน ไม่มีสิทธิจัดตั้งและเป็นกรรมการสหภาพแรงงาน สิทธิแรงงานในเรื่องของกฎหมายได้มีการบัญญัติรองรับไว้แล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร สถานการณ์เรื่องนี้ต้องมีการติดตาม แก้ไขวิธีปฏิบัติ และตัวบุคคลผู้รับผิดชอบโดยตรง

มิติทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิในการสื่อสาร พบว่า มีการปิดกั้นโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย เช่น การปิดเว็บไซต์ การใช้พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์เป็นต้น แต่ก็มีการใช้สิทธิในการสื่อสารที่สร้างกระแสทางการเมืองโดยใช้การสื่อสารที่ไม่ครบถ้วนรอบด้านสำหรับประโยชน์ของกลุ่มตน

มิติทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก พบว่า มีทั้งสถานการณ์ที่มีการละเมิดต่อเด็กทั้งสิทธิการศึกษาและด้านสถานบุคคล อย่างไรก็ตามก็มีการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิเด็กในการถอนข้อสงวน ข้อ ๗ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ ให้ถอนข้อสงวน ข้อ ๗ นี้

มิติทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิสตรี พบว่า ยังมีการละเมิดอยู่หลายลักษณะ ดังเช่นการค้าประเวณี การคุกคามทางเพศในที่ทำงานและสถานประกอบการ แต่มีปรากฏการณ์ทางบวกเกี่ยวกับสิทธิสตรีในด้านการปรับปรุงกฎหมายในหลายเรื่อง เช่นการยกเลิกเรื่องการข่มขืนภรรยาที่มีการยกเว้นไว้เดิม การมีกฎหมายรองรับความผิดเรื่องการคุกคามทางเพศในที่ทำงาน และการป้องกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเพศ เป็นต้น

มิติทางสังคมเกี่ยวกับสถานะบุคคล การไม่ได้รับสัญชาติไทย ทำให้ชาวเขากลุ่มที่ควรได้รับสัญชาติไทยถูกกีดกันสิทธิขั้นพื้นฐานและถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม กล่าวคือ ไม่มีเสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ถูกจำกัดให้ประกอบอาชีพได้เพียงบางประเภท ไม่อาจเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข และไม่อาจฝากถอนเงินในระบบธนาคาร ฯลฯ ขณะเดียวกันก็มักถูกจับกุม ถูกบังคับให้ออกนอกประเทศ ถูกข่มขู่คุกคาม และเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือเอกชนที่เป็น

พลเมืองของประเทศ แต่เนื่องจากความยุ่งยากในกระบวนการพิสูจน์สถานะ ทำให้ชาวเขาบางคนที่อยู่ในข่ายพิสูจน์เพื่อขอสัญชาติไทยได้ กลับไม่ขอรับการพิสูจน์ดังกล่าวและขอสถานะเป็นแรงงานต่างด้าวแทน เพื่อให้ได้รับบริการด้านสาธารณสุขและประกอบอาชีพที่อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวทำได้แต่ต้องห้ามสำหรับคนไร้รัฐ

มิติทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิของผู้พิการ พบว่า สภาพปัจจุบันได้มีการนำเสนอและเรียกร้องจากบุคคลและกลุ่มบุคคลเพื่อให้ได้รับสิทธิที่เหมาะสม ขณะเดียวกันรัฐเริ่มมีการยอมรับและมีการปรับปรุงแก้ไข ที่สำคัญคือ การแจ้งข้อมูลข่าวสารการปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบต่างๆ ให้ทั่วถึง และการทำให้ผู้ปฏิบัติปรับเปลี่ยนเจตคติวิธีคิดให้ทันกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้สิทธิทางสังคมมีสภาพความจริงที่ดีตามที่ควรจะเป็น

๑.๓ สถานการณ์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย การจัดการในสถานที่คุมขัง การประกาศใช้กฎหมายพิเศษที่ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชน การสร้างความเข้าใจและปรับเจตคติของเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านนี้ดีขึ้น

๑.๔ สถานการณ์ด้านสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

พบว่า หลายกรณีเป็นการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิชุมชน มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชนได้มีการออกมาต่อสู้ปกป้องสิทธิในด้านนี้อย่างชัดเจน หลายกรณีเกิดผลทางที่ดีต่อประชาชน หลายชุมชนยังต้องเรียกร้องต่อไปอีก รัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจกับประชาชน มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชน และชุมชน

๑.๕ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

พบว่า มีความซับซ้อนในหลายด้านทั้งเรื่องวัฒนธรรม กระบวนการยุติธรรม การเมือง และยาเสพติด เป็นต้น การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยฝ่ายเจ้าหน้าที่ฝ่ายผู้ก่อการ และบุคคลที่ต่างจ้องใช้โอกาสที่จะหาประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้อง การแก้ปัญหาโดยใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียวจึงไม่ใช่แนวทางที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องมีความจริงใจในการเข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงจะเกิดผลในสภาพที่เป็นจริงได้

สรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่ก้าวหน้า

สิทธิการชุมนุมเพื่อการแสดงออกทางการเมืองมีการใช้สิทธิด้านนี้อย่างเสรี

การดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิเด็กในการถอนข้อสงวน ข้อ ๗ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

สิทธิสตรีในด้านการปรับปรุงกฎหมายในหลายเรื่อง เช่น การยกเลิกเรื่องการข่มขืนภรรยาที่มีการยกเว้นไว้เดิม การมีกฎหมายรองรับความผิดเรื่องการคุกคามทางเพศในที่ทำงาน และการป้องกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเพศ เป็นต้น

สิทธิของผู้พิการมีการปรับปรุงแก้ไขการได้รับสิทธิที่เหมาะสม ที่สำคัญคือการแจ้งข้อมูลข่าวสารการปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบต่างๆให้ทั่วถึง และการทำให้ผู้ปฏิบัติปรับเปลี่ยนเจตคติ วิธีคิดให้ทันกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

สิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีการออกมาต่อสู้ปกป้องสิทธิในด้านนี้อย่างชัดเจน หลายกรณีเกิดผลที่ดีต่อประชาชน ชุมชน

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่ถดถอย

ต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติ เจตคติของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ตลอดจนการแก้ไขกฎหมาย ดังเช่น

สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมเพื่อการแสดงออกทางการเมือง แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพในส่วนนี้ มีผลกระทบสิทธิและเสรีภาพในด้านอื่น เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิและเสรีภาพในการสื่อสาร การคมนาคม เป็นต้น

สิทธิแรงงานโดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติที่ถูกละเมิดมาก ทั้งที่กฎหมายได้มีการบัญญัติรองรับไว้แล้วแต่ในทางปฏิบัติยังไม่สมบูรณ์

สิทธิเด็ก พบว่า มีทั้งสถานการณ์ที่มีการละเมิดต่อเด็กทั้งสิทธิการศึกษาและด้านสถานะบุคคล

สิทธิสตรีมีการละเมิดอยู่หลายลักษณะ ดังเช่น การค้าประเวณี การคุกคามทางเพศในที่ทำงานและสถานประกอบการ

สถานะบุคคล การไม่ได้รับสัญชาติไทย ทำให้ชาวเขากลุ่มที่ควรได้รับสัญชาติไทย ถูกกลั่นแกล้งสิทธิขั้นพื้นฐานและถูกเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

สิทธิในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย การจัดการในสถานที่คุมขัง การประกาศใช้กฎหมายพิเศษที่ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชน

สิทธิชุมชน หลายกรณีเป็นโครงการพัฒนาของภาครัฐ เป็นการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิชุมชน มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีความซับซ้อนในหลายด้าน ทั้งเรื่องศาสนา กระบวนการยุติธรรม การเมือง และยาเสพติด เป็นต้น การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยฝ่ายเจ้าหน้าที่ ฝ่ายผู้ก่อการ และบุคคลที่ต่างจ้องใช้โอกาสที่จะได้ประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง

๒.

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

จะเห็นได้ว่า สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ เป็นช่วงที่มีการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมีเหตุการณ์ที่หลากหลาย การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสังคม ความเกี่ยวพันสืบเนื่องที่ส่งผลต่อกัน สภาพสังคมเมือง การแก่งแย่งทรัพยากรธรรมชาติ การเร่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสถานการณ์สิทธิมนุษยชน หากสังคมมีความห่วงใยสร้างสายสัมพันธ์ในวิถีชีวิตของมนุษย์ คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นว่า ทุกคนในสังคมเป็นมนุษย์ด้วยกัน การละเมิดสิทธิมนุษยชนก็จะไม่เกิดขึ้น ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาสถานการณ์สิทธิมนุษยชน มีดังนี้

๒.๑ การสร้างสังคมสิทธิมนุษยชน

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนของประชาชนในสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หน่วยงานด้านสื่อ องค์กรภาคเอกชน ต้องมีหน้าที่เผยแพร่ สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อสังคม การให้สังคมมีการเคารพต่อสิทธิในทุกด้าน

๒.๒ การบังคับใช้กฎหมาย

โดยการให้หน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ขั้นตอนการปฏิบัติให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ทุกฝ่ายจะได้รักษาสีสิทธิของตนเอง

๒.๓ การปรับเปลี่ยนเจตคติและวิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มีการฝึกอบรม มีแนวปฏิบัติที่เป็นขั้นตอน มีการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม และรายงานผลให้ประชาชนรับทราบ

๒.๔ สิทธิทางการเมือง

การแสดงออกทางการเมืองต้องมีการคำนึงถึงผลกระทบในทุกด้าน ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องมีความตระหนักต่อผลที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม ต่อประเทศชาติ ด้วย

๒.๕ สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

การเปิดโอกาสในเรื่องการสื่อสารที่รอบด้าน ครอบคลุมและถูกต้องเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องตรวจสอบและติดตามผล การจัดการด้านแรงงานทั้งแรงงาน ในภาคอุตสาหกรรมและแรงงานข้ามชาติ ต้องมีนโยบายที่รอบคอบ เรื่องสถานะบุคคล ต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้อย่างกว้างขวาง

๒.๖ สิทธิชุมชน

โครงการพัฒนาของรัฐ และกิจการขนาดใหญ่ของภาคเอกชนที่ใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม ต้องเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ การให้ภาค ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ตั้งแต่ต้น จะช่วยแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และสิทธิชุมชนได้อย่างจริงจังและเป็นที่ยอมรับของชุมชน

๒.๗ การแก้ปัญหากรณีจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลประโยชน์และตัวบุคคลเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวัง ควรนำหลักสิทธิมนุษยชน เข้าไปใช้อย่างจริงจัง เพราะเรื่องศาสนา การเมือง เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องให้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

บทนำ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๙๙ จากแรงผลักดันและการเรียกร้องของประชาชนที่มุ่งหวังให้มีกลไกอิสระ เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้มีผลปรากฏเป็นจริง โดยมาตรา ๑๙๙ บัญญัติให้ กสม. ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอื่นอีก ๑๐ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภามีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียวโดย กสม. ชุดแรกได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้ กสม. เป็น “องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ” และในมาตรา ๒๕๖ ได้บัญญัติให้ กสม. ประกอบด้วยประธานกรรมการ ๑ คนและกรรมการอื่นอีก ๖ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาโดยมีวาระดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว

กสม. ชุดปัจจุบัน (ชุดที่สอง) ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกหกคน ดังนี้

๑. นางอมรา	พงศาพิชญ์	ประธานกรรมการ
๒. นายแท้งอิง	ศิริพานิช	กรรมการ
๓. นายนิรันดร์	พิทักษ์วัชร	กรรมการ
๔. นายปริญญา	ศิริสารการ	กรรมการ
๕. นายไพบูลย์	วราหะไพฑูรย์	กรรมการ
๖. พลตำรวจเอก วันชัย	ศรีนวลนัต	กรรมการ
๗. นางวิสา	เบ็ญจะมโน	กรรมการ

บทบาทอำนาจหน้าที่

กสม. มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลย การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการ การแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำ ดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้ รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมการ ศึกษาการวิจัย และเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมความร่วมมือ และการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่น ในด้านสิทธิมนุษยชน การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้าน สิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา รวมทั้งประเมินผลและจัดทำ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา

สำหรับอำนาจหน้าที่ในเรื่องการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาล รัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหายนั้น เป็น อำนาจหน้าที่ที่กำหนดเพิ่มเติมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งได้มีการจัดทำบทบัญญัติเพื่อกำหนดรายละเอียดในการดำเนินงานตาม อำนาจหน้าที่ดังกล่าวตามร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. โดยได้ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และเสนอสภาผู้แทนราษฎร ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๓

วิสัยทัศน์และพันธกิจ

วิสัยทัศน์

เป็นสถาบันอิสระในการร่วมสร้างสังคม
ให้มีวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

พันธกิจ

ขับเคลื่อนงานเชิงรุก ประสานพลังทุกภาคส่วน
สร้างสังคมที่เคารพสิทธิมนุษยชน คุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๗ บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กสม.) เป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมาตรา ๑๘ ได้กำหนดให้สำนักงาน กสม. มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของ กสม. และมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของ กสม. รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อ กสม. และดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบ ศึกษา และสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์กรเอกชนหรือ องค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน ในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กสม. มอบหมาย ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ วรรคท้ายบัญญัติให้ สำนักงาน กสม. เป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งการปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนที่ว่าด้วย กสม. ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปรากฏตามร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ดังกล่าวข้างต้น

แผนผังโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภาคที่ ๑ : รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ภาคที่ ๒ : รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ภาคที่ ๑

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน
ในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

กรอบการประเมิน สถานการณ์สิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๘) ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีหน้าที่ประการหนึ่งในการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศเสนอต่อรัฐสภา ในกระบวนการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนนั้น กสม. จะต้องทำการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศในปีที่มีการจัดทำรายงานก่อน หลังจากนั้น จึงนำสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่เป็นอยู่มาเปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่ควรจะเป็น แล้วจึงนำไปสู่ข้อสรุปหรือบทประเมินว่าสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในปีนั้นเป็นอย่างไร

ในการกำหนดสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่ควรจะเป็น ซึ่งเปรียบเสมือนมาตรฐานที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจริงนั้น กสม. ได้พิจารณาจากข้อกำหนดที่สำคัญ ๒ ประการ กล่าวคือ ประการแรก คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิประเภทต่างๆ ที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องเคารพและคุ้มครองตามกฎหมาย สิทธิดังกล่าวส่วนใหญ่จะปรากฏในหมวดที่ ๓ ที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวดที่ ๕ แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งกำหนดว่ารัฐจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ในการประเมิน กสม. จะพิจารณาว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อสิทธิที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายสูงสุดของประเทศหรือไม่อย่างไร หากมีการกระทำที่กระทบหรือเป็นการละเมิดสิทธิ ได้มีการแก้ไขปัญหายังไร

ส่วนข้อกำหนดอีกประการหนึ่งที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิประเภทต่างๆ ที่ประเทศไทยมีพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศที่จะต้องเคารพ ค้ำครอง และส่งเสริม พันธกรณีดังกล่าวเกิดจากการที่ไทยได้ยอมรับและเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาหรือตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนประเภทต่างๆ จึงก่อให้เกิดผูกพันทางกฎหมายกับไทยในการที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญานั้นๆ ปัจจุบันไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาหรือตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ จำนวน ๗ ฉบับ จากทั้งหมด ๙ ฉบับ^๑ ดังนี้

๑. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
(มีผลบังคับใช้กับไทย เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐)
๒. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
(มีผลบังคับใช้กับไทย เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒)
๓. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
(มีผลบังคับใช้กับไทย เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๘)
๔. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (มีผลบังคับใช้กับไทย เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๓๕)
และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ อีก ๒ ฉบับ ฉบับแรกว่าด้วย การค้าเด็ก การค้าประเวณีและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก กับฉบับที่สองว่าด้วยความเกี่ยวกันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ
๕. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
(มีผลบังคับใช้กับไทย เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖)
๖. อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี
(มีผลบังคับใช้กับไทย เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)
๗. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
(มีผลบังคับใช้กับไทย เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๑)

๑ อนุสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนอีก ๒ ฉบับที่ไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคี ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว (พ.ศ. ๒๕๓๓) และอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการสูญหายโดยถูกบังคับ (พ.ศ. ๒๕๔๔)

นอกจากอนุสัญญาและตราสารระหว่างประเทศทั้ง ๗ ฉบับแล้ว ยังมีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิแรงงานที่จัดทำขึ้นในกรอบองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) ซึ่งมีอยู่อีกมากมายหลายฉบับด้วย

ในส่วนของการกำหนดประการที่สองนี้ นอกจากพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยตามกติกาและอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆ ที่ไทยเป็นภาคีแล้ว กสม. ยังจะนำเอามาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในบางเรื่องมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ประกอบการประเมินเพิ่มเติม หากมาตรฐานระหว่างประเทศในเรื่องนั้นๆ เกี่ยวข้องกับบริบทของสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย มาตราฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเหล่านี้ ได้รับการจัดทำขึ้นในกรอบสหประชาชาติโดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นแนวทางสำหรับประเทศต่างๆ ยึดถือปฏิบัติตามความเหมาะสมโดยยังไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย การจัดทำมาตรฐานในรูปแบบนี้มักใช้กับประเด็นสิทธิมนุษยชนใหม่ๆ หรือประเด็นที่ยังอยู่ระหว่างการพัฒนา โดยมักทำในรูปของปฏิญญา (Declaration) แต่เมื่อประเด็นดังกล่าวได้ยอมรับอย่างกว้างขวางมากขึ้น อาจมีการพัฒนาไปสู่การจัดทำเป็นอนุสัญญาได้ในอนาคต นอกจากนี้ การจัดทำมาตรฐานสิทธิมนุษยชนยังใช้กับการคุ้มครองสิทธิในบางเรื่องที่มีการจัดทำเป็นอนุสัญญาแล้ว แต่จำเป็นต้องมีการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติเพิ่มเติม มาตราฐานสิทธิมนุษยชนในกลุ่มนี้มักใช้ชื่อ เช่น Basic Principles, Standard Minimum Rules หรือ Code of Conduct เป็นต้น มาตราฐานสิทธิมนุษยชนในรูปแบบเหล่านี้ แม้จะไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายเช่นอนุสัญญา แต่ก็มีส่วนในการวางแนวทางที่ประเทศต่างๆ พึงถือปฏิบัติ จึงอาจนำมาใช้ประกอบการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยด้วยตามความเหมาะสม

สำหรับการใช้ตัวชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชนมาใช้ในการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยนั้นเห็นว่า โดยที่ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนมีขอบเขตครอบคลุมเรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวางและการพัฒนาตัวชี้วัดมีความซับซ้อน แม้แต่สหประชาชาติเองก็ยังอยู่ระหว่างการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามและประเมินว่าประเทศต่างๆ ได้ดำเนินการตามพันธกรณีที่กำหนดในตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศนั้นๆ เป็นภาคีหรือไม่อย่างไร จึงยังไม่มีชุดตัวชี้วัดที่ครอบคลุมเรื่องสิทธิมนุษยชนในทุกด้านที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป แม้แต่สหประชาชาติเองก็มีการจัดทำตัวชี้วัดสำหรับสิทธิบางประเภทเท่านั้น ได้แก่ สิทธิในชีวิต สิทธิบางประการของผู้ถูกคุมขัง สิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพอ และสิทธิในการมีสุขภาพที่ดี^๒

๒ เอกสารสหประชาชาติ HRI/MC/2006/7 เรื่อง “Report on Indicators for Monitoring Compliance with International Human Rights Instruments” จัดทำโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๒๐๐๖, หน้า ๓

การประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว ยังอาศัยความเห็นของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาหรือกติการะหว่างประเทศแต่ละฉบับเป็นแนวทางหลัก ดังนั้น ในการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กสม. จะใช้ความเห็นของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ เป็นแนวทาง และอาจนำตัวชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชนมาใช้ประกอบในบางกรณีตามความเหมาะสม

ในการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนนั้น นอกจากจะพิจารณาว่าสิทธิต่างๆ ที่มีการระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ และพันธกรณี/มาตรฐานระหว่างประเทศได้รับการเคารพและคุ้มครองหรือไม่เพียงไรแล้ว กสม. จะวิเคราะห์ต่อไปด้วยว่า ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิ การละเมิดนั้นเกิดจากสาเหตุใดเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้นถือเป็นหน้าที่ของรัฐ เห็นได้จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้วางข้อกำหนดเกี่ยวกับนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไว้ดังปรากฏในหมวดที่ ๕ เพื่อเป็นหลักประกันว่า รัฐจะดำเนินนโยบายต่างๆ ที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ รวมถึงเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วย ส่วนกติกาและอนุสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ ก็ได้กำหนดว่า รัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อให้สิทธิที่ได้รับการรับรองในกติกาหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศเกิดผลไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการอื่นๆ

โดยสรุป ในการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กสม. จะใช้หลักเกณฑ์ที่สำคัญในการประเมิน ๒ ประการ คือ สิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย รวมถึงมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้มีการจัดทำขึ้น โดยพิจารณาว่าสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่นำมาประเมินมีการเคารพและคุ้มครองสิทธิที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฯ และพันธกรณีหรือมาตรฐานระหว่างประเทศหรือไม่เพียงใด ในการประเมินนี้ อาจมีการใช้ตัวชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชนและความเห็นของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาหรือตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนมาประกอบการประเมินตามความเหมาะสม รวมทั้งจะมีการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

บทนี้จะกล่าวถึงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนเด่นในประเทศไทย
ระหว่าง ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ โดยแบ่งออกเป็น ๕ ประเด็น คือ

การเคารพสิทธิมนุษยชน : สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

สิทธิของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ภาวะเศรษฐกิจและการเมือง : ผลกระทบต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การคุ้มครองและช่วยเหลือกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิด

สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การเคารพสิทธิมนุษยชน : สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

การเคารพสิทธิมนุษยชน คือ การที่ทุกคนมีอิสระและเสมอภาคในศักดิ์ศรี มีความเสมอกันตามกฎหมายและมีสิทธิได้รับการคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ^๓ สิทธิทางการเมืองจะครอบคลุมสิทธิการเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเข้าร่วมในการบริหารรัฐกิจ การดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการสาธารณะ สิทธิในการชุมนุมโดยสงบ และการรวมกันเป็นหมู่คณะ^๔

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกันสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้หลายประการ โดยเน้นย้ำถึงการใช้อำนาจขององค์กรรัฐโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นคน สิทธิและเสรีภาพ และความรับผิดชอบในการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยทำได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น^๕ รวมทั้งได้ให้การคุ้มครองสิทธิทางการเมือง ประกอบด้วย การคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำด้วยการทรมาน^๖ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพของสื่อ^๗ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ ปราศจากอาวุธ การรวมตัวเป็นสมาคม^๘ สิทธิในการเลือกตั้ง^๙ และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและตรวจสอบอำนาจรัฐ^{๑๐}

๓ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑ และ ๗

๔ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ และ ๒๘

๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓

๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕-๔๖

๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓

๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๒

๑๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗

การชุมนุม ยุบสภา

นับแต่ก่อนรัฐประหาร โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และจนกระทั่งหลังการเลือกตั้งพ.ศ. ๒๕๕๐ มีการจัดตั้งรัฐบาลโดยพรรคพลังประชาชน โดยมี นายสมักร สุนทรเวช และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ตามลำดับ ประเทศไทยอยู่ภายใต้สถานการณ์ความวุ่นวายจากการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลโดยกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) มาตลอด จนวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ พรรคประชาธิปัตย์ร่วมกับพรรคการเมืองอื่นอีก ๕ พรรค ประกาศจัดตั้งรัฐบาล มี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ก็พบกับการต่อต้านในลักษณะไม่ต่างจากกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) (กลุ่มคนเสื้อแดง) กล่าวคือ นับแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒ ต่อเนื่องจนถึงเดือนเมษายน ๒๕๕๒ กลุ่มผู้ต่อต้าน (นปช.) เรียกร้องให้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ และนายชาญชัย ลิขิตจิตถะ ลาออกจากตำแหน่งองคมนตรี และให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี วิธีเรียกร้องได้เพิ่มความรุนแรง โดยใช้กำลังบุกกรุกเข้าไปในโรงแรมรอยัล คลิฟบีช รีสอร์ท พัทยา ระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน มีการทำร้ายนายกรัฐมนตรีขณะอยู่ในรถประจำตำแหน่ง การก่อการจลาจลเผารถประจำทาง ฯลฯ

เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้มีคำวินิจฉัยให้ยึดทรัพย์ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จำนวนสี่หมื่นกว่าล้านบาท ทำให้กลุ่ม นปช. กลับมาชุมนุมอีก โดยเปลี่ยนประเด็นเรียกร้องเป็นการต่อสู้ระหว่างไพร่และอำมาตย์ เร่งให้ รัฐบาลยุบสภาทันที และใช้การชุมนุมกดดันในสถานที่ราชการที่สำคัญและสถานที่ทางเศรษฐกิจ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง อาคารรัฐสภา และบริเวณราชประสงค์ รัฐบาลจึง ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๓ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๓ รวมทั้งแต่งตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) ขึ้น รับผิดชอบโดยเฉพาะ

เพื่อคลี่คลายสภาวะความรุนแรงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้มีการออก แถลงการณ์ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๓ เพื่อให้ทุกฝ่ายยึดมั่นในสันติวิธี และไม่ใช้ความรุนแรง ต่อมาในวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ จึงได้เข้าพบแกนนำ นปช. (นายวีระกานต์ มุสิกพงศ์ นายจรัส ดิษฐาอภัย และนายแพทย์เหวง โตจิราการ และพบกับนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ ส่วนอดีตนายกรัฐมนตรี ๕ ท่าน ได้พบระหว่างวันที่ ๗ - ๒๓ เมษายน ๒๕๕๓ ได้แก่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายบรรหาร ศิลปะอาชา นายอานันท์ ปันยารชุน นายชวน หลีกภัย และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นอกจากนี้ ยังได้พบกับผู้นำ ๓ ศาสนา

โดยออกแถลงการณ์ร่วมกันเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๓ และเมื่อวันที่ ๒๘ และ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓ ฝ่ายรัฐบาลนำโดยนายกรัฐมนตรีและแกนนำ นปช. ได้เจรจากันอย่างเปิดเผย แต่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ จนวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ รัฐบาลสั่งการให้ใช้กองกำลัง ขอคืนพื้นที่จากผู้ชุมนุมบริเวณถนนราชดำเนิน โดยใช้โล่ กระบอง แก๊สน้ำตา สำหรับป้องกันตัว จากการปะทะ ทำให้มีเจ้าหน้าที่และผู้ชุมนุมเสียชีวิต ๒๕ คน บาดเจ็บ ๘๖๕ คน ซึ่งรัฐบาลได้ แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ดังกล่าว ขณะนี้ยังไม่ทราบผลการสอบสวน^{๑๑}

ขณะที่ นปช. ชุมนุมและใช้มาตรการปิดถนนเพื่อกดดันให้รัฐบาลยุบสภา ประชาชน หลายกลุ่มได้ตอบโต้ นปช. ด้วยการชุมนุมคัดค้านการกระทำของ นปช. เรียกร้องให้รัฐบาลบังคับใช้ กฎหมายโดยเคร่งครัด ช่วงเวลาใกล้เคียงเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ เกิดการปะทะกันด้วยอาวุธ ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจและผู้อาศัยบริเวณถนนสีลมกับกลุ่ม นปช. และวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๓ เกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่กับกลุ่ม นปช. บริเวณอนุสรณ์สถาน ถนนวิภาวดีรังสิต ทำให้ มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนหนึ่ง กสม. จึงได้ประกาศจะสอบสวนเหตุการณ์ปะทะกันทั้ง ๒ ครั้ง รวมทั้งเหตุการณ์ความรุนแรง วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๓ ด้วย

หลังจากรัฐบาลเสนอแผนปรองดองแห่งชาติ ซึ่งระบุว่าจะมีการเลือกตั้งในเดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ปรากฏว่า นปช. ยังไม่ยุติการชุมนุม ขณะที่สังคมก็กดดันให้รัฐบาลบังคับ ใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในการสลายการชุมนุม ดังนั้น เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ รัฐบาลจึงได้สั่งการให้กองกำลังทหารเข้าควบคุมพื้นที่รอบการชุมนุม โดยอนุญาตให้ใช้ปืนและ กระสุนจริงสำหรับป้องกันตัวเท่านั้น และในวันเดียวกัน พลตรีชิตติยะ สวัสดิผล หนึ่งในแกนนำ นปช. ถูกยิงเสียชีวิต จากนั้นมีการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ จนวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แกนนำ นปช. ประกาศยุติการชุมนุมและมอบตัว แต่ผู้ชุมนุม หลายคนไม่ยอมยุติ และได้กระจายก่อความวุ่นวายไปหลายจุดในกรุงเทพมหานคร และ จังหวัดต่างๆ โดยสรุปนับจากวันที่ ๑๒ มีนาคม - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ จำแนกตามเหตุการณ์ ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ จำนวน ๑๙ เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต จำนวน ๘๗ คน ผู้บาดเจ็บ จำนวน ๑,๔๖๘ คน^{๑๒}

๑๑ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, สรุปรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๓, หน้า ๓๔ - ๓๖

๑๒ ข้อมูลจากศูนย์บริการการแพทย์ฉุกเฉิน กรุงเทพมหานคร (ศูนย์เฮอร์ลิฟ) ณ วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๓

กสม. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ รวม ๓ คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาตรวจสอบกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบด้านกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. และคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน กรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. รวมทั้งมอบหมายให้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจทำการศึกษาและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง นอกจากนี้ได้ร่วมกับเครือข่าย ประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย มูลนิธิสธารณสุขแห่งชาติ ฯลฯ จัดเวทีรับฟังความเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ต่อร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ ต่อมา กสม. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อสอบสวนการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเหตุการณ์การชุมนุม แทนคณะอนุกรรมการ ๓ คณะ โดยได้มีการตรวจสอบอย่างละเอียด มีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลและกำลังจัดทำรายงานในเรื่องนี้อย่างละเอียด

แม้ยังไม่มีข้อยืนยันว่า รัฐบาล หรือ คอฉ. มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำให้พลเมืองเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บ แต่ปรากฏว่ามีการใช้กำลังเกินกว่าเหตุ และใช้อาวุธปืนต่อผู้ต้องสงสัยว่าเป็นอาชญากรเป็นครั้งคราว พบว่ามีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ จากทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายผู้ชุมนุม นอกจากนี้ การใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมทั้งการอนุญาตให้กองกำลังรักษาความปลอดภัยใช้อาวุธปืนและกระสุนจริง ก็เสมือนเปิดช่องทางให้เจ้าหน้าที่ใช้กำลังเกินกว่าเหตุได้

ทางกลับกัน ฝ่ายผู้ชุมนุม (นปช.) ก็ใช้การเรียกร้องโดยวิธีรุนแรงและมีอาวุธ เช่น การปิดล้อมสถานที่ราชการ ปิดเส้นทางจราจร การบุกเข้าในสถานที่สำคัญ เช่น โรงแรมรอยัลคลิฟปีช รีสอร์ท ขณะมีการประชุม การบุกเข้าไปในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ การทำลายทรัพย์สิน เช่น จุดไฟเผารถยนต์ หรือสถานที่ต่างๆ เป็นต้น เห็นได้ว่าวิธีการชุมนุมดังกล่าวในบางสถานการณ์บางช่วงเวลาไม่สอดคล้องกับหลักการชุมนุมโดยสงบ ปราศจากอาวุธ อีกทั้งประชาชนหลายคนที่ไม่ใช่ผู้ชุมนุม (นปช.) ยังรู้สึกอึดอัด และเหมือนว่าไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ตามหลักการที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สิทธิการเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๒ บัญญัติให้ บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ขณะเดียวกัน มาตรา ๖๘ วรรค ๔ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคที่ถูกยุบพรรคฯ จึงเท่ากับเป็นการลิดรอนสิทธิการเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิติดตัวของพลเมือง นอกจากนี้ ในระดับท้องถิ่นพบว่า มีผู้ที่เกิดและอาศัยในประเทศไทย แต่ไม่มีสัญชาติไทย เนื่องจากบิดามารดาไม่มีสัญชาติไทย หรือบิดาที่มีสัญชาติไทยไม่ได้รับรองบุตร แม้หลายคนมีความตั้งใจและรู้จักพื้นที่ดี แต่ก็ไม่สามารถเข้าถึงสิทธินี้ได้^{๑๓}

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔ มาตรา ๙๓ วรรค ๑ บัญญัติให้ สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย สมาชิกจำนวนห้าร้อยคน โดยเป็นสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยเจ็ดสิบห้าคน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยยี่สิบห้าคน ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทยโดยการนำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้รับคะแนนเสียง ๒๖๕ เสียง เกินกึ่งหนึ่ง และเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล อย่างไรก็ตาม พบว่าการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เปิดช่องให้มีการแข่งขันหาเสียงสูง มีคดีทำร้ายร่างกายคู่แข่งในช่วงเวลาหาเสียงเพิ่มขึ้น ใช้สื่อในการหาเสียงและแสดงความเห็นทางการเมืองอย่างกว้างขวาง

๑๓ สันนอย เกษมสันต์ ณ อยุธยา สรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๓ ของ กสม.

เสรีภาพในชีวิตและร่างกายจากการถูกกระทำทรมาน

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ - ๔๐ ได้รับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไว้ ซึ่งให้แนวทางว่าการลงโทษบุคคลทำได้เมื่อกฎหมายขณะนั้นกำหนดว่า เป็นความผิด บุคคลย่อมมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็วทั่วถึง ได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย และได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม ฯลฯ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ระบุว่า รัฐภาคีพึงถือว่าการกระทำทรมานเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา และเป็นความผิดที่มีโทษ^{๑๔}

สภาพทั่วไปของเรือนจำและสถานคุมขังยังต่ำกว่ามาตรฐานและแออัด กล่าวคือ ขณะที่สถานคุมขังสามารถจุคนได้ ๑๐๐,๐๐๐ คน แต่ต้องรองรับนักโทษถึง ๒๐๐,๐๐๐ คน มีที่นอนและการจัดบริการด้านการแพทย์ไม่พอเพียง แต่สามารถส่งนักโทษป่วยหนักไปรักษาที่โรงพยาบาลจังหวัดหรือโรงพยาบาลรัฐได้ ผู้คุมมีอำนาจสั่งลงโทษซึ่งเด็วนักโทษชายที่ละเมิดกฎของเรือนจำ ซึ่งตามกฎหมายลงโทษได้ครั้งละไม่เกิน ๑ เดือน โดยปกติมักลงโทษ ๗ วัน และมีการล่ามโซ่ตรวนที่ขาเพื่อป้องกันนักโทษหนีหรือไปทำร้ายผู้อื่น ประมาณร้อยละ ๑๔ ของนักโทษเป็นผู้อยู่ระหว่างการปล่อยตัว ซึ่งซึ่งรวมกับนักโทษทั่วไป ในบางแห่ง ผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กถูกขังรวมกันในห้องขังของสถานี่ตำรวจ มีการแยกพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนในทุกจังหวัด^{๑๕} และจากการตรวจเยี่ยมเรือนจำของกสม.

๑๔ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ข้อ ๔

๑๕ 2009 Country Reports on Human Rights Practices, March 11, 2010, PP. 3

ระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน ๒๕๕๔ พบว่า เรือนจำหลายแห่งไม่มีบริการให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือด้านจิตเวช มีการกักขังผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับ มีการกักขังผู้ต้องขังระหว่าง พิจารณาดีและนักโทษคดีเด็ดขาดในเรือนจำเดียวกัน และยังมีการลงโทษด้วยวิธีนอกเหนือจาก ที่กำหนดในวินัย^{๑๖}

ห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหลายแห่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานของเรือนจำ มีสภาพ แออัด ไม่มีบริการทางการแพทย์ขั้นพื้นฐาน มีอาหารไม่พอเพียง และไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ของผู้ต้องกักบางคน โดยเฉพาะผู้ต้องกักชาวมุสลิม ทั้งมีรายงานว่าผู้ต้องกักในห้องกักบางแห่ง ถูกผู้คุมทำร้าย และไม่อนุญาตให้ผู้ต้องกัก รวมทั้งผู้ต้องกักเด็กออกกำลังกาย^{๑๗} ในการกระตุ้น ให้เกิดการยกระดับการบริหารจัดการเรือนจำและสถานคุมขังต่างๆ ให้สอดคล้องตามมาตรฐาน อย่างไรก็ดี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐ กสม. ร่วมกับมูลนิธิผสานวัฒนธรรมได้เผยแพร่คู่มือการตรวจเยี่ยม สถานที่คุมขัง (ภาษาไทย) และต่อมาได้ใช้เป็นคู่มือของเจ้าหน้าที่ กสม. สำหรับตรวจเยี่ยม สถานที่คุมขัง รวมทั้งได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่เรือนจำกลางพิเศษกรุงเทพมหานคร ขอให้ จัดสถานที่ทำละหมาดสำหรับนักโทษชาวมุสลิม ซึ่งได้รับการตอบรับจากเรือนจำแล้ว

นอกจากนี้ การประกาศใช้กฎหมายด้านความมั่นคง ได้แก่ (๑) พระราชกำหนดการบริหาร ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และให้ใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง พลเรือน ตำรวจ ทหาร ร่วมกันป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง หรือฟื้นฟู ช่วยเหลือประชาชน (๒) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี มีอำนาจออกข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่จำกัดสิทธิและ เสรีภาพพื้นฐานบางประการ เช่น เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการเข้าออกเคหะสถาน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน^{๑๘} เป็นต้น และ (๓) การประกาศใช้ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ในบางพื้นที่ เช่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ เปิดโอกาส ให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ ขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาว่าก่อการไม่สงบ หรือผู้ด้อยโอกาส ทางสังคมก็มีโอกาสถูกทำร้าย หรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม หรือรู้สึกรู้ว่าได้รับการปฏิบัติ อย่างไม่เป็นธรรม อันทำให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ที่ไม่สามารถพึ่งหน่วยงานด้านยุติธรรมของรัฐ

๑๖ กสม. รายงานผลการตรวจเยี่ยมสถานที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน : สถานีดำรงและเรือนจำ ประจำปี ๒๕๕๔ หน้า ๖- ๘

๑๗ Ibid, PP. 3

๑๘ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕-๔๘ ได้ประกันเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวทำได้เฉพาะด้วยเหตุผลการรักษาความมั่นคงของรัฐ การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี

ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึง ๒๕๕๓ โดยอ้างอำนาจตามกฎหมายด้านความมั่นคง รัฐบาลได้ลิดรอนและแทรกแซงเสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๕๒ ได้กวัดขังการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ควบคุมการเผยแพร่ข่าวทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์อย่างเข้มงวดขึ้น รวมทั้งสร้างแรงกดดันด้วยการขอความร่วมมือเป็นระยะๆ ให้สื่อเผยแพร่ข่าวเชิงสร้างสรรค์ ไม่สร้างความแตกแยก และเสนอมุมมองจากทุกฝ่าย แม้กระนั้นยังมีการใช้สื่อและการปราศรัยโจมตีรัฐบาลจากกลุ่มผู้ต่อต้านรัฐบาล (นปช.) ตลอดปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้อนุญาตให้สื่อต่างประเทศและสื่ออิสระทำงานได้โดยอิสระเท่าที่ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ^{๑๙} โดยเฉพาะในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีการปิดเว็บไซต์จำนวน ๔๓,๙๐๘ URLs โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๐ ขอให้ศาลสั่งระงับ และใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในข้อหาหมิ่นประมาทเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร ดูหมิ่นสถาบันฯ และมีเนื้อหาที่กระทบต่อ

๑๙ Bureau of Democracy, Human Rights And Labor, 2009 Country Reports on Human Rights Practice, March 11, 2010, PP. 8

ทุกคามสื่อ
ทุกคามประชาชน

ทุกคามสื่อ
ทุกคามประชาชน

ความมั่นคงหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ในระยะเวลาเดียวกัน รัฐบาลได้บังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ว่าด้วยการหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อย่างเคร่งครัด โดยให้เหตุผลว่าเพื่อป้องกันการนำสถาบันพระมหากษัตริย์ไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมือง เห็นได้จากเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ ศาลอาญามีคำสั่งลงโทษจำคุกนางสาวดารณี ขาญเชิงศิลปะกุล รวม ๑๘ ปี^{๒๐}

นับแต่เดือนกันยายน ๒๕๕๓ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพทางกฎหมายซึ่งรวมตัวกัน เรียกว่า “นิติราษฎร์” ออกมาคัดค้านการทำให้รัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ด้วยเหตุผลว่าเป็นการไม่เคารพและย่ำยีอำนาจการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้บริหารประเทศ ตามครรลองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย^{๒๑} ตลอดจนเสนอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในประเด็นการลดโทษจำคุกแยกออกจากหมวดความมั่นคงของชาติ และให้สำนักราชเลขาธิการเท่านั้นเป็นผู้ฟ้องคดีแทนประชาชนทั่วไป

๒๐ Ibid, PP. 8

๒๑ แฉลงการณ์ของคณาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับที่ ๑

การจัดการและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ

นับแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ - มกราคม ๒๕๕๕ ประเทศไทยประสบอุทกภัยอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมพื้นที่กว่า ๖๕ จังหวัด ทั้งที่เป็นพื้นที่เกษตรและนิคมอุตสาหกรรม มีผู้เสียชีวิต ๖๘๐ ราย ผู้สูญหาย ๓ ราย สถานศึกษากว่า ๒,๐๐๐ แห่ง ต้องเลื่อนเปิดภาคเรียน คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ ๑.๔๔ ล้านล้านบาท สาเหตุของอุทกภัยดังกล่าว เกิดจากอิทธิพลจากพายุนและข้อบกพร่องในการบริหารจัดการน้ำระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันหน่วยงานระดับท้องถิ่นก็ขาดการดูแลระบบทางเดินน้ำและการระบายน้ำให้พร้อมใช้งาน ทั้งนี้ในการบรรเทาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในช่วงวิกฤติ รัฐบาลได้แต่งตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) มีพลตำรวจเอก ประชา พรหมนอก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน ใช้การระบายน้ำออกทั้งด้านตะวันออกและตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งภูมิประเทศฝั่งตะวันตกไม่เหมาะสมสำหรับรองรับน้ำปริมาณมากเพื่อระบายสู่ทะเล ประกอบกับการวางแผนกระสอบยักษ์ (Bigbag) เพื่อชะลอน้ำจากด้านเหนือของกรุงเทพฯ ทำให้บางชุมชนถูกน้ำท่วมขังและเน่าเสียเป็นเวลานาน ในการฟื้นฟูและเยียวยาหลังวิกฤติ รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ๒ คณะ รับผิดชอบการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำคณะหนึ่ง และฟื้นฟูผู้ประสบภัยอีกคณะหนึ่ง รวมทั้งอนุมัติงบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบน้ำท่วมเป็นกรณีฉุกเฉิน ๕,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน โดยไม่ได้พิจารณาบนฐานความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ขณะนี้ผู้ประสบน้ำท่วมบางครัวเรือนได้รับเงินช่วยเหลือนี้แล้ว และพบว่าหลายคนยังไม่อาจกลับเข้าพักอาศัยในบ้านตนได้

สิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วม ในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๕ ให้แนวทางว่าทุกคนมีสิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศตามหลักว่าด้วยความเสมอภาค กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๑ และ ๑๒ รับรองว่า ทุกคนมีสิทธิมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพกายและใจที่ดี รวมถึงสุขอนามัยด้านสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล และสิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการ หรือกิจกรรม ที่อาจกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต และมาตรา ๖๖ - ๖๗ ได้รับรองสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจกระทบต่อชุมชน ต้องมีการประเมินผลกระทบด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

มาบตาพุด : รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและพัฒนาอุตสาหกรรม

สืบเนื่องจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก นับแต่ พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้พัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรม และเมืองอุตสาหกรรมภาคตะวันออก ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ โดยนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นหนึ่งในการพัฒนาดังกล่าว ประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่เรียกร้องอย่างต่อเนื่อง คือ ขอให้ภาครัฐแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำและอากาศ อันเนื่องจากการประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่ การขาดแคลนน้ำดื่มและน้ำใช้ การขาดระบบสาธารณสุขโรคและบริการสาธารณสุขที่สามารถรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทั้งที่เป็นประชากรในพื้นที่และประชากรแฝง^{๒๒} ซึ่งรัฐบาลได้มีความพยายามแก้ปัญหา มาบตาพุด กล่าวคือ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้นำระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาใช้ แต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนจึงรวมตัวกันยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง

ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ศาลปกครองมีคำสั่งให้ดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษตามที่กฎหมายกำหนดภายใน ๔๕ วัน รวมทั้งมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ๗๖ โครงการ และเร่งรัดให้ภาครัฐปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรค ๒^{๒๓} แห่งรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัด ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือคณะกรรมการร่วม ๔ ฝ่าย^{๒๔} ซึ่งได้มีข้อเสนอต่อรัฐบาลเกี่ยวกับการกำหนดประเภทโครงการ

๒๒ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, อ้างถึงแล้ว, หน้า ๔๙

๒๓ “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์กรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว”

๒๔ ประกอบด้วยภาคประชาชน ภาครัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ และภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ประกอบการ

หรือกิจการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จำนวน ๑๘ รายการ^{๒๕} เมื่อรัฐบาลได้รับข้อเสนอของคณะกรรมการร่วม ๔ ฝ่าย แทนที่จะปฏิบัติตามรัฐบาล แต่กลับแต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามกฎหมายนี้ โดยประกาศดังกล่าวได้กำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงเพียง ๑๑ ประเภท (จากเดิม ๑๘ ประเภท) จึงมีโครงการหรือกิจการอีกจำนวนมากที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง แต่ไม่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม^{๒๖}

โดยที่ปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมกรณีคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นปัญหาที่ชุมชนในหลายพื้นที่ทั่วประเทศประสบและได้รับความเดือดร้อนในลักษณะเดียวกัน กสม. จึงได้ศึกษาและจัดทำรายงานข้อเสนอแนะของ กสม. ต่อกรณีร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ซึ่งมีข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายข้างต้น แบ่งเป็น ๓ ประเด็น คือ

- (๑) การปฏิบัติตามพันธกรณีในการเคารพสิทธิของประชาชน : รัฐควรทบทวน ปรับปรุง ประกาศกระทรวงฯ ฉบับนี้ ให้ครอบคลุมประเภทโครงการที่อาจมีผลกระทบรุนแรงต่อชุมชน และควรทบทวนประเภทโครงการทุก ๒ ปี
- (๒) การปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจในการปกป้องสิทธิ : รัฐควรปรับปรุงระบบ กลไก กระบวนการทำ และวิธีการตรวจสอบ EIA/HIA^{๒๗} ที่โปร่งใส และน่าเชื่อถือ คำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ
- (๓) การปฏิบัติตามพันธกิจการดำเนินมาตรการที่ทำให้สิทธิของประชาชนเกิดผล : รัฐควรส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับและทุกมิติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ เร่งนำเครื่องมือการประเมินผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment – RIA) มาใช้ และทบทวนการใช้ตัวชี้วัดอื่นๆ ในการวัดผลสำเร็จของการพัฒนาประเทศ โดยไม่อิงแต่เฉพาะตัวชี้วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ซึ่งเน้นการวัดด้านเศรษฐกิจเท่านั้น

๒๕ กสม. ร่างรายงานข้อเสนอแนะของ กสม. ต่อกรณีร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก, หน้า (๒)

๒๖ กสม., อ้างถึงแล้ว, หน้า (๒)

๒๗ EIA มาจาก Environmental Impact Assessment และ HIA มาจาก Health Impact Assessment

ที่ดิน ป่าไม้ ชายฝั่ง : อนุรักษ์หรือหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

ปัญหาการละเมิดเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ซึ่งภาครัฐเป็นผู้กระทำ ส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๘ นโยบายอนุรักษ์ป่าและส่งเสริมป่าเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙) ได้ประกาศเขตป่าอนุรักษ์ทับซ้อนที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชน และขับไล่ชาวบ้านให้อพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ และให้ออกจากพื้นที่ป่าโดยไม่มีมาตรการรองรับ ตัวอย่างเช่น การขับไล่และรื้อถอนต้นลำจังของชาวม้ง ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๕๓ - กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีการสนธิกำลังระหว่างเจ้าหน้าที่อุทยานและทหารผลักดันชนกลุ่มน้อยที่บุกรุกทำลายป่าตามแนวชายแดนไทย - พม่าให้ออกจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๔^{๒๘} ได้ใช้กำลังรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างของรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เอกสารสิทธิให้ใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งหน่วยงานรัฐซึ่งขอใช้พื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อดำเนินกิจการของรัฐ เช่น กองทัพเรือขอใช้พื้นที่ป่าสงวน อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี และฟ้องร้องดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ได้รับผ่อนผันให้อาศัยและทำกินในพื้นที่ดังกล่าว

๒๘ คำร้องของ กสม. ที่ ๔๑๖/๒๕๕๔ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ เรื่อง กรณีเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และเจ้าหน้าที่ทหารขับไล่กะเหรี่ยงดั้งเดิมออกจากบริเวณอุทยานฯ จังหวัดเพชรบุรี

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ชาวบ้านบ้านห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ รวมพลังคัดค้านการให้สัมปทานเช่าพื้นที่ป่าสาธารณะแก่นายทุนเพื่อทำสวนป่าเศรษฐกิจ และในปีเดียวกัน กรมป่าไม้ได้ร่างกฎหมายป่าชุมชนขึ้น ซึ่งเน้นการใช้ป่าเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและป่าชุมชน ภาคประชาชน ประกอบด้วย ชาวบ้าน นักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน จึงร่วมกันร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน ฉบับประชาชน ซึ่งเน้นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมดูแลป่า รวมทั้งจัดการรณรงค์ขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๓๖^{๒๙} จนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) จึงได้ผ่านความเห็นชอบกฎหมายฉบับร่างรัฐบาล ซึ่งถูกคัดค้านจากเครือข่ายป่าชุมชน จากนั้นก็ไม่มีความก้าวหน้าในการผลักดันกฎหมายดังกล่าว กระทั่ง พ.ศ. ๒๕๕๓ รัฐบาลได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน โดยมีหลักการให้ชุมชนร่วมกันบริหารจัดการ ครอบครองวางกติกา และใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ รวมทั้งออกโฉนดดังกล่าวให้แก่บางชุมชนแล้ว

นอกจากนี้ การให้สัมปทานเอกชนทำเหมืองแร่ โรงโม่หิน การสร้างโรงงานอุตสาหกรรม การก่อสร้างโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ การดำเนินงานตามโครงการ/แผนงานพื้นที่แนวชายฝั่งทะเลภาคใต้ เพื่อรองรับกิจกรรมลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) ทำให้เกิดกิจกรรม/โครงการจำนวนมากในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดแนวชายฝั่งทะเลภาคใต้ เช่น แท่นขุดเจาะน้ำมัน โรงไฟฟ้าถ่านหิน เชื้อเพลิงแท่นเรือในจังหวัดนครศรีธรรมราช การก่อสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลซึ่งกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ เช่น โรงไฟฟ้าบริษัท สตีลไบโอแมส จำกัด จังหวัดบุรีรัมย์ โรงไฟฟ้าบริษัท พลังงานสะอาดดี ๒ จำกัด จังหวัดเชียงราย โรงไฟฟ้าชีวมวลบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งกิจการหรือโครงการดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้อยู่อาศัยในชุมชน แต่ไม่ต้องทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และไม่ได้จัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

^{๒๙} ประชาไท <http://www.prachatai.com>

ภาวะเศรษฐกิจและการเมือง : ผลกระทบต่อเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในการทำงาน การประกอบอาชีพ ให้มีสภาพการทำงานที่ยุติธรรมและน่าพึงพอใจ มีหลักประกันเรื่องความปลอดภัยและสวัสดิภาพ^{๓๐} รัฐธรรมนูญดังกล่าวยังได้รับรองว่ารัฐพึงสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด การพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย และตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการจัดทำบริการสาธารณะ^{๓๑} รวมทั้งยังรับรองเสรีภาพของบุคคล ตลอดจนข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐในการรวมตัวกันเป็นสมาคม สหภาพ กลุ่มหรือหมู่คณะ^{๓๒}

๓๐ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๖ และ ๗ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๓ - ๔๔

๓๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๔ และ ๘๗

๓๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๔ - ๖๕

ความสัมพันธ์ชายแดนไทย-กัมพูชา กรณีปราสาทพระวิหาร

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ประเทศกัมพูชาเสนอต่อองค์การยูเนสโกขอให้ขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก ครั้งที่ ๓๑ ณ เมืองโครสเซอร์ ประเทศนิวซีแลนด์ แต่ประเทศไทยคัดค้านโดยให้เหตุผลว่า ควรแก้ปัญหาเขตแดนรอบปราสาทก่อน ซึ่งหากขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร โดยอ้างอิงจากแผนที่ที่ประเทศฝรั่งเศสทำ จะทำให้ประเทศไทยต้องเสียดินแดนร่นเข้ามาประมาณ ๗.๒ ตารางกิโลเมตร ต่อมาในการประชุม ครั้งที่ ๒ ในปีถัดมา ณ ประเทศแคนาดาก็ยังไม่ได้ข้อตกลงร่วมกัน^{๓๓}

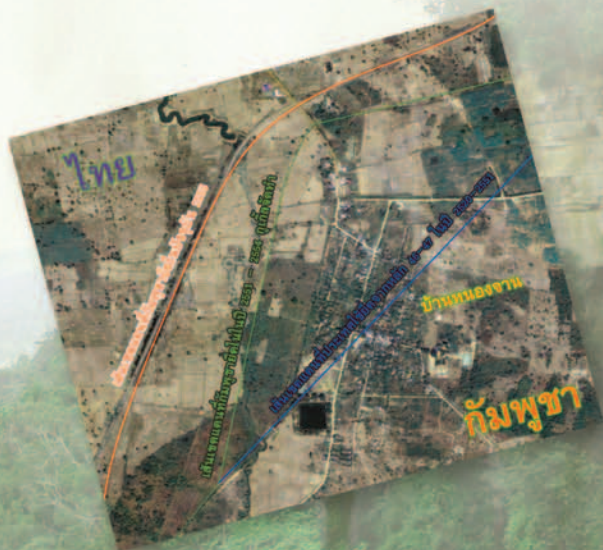
ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ได้ชุมนุมหน้ากระทรวงการต่างประเทศขอให้นายอนุสรณ์ ปัทมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงฯ ในขณะนั้นออกจากตำแหน่ง เนื่องจากได้ร่วมกับนายอึ้ง เชียน เอกอัครราชทูตกัมพูชา ลงนามยินยอมให้ประเทศกัมพูชาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก แล้วยื่นคำร้องต่อศาลปกครองกลางขอให้กระทรวงการต่างประเทศและคณะรัฐมนตรีขณะนั้น ยุติการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีที่รับรองแถลงการณ์ร่วมไทย-กัมพูชาสนับสนุนการจดทะเบียนปราสาทพระวิหาร ซึ่งต่อมาศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวขอให้ยุติข้อผูกพันตามแถลงการณ์ร่วมดังกล่าว^{๓๔} ช่วงเวลาเดียวกันเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ กสม. ได้มีหนังสือเปิดผนึกถึงนายบัน คี มูน เลขาธิการสหประชาชาติ แสดงความเห็นต่อกรณีนี้ว่า องค์การของสหประชาชาติกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยละเลยบทบาทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎบัตรสหประชาชาติและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน^{๓๕}

๓๓ ศูนย์ข้อมูลการเมืองไทย <http://www.politicalbase.in.th>

๓๔ Thaibizcenter, <http://www.thaibizcenter.com>

๓๕ กสม. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑

ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๔ ปรากฏว่าการขอตระเวนปราสาทพระวิหารของประเทศกัมพูชากลายเป็นข้อพิพาทและตอบโต้กันระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ทั้งทางวาจาและการเสริมกำลังของทั้งสองฝ่ายในบริเวณพิพาทเป็นระยะๆ ขณะเดียวกันภายในประเทศไทยก็ยังมีความเห็นต่างกัน กล่าวคือ ผู้นำกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเห็นควรยกเลิกบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบก ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๓ แต่รัฐบาลภายใต้การนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เห็นว่า การมีบันทึกความเข้าใจนี้จะเป็นผลดีมากกว่าการยกเลิก ซึ่งความยืดเยื้อของความขัดแย้งในเรื่องนี้ อันเป็นประเด็นทางการเมืองระหว่างประเทศและความขัดแย้งทางความเห็นอันเป็นประเด็นการเมืองภายในประเทศ มีผลต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพโดยปกติของผู้อาศัยในบริเวณดังกล่าว ซึ่งเป็นพลเมืองของทั้งสองประเทศ

แรงงานไทยและความมั่นคงด้านอาชีพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อนุญาตให้ลูกจ้างและเจ้าหน้าที่รัฐจัดตั้งหรือร่วมตัวเป็นสหภาพแรงงานได้ ส่วนกฎหมายด้านแรงงานก็รับรองสิทธิของลูกจ้างภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังไม่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองลูกจ้างที่เข้าร่วมในกิจกรรมของสหภาพแรงงาน กฎหมายดังกล่าวอนุญาตให้สหภาพแรงงานจัดกิจกรรมโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาล รวมทั้งให้ลูกจ้างหยุดงานประท้วงได้ แต่ยังไม่มีการแก้ไขกฎหมายทั้งสองฉบับให้สิทธิดังกล่าวครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ^{๓๖} ส่วนพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ จะให้การรับรองเฉพาะลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจเท่านั้นที่สามารถจัดตั้งสหภาพแรงงานได้ ส่วนลูกจ้างอื่นที่อยู่นอกเงื่อนไขตามกฎหมายนี้ ได้แก่ ลูกจ้างชั่วคราว รวมถึงลูกจ้างตามสัญญาจ้างในส่วนราชการไม่สามารถจัดตั้งสหภาพแรงงาน ไม่มีกฎหมายคุ้มครองและรับรองเรื่องสิทธิในการเจรจาต่อรอง ไม่มีความมั่นคงในการทำงาน และไม่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎหมายด้านแรงงาน^{๓๗} เช่นเดียวกับคนทำงานภาคเศรษฐกิจนอกระบบ ได้แก่ คนงานในภาคเกษตรกรรม ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ผู้ทำงานเป็นแม่บ้าน ซึ่งอยู่นอกข่ายการบังคับใช้ของกฎหมายด้านแรงงาน

๓๖ Bureau of Democracy, Human Rights And Labor, 2009 Country Reports on Human Rights Practices March, 11, 2010, PP. 25

๓๗ พ.ศ.๒๕๕๑, กสม.สถานการณ์การละเมิดสิทธิแรงงานและบทเรียนหกปีของคณะกรรมการสิทธิแรงงานในกสม., สำนักงาน กสม. หน้า ๑๔.

ชีวิตและงานที่มีคุณค่า

แรงงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศก็ประสบกับการถูกเอาเปรียบ แรงงาน โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายและค่าบริการสูงมากจากระบบบริษัท จัดหางานและนายหน้าที่ไม่มีการควบคุมที่ดี ทำให้หลายคนต้องเป็นหนี้ และนำสินทรัพย์ไปจำนอง แรงงานไทยส่วนใหญ่ไปทำงานในภาคก่อสร้าง และเกษตรกรรม และไม่มีความรู้กฎหมายและภาษาต่างประเทศ และถูก นายจ้างเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการจ้างและค่าตอบแทน ซึ่งจำต้องยอมรับ เงื่อนไขใหม่ที่ไม่เป็นธรรม ต้องทำงานหนัก ถูกเอาเปรียบ มีสภาพ ความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน^{๓๘} ตัวอย่างเช่น เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๒ เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากการทำงานในต่างประเทศได้เรียกร้องให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงแรงงาน สถานทูตสวีเดน ช่วยแก้ไขปัญหานี้สินที่แรงงานถูกยืมมาเพื่อจ่ายให้แก่ บริษัทนายหน้าเพื่อเดินทางในการไปทำงานในต่างประเทศ และเร่งรัด เอาผิดกับบริษัทนายหน้าที่หลอกลวงตน^{๓๙}

กสม. ร่วมกับภาคประชาสังคมด้านแรงงานพยายามเสนอให้ รัฐบาล (กระทรวงแรงงาน) รับรองอนุสัญญา ILO ฉบับที่ ๘๗ และ ๙๒ และรัฐบาลรับว่า จะดำเนินการในการรายงานข้อเสนอ UPR ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๔

รัฐต้องยุติการจ้างงาน ILO ฉบับที่ 87, 98

๓๘ พ.ศ. ๒๕๕๑ กสม. อ้างถึงแล้ว, หน้า ๑๕

๓๙ ประชาไท <http://www.prachathai.com>

แรงงานข้ามชาติและการคุ้มครองด้านสิทธิแรงงาน

แรงงานข้ามชาติเป็นกลุ่มที่ถูกละเมิดด้านสิทธิแรงงานมากที่สุด เนื่องจากไม่มีสิทธิขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุนประกันสังคม และกองทุนเงินทดแทน แต่จะต้องซื้อสิทธิบัตรประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติเอง ไม่มีสิทธิจัดตั้งและเป็นกรรมการสหภาพแรงงาน แม้สามารถยื่นข้อเรียกร้องต่อนายจ้างและนัดหยุดงาน แต่จะถูกเลิกจ้างหรือส่งกลับประเทศต้นทาง แรงงานกลุ่มนี้จะอยู่ในระบบจ้างงานระยะสั้นไม่เกิน ๑ ปี หรือระบบการจ้างแบบเหมาช่วง งานที่รับจ้างส่วนใหญ่อยู่ในภาคการผลิตที่กฎหมายแรงงานยังให้ความคุ้มครองไม่ถึง เช่น งานเกษตรกรรม งานประมงทะเล งานก่อสร้าง และงานบ้าน เป็นต้น ขณะเดียวกัน โดยที่เห็นว่าเป็นกลุ่มที่ล่อแหลมต่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลจึงควบคุมแรงงานดังกล่าวผ่านมาตรการต่างๆ^{๔๐} รวมทั้งการจดทะเบียนแรงงาน ซึ่งอนุญาตให้แรงงานข้ามชาติทำงานในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวและในระยะเวลาสั้นต่อการจดทะเบียนแต่ละครั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้การคุ้มครองบุคคลทุกคนโดยเสมอกันในกฎหมายและไม่เลือกปฏิบัติ และคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำด้วยการทรมาน^{๔๑} และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้การคุ้มครอง

๔๐ พ.ศ.๒๕๕๑, กสม. สถานการณ์การละเมิดสิทธิแรงงานและบทเรียนหกลปีของคณะกรรมการสิทธิแรงงาน ใน กสม. หน้า ๑๖.

๔๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และ ๓๒

บุคคลจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ในทางปฏิบัติพบว่า นายจ้างเก็บเอกสารสำคัญทางทะเบียนของลูกจ้างที่เป็นแรงงานข้ามชาติ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อประกันว่า ลูกจ้างจะคืนเงินที่ยืมจากนายจ้าง แต่กลับเป็นการลดทอนเสรีภาพในการเดินทางของลูกจ้าง โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติจากประเทศลาว กัมพูชา และพม่า พบว่าแรงงานดังกล่าวรวมทั้งที่ทำงานในฟาร์มปศุสัตว์ เรือประมง โรงงานอาหารสัตว์ โรงงานแกะกุ้ง ถูกกักให้อยู่ในบริเวณจำกัด^{๔๒} ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม ทั้งยังพบว่า มีขบวนการลักลอบนำแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองโดยไม่ถูกกฎหมาย เช่น เดือนตุลาคม ๒๕๕๒ เจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับองค์การพัฒนาเอกชนช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติชาวพม่า จำนวน ๑๘ คนที่ถูกบังคับใช้แรงงานในเรือประมง ที่จังหวัดชลบุรี^{๔๓}

ในการกำหนดนโยบายและมาตรการด้านแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้าน ๓ ประเทศ คือ ลาว กัมพูชา และพม่า รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) ขึ้น ซึ่งต่อมาได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการระบบและกำหนดมาตรฐานการจ้างแรงงานต่างด้าว เพื่อกำหนดมาตรฐานการจ้างแรงงานต่างด้าวให้เท่าเทียมกับแรงงานไทย และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ กระทรวงแรงงานให้ดำเนินโครงการเพื่อคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ เช่น อบรมความรู้กฎหมายคุ้มครองแรงงานแก่แรงงานต่างด้าวและเครือข่าย จัดบริการคลินิกแรงงานเคลื่อนที่ ฯลฯ นอกจากนี้ ได้เปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวที่มีใบอนุญาตทำงานได้รับการคุ้มครองจากกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน เช่นเดียวกับผู้ประกันตนที่เป็นคนไทย^{๔๔}

^{๔๒} 2009 Country Reports on Human Rights Practices March, 11, 2010, PP. 27

^{๔๓} Ibid, pp. 27

^{๔๔} หนังสือกระทรวงแรงงาน ที่ รง ๐๒๐๔.๑/๙๘๒๐ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ เรื่องผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับสิทธิในชีวิตและร่างกาย สิ่งที่ส่งมาด้วย การดำเนินงานของกระทรวงแรงงานตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การคุ้มครองและช่วยเหลือ กลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิด

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ กำหนดเป็นหลักการว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมา มีอิสระและเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเนื่องจากเหตุแห่งถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองจะกระทำไม่ได้

การส่งเสริม คุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ให้การคุ้มครองเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติ และให้หลักการว่า การดำเนินการต่างๆ ควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก เด็กมีสิทธิมีชีวิตอยู่รอด ได้รับการพัฒนาทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และมีสิทธิแสดงความคิดเห็น โดยอิงบนหลักการแห่งอนุสัญญาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดว่าเด็กมีสิทธิมีชีวิตอยู่รอด และได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็ก คุ้มครองเด็กจากการถูกแทรกแซงหรือถูกจำกัดสิทธิ (มาตรา ๕๒) จากการได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมในกระบวนการพิจารณาคดี รวมถึงคดีทางเพศ (มาตรา ๔๐ (๖)) การได้รับการคุ้มครอง พัฒนา อบรมเลี้ยงดู การศึกษาภาคบังคับ ความเสมอภาคชายหญิง การพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและชุมชน (มาตรา ๘๐ (๑))^{๔๕}

๔๕ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, สรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๓, หน้า ๔๒

ประเทศไทยยังคงข้อสงวนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวม ๒ ข้อ คือ ข้อ ๗ การจดทะเบียน การเกิด การมีชื่อ และการมีสิทธิได้สัญชาติ และข้อ ๒๒ ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กที่ร้องขอสถานะผู้ลี้ภัย นับแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ รัฐบาลได้กำหนดมาตรการเพื่อคลี่คลายปัญหาสถานะของบุคคลตามกฎหมายมาเป็นลำดับ เช่น ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๒ ซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘ และต่อมาได้รับการขยายต่ออีก ๒ ปี การประกาศใช้กฎหมาย ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรการดังกล่าวช่วยให้เด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทยได้รับการแจ้งเกิด มีชื่อในทะเบียนราษฎร และได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบิดาที่มีสัญชาติไทย^{๔๖} และมีผลให้รัฐบาลประกาศเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ว่าจะถอนข้อสงวน ข้อ ๗ จากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในทางปฏิบัติยังมีเด็กชาวเขาหรือเด็กที่พ่อแม่ไม่มีสัญชาติไทยไม่ได้รับจดทะเบียนแจ้งเกิด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติไม่เข้าใจแนวปฏิบัติ หรือบางคนอาจใช้เป็นช่องทางเรียกรับผลประโยชน์ ตลอดจนมีอุปสรรคด้านภาษา^{๔๗}

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ รับรองว่า ทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี^{๔๘} โดยรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม เด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบ เช่น การเผาหรือปิดโรงเรียน การข่มขู่ครูในพื้นที่ ทำให้เด็กต้องหยุดเรียนเป็นระยะๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ แม้รัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก ๑๒ ปี เป็น ๑๕ ปี โดยจ่ายเงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเป็นค่าเล่าเรียน เครื่องแบบ และหนังสือเรียน แต่เด็กในชนบทห่างไกล เด็กชาวเขาหรือคนไร้รัฐ และเด็กจากครอบครัวยากจนยังไม่ได้เรียนหนังสือ เนื่องจากไม่มีค่าอาหารและค่าพาหนะ นอกจากนี้ เด็กที่เป็นลูกของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐได้ แต่ยังมีจำนวนเด็กที่เข้าเรียนน้อย เนื่องจากอุปสรรคด้านภาษา ต้องย้ายตามพ่อแม่ อยู่ไกลจากโรงเรียน รู้สึกว่าไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และพ่อแม่ที่เป็นแรงงานข้ามชาติมักไม่สนใจส่งลูกเรียนในโรงเรียนของรัฐ^{๔๙} ทั้งนี้ ในการส่งเสริมโอกาสการเข้ารับการศึกษาของเด็ก เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลปกครองกลาง โดยการช่วยเหลือของ กสม. ได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวแก่นางสาวศรัญญา จันนามวงศ์ ซึ่งถูกตัดสิทธิการสอบเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนในคณะแพทยศาสตร์ เนื่องจากถูกระบุว่า ส่งรูปถ่ายประกอบเอกสารการสมัครสอบขาดไปจำนวน ๑ ใบ

๔๖ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, อ้างถึง, หน้า ๔๒

๔๗ 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 20

๔๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐

๔๙ 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 21

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ระบุให้เป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และทุกคนรอบตัวเด็กในการคุ้มครอง ดูแล และพัฒนาเด็ก พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ความคุ้มครองเด็กและบุคคลในครอบครัวจากการใช้ความรุนแรง การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นับแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็กมากขึ้น เช่น การปรับอายุขั้นต่ำของการรับผิดทางอาญาจาก ๗ ปี เป็น ๑๐ ปี^{๕๐} การเพิ่มโทษอาญาคดีทางเพศกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก^{๕๑} การกำหนดวิธีพิจารณาความอาญาคดีเกี่ยวกับเด็ก^{๕๒}

แม้กฎหมายได้เพิ่มโทษอาญาคดีทางเพศกรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กแล้ว คดีล่วงละเมิดทางเพศแก่เด็กก็ยังปรากฏอยู่ ประกอบกับกฎหมายเกี่ยวกับคดีทางเพศหลายฉบับเพิ่งเริ่มบังคับใช้ เจ้าหน้าที่ตำรวจยังลังเลในการสอบสวนคดีทางเพศ ส่วนการพิจารณาคดีในชั้นศาล ซึ่งกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว และให้สอบปากคำเด็กโดยใช้การบันทึกวิดีโอ และอยู่ต่อหน้าจิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ได้ ทางปฏิบัติศาลมักไม่ใช้วิธีนี้^{๕๓} นอกจากนี้ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๖ ห้ามการลงโทษนักเรียนและนักศึกษาด้วยวิธีการรุนแรง และให้ใช้การลงโทษด้วยวิธีอื่น เช่น ว่ากล่าวตักเตือน ทัณฑ์บน หรือทำกิจกรรมเพื่อปรับพฤติกรรม ในทางปฏิบัติพบว่า ยังมีครูลงโทษเด็กด้วยวิธีรุนแรง และมีการร้องเรียนมายัง กสม. เช่น ครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครลงโทษด้วยการกระชากตัวและเหวี่ยงไปมา^{๕๔} ครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานีลงโทษด้วยการตบหน้า^{๕๕} ซึ่งหลายกรณีที่โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเข้าข้างฝ่ายครู หรือไม่แจ้งผลการดำเนินการใดๆ

๕๐ ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓

๕๑ ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๗

๕๒ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และ (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๐

๕๓ 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 21

๕๔ คำร้องของ กสม. ที่ ๕๐๕/๒๕๕๓ สิทธิในชีวิตและร่างกาย กรณีกล่าวหาว่าอาจารย์สอนวิชาพลศึกษาทำร้ายร่างกายนักเรียน

๕๕ คำร้องของ กสม. ที่ ๔๘/๒๕๕๓ สิทธิในการศึกษา กรณีกล่าวหาว่าครูสอนวิชาพลศึกษาทำร้ายร่างกายและลงโทษนักเรียนเกินเหตุ

อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ซึ่งประเทศไทยได้ให้การรับรอง ฉบับที่ ๑๘๒ กำหนดข้อห้ามการบังคับใช้แรงงาน (forced labor) รวมถึงการบังคับใช้แรงงานเด็กในการต่อสู้ด้วยอาวุธ การค้าประเวณี การผลิตสื่อ และการแสดงลามก และการใช้งานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือศีลธรรม และอนุสัญญาฯ ฉบับที่ ๑๓๘ ได้กำหนดอายุขั้นต่ำของแรงงานเด็ก เช่น เด็กอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี หรืออาจผ่อนผันเป็นไม่ต่ำกว่า ๑๖ ปี ไม่สามารถทำงานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และศีลธรรม เด็กอายุระหว่าง ๑๓ - ๑๕ ปี ให้ทำงานได้เฉพาะที่เป็นงานเบา ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นการพัฒนาหรือการศึกษาและงานทางศิลปะ^{๕๖}

รายงานแผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาลูกยากจนและเด็กด้อยโอกาส (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒) ของคณะกรรมการพัฒนายุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาลูกยากจนและเด็กด้อยโอกาส ประมาณว่า ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ ประเทศไทยมีเด็กเร่ร่อน จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน และคาดว่าจะภายใน ๓ ปีจะเพิ่มจำนวนเป็น ๓๐,๐๐๐ คน เด็กเหล่านี้หารายได้จากการขอทาน เก็บขยะขาย ขายพวงมาลัย รับจ้างทำงานที่ไม่ยุ่งยาก ขายบริการทางเพศ เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมหรือยาเสพติด^{๕๗} เด็กเร่ร่อนเหล่านี้บางส่วนได้รับความช่วยเหลือในรูปของบ้านพักเด็กทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งยังไม่พอเพียงเมื่อเทียบกับความต้องการ เด็กภายใต้การดูแลของบ้านพักเด็กของรัฐจะได้รับความช่วยเหลือโดยให้เข้าโรงเรียน ฝึกอาชีพ หรือส่งคืนครอบครัวภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์^{๕๘}

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อธิบายว่าผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ คือ ผู้ที่แสวงหาประโยชน์จากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดหา ผู้ซื้อ ผู้ขาย หรือผู้ปกครอง รวมทั้งกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว โดยเพิ่มโทษกรณีที่ผู้เสียหายหรือถูกแสวงหาประโยชน์เป็นเด็กอายุระหว่าง ๑๕ - ๑๘ ปี และที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี^{๕๙} และประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๗ ได้ห้ามการผลิต เผยแพร่ นำเข้าหรือส่งออกซึ่งภาพเด็กลามก อย่างไรก็ตาม การสำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่า ยังมีโสเภณีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เกินกว่า ๖๐,๐๐๐ คน^{๖๐}

๕๖ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, สรุปรายงานการณสิทธิมนุษยชน ปี๒๕๕๓, หน้า ๔๓ -๔๔

๕๗ ทองพูล บัวศรี, บทสรุปสาระสำคัญ โครงการถอดบทเรียนรูปแบบการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน:ในกรณีของครูช่างถนน และบ้านพักสำหรับเด็ก, มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, มปป., มปป. หน้า ๓ และหน้า ๑๐

๕๘ 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 21

๕๙ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑ และ มาตรา ๕๒

๖๐ 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 21

สิทธิสตรี ความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ รับรองว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุต่างๆ รวมทั้งเรื่องเพศจะกระทำไม่ได้ แม้ประเทศไทยได้มีความก้าวหน้าในการกำหนดนโยบายและปรับปรุงกฎหมายหลายประการเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิง เช่น พระราชบัญญัติค่านำน่านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ ฯลฯ แต่ยังคงต้องสงวนตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ไว้ในข้อ ๑๖ ว่าด้วยการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว^{๖๑} แต่มีการดำเนินการเพื่อการถอนข้อสงวนข้อ ๑๖ นี้ เพื่อการขอมติจากคณะรัฐมนตรีในเร็วๆ นี้

ตามมาตรา ๒๗๖ ประมวลกฎหมายอาญา กำหนดให้การข่มขืนกระทำชำเราเป็นความผิด แม้การกระทำความผิดจะเป็นการกระทำระหว่างคู่สมรสก็ถือเป็นความผิด จากข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผู้หญิงและเด็กที่ถูกคุกคามทางเพศ ๑๐,๒๐๖ คน ในจำนวนนี้เป็นเด็ก ๘,๒๖๘ คน^{๖๒} อย่างไรก็ตาม ตัวเลขดังกล่าวยังน้อยกว่าที่เกิดขึ้นจริง ส่วนหนึ่งเกิดจากผู้หญิงที่เป็นผู้เสียหายไม่กล้าแจ้งความ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงที่รับผิดชอบคดีทางเพศมีจำนวนจำกัด ประมาณ ๑๔๓ คนทั่วประเทศ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำรุนแรงในครอบครัว พร้อมมาตรการบรรเทาทุกข์แก่ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงฯ ประกอบด้วย ให้ผู้กระทำรุนแรงฯ รับการตรวจรักษาจากแพทย์ ให้มีการชดใช้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ถูกกระทำรุนแรงฯ ห้ามผู้กระทำรุนแรงอาศัยในบ้านเดียวกับผู้ถูกกระทำรุนแรงหรือเข้าใกล้คนในครอบครัว รวมทั้งใช้การไกล่เกลี่ยระหว่างคู่ความ และห้ามโฆษณาเผยแพร่ข้อมูลที่อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้กระทำและผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงฯ^{๖๓} นอกจากนี้เพื่อรองรับกฎหมายฉบับนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ดำเนิน

๖๑ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, สรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๓, หน้า ๕๓

๖๒ 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 19

๖๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙ และ ๑๐

กิจกรรมและแผนงานต่างๆ เช่น จัดการรณรงค์ฝึกอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ และจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนในภาคต่างๆ^{๖๔} แต่พบว่าผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงฯ มักไม่แจ้งความอีกทั้งเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจรับแจ้งความคดีดังกล่าว บางครั้งกลับเห็นว่าไม่เป็นคดีว่าด้วยความรุนแรงในครอบครัว

ตามประมวลกฎหมายอาญาถือว่าการค้าประเวณีเป็นอาชีพไม่สุจริต และกำหนดโทษแก่ผู้ดำรงชีพจากรายได้ของผู้ค้าประเวณี^{๖๕} แต่ปรากฏว่ามีผู้ประกอบการอาชีพนี้อย่างเปิดเผยอยู่ทั่วไป โดยการเรียนรู้เห็นของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อีกทั้งจำนวนหนึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพโสเภณี บางเวลา (part-time prostitute) ข้อมูลจากศูนย์พิทักษ์สิทธิได้ระบุว่า ประเทศไทยมีโสเภณีหญิงจำนวน ๒,๐๐๐,๐๐๐ คน กระจายอยู่ในสถานบริการที่ถูกและไม่ถูกกฎหมาย^{๖๖} แม้จะได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ยังพบผู้หญิงถูกบังคับให้เป็นโสเภณี เช่น บริเวณชายแดนของประเทศ^{๖๗} นอกจากนี้ จากรายงานของกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จัดให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม ๒ เฝ้าระวัง ซึ่งลดจากเดิมที่อยู่ในกลุ่ม ๒ ดังนั้น เดือนธันวาคมปีเดียวกัน กสม. จึงได้จัดเวทีรับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและองค์กรเอกชน เพื่อกระตุ้นกลไกการทำงานด้านนี้ของรัฐบาล จัดเวทีรณรงค์ยุติความรุนแรงและการค้ามนุษย์ใน ๙ ภาค ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน (OHCHR) มูลนิธิเพื่อนหญิง กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อรณรงค์เผยแพร่หลักการและวิธีการ คู่มือในการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANF) คือ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้และมีบันทึกความร่วมมือ (MOU) ต่อกันด้วย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๓ (๘) กำหนดว่าการคุกคามทางเพศเป็นความผิดทางวินัยราชการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำความผิดอันเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ พ.ศ. ๒๕๕๓ ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๖ ได้ห้ามนายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน ผู้ตรวจงาน กระทำคุกคามทางเพศต่อลูกจ้าง และขณะนั้นภาครัฐอยู่ระหว่างศึกษา เพื่อเพิ่มให้การคุกคามทางเพศ

๖๔ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว <http://www.sorporkor.women-family.go.th>

๖๕ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๖

๖๖ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และ <http://www.thaingo.org>

๖๗ 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 21

เป็นความผิดทางอาญาในประมวลกฎหมายอาญา^{๖๘} ในทางปฏิบัติยังมีผู้หญิงถูกคุกคามทางเพศในที่ทำงานและที่อื่นปรากฏให้เห็น เช่น ทหารหญิงชั้นประทวนรายหนึ่ง ถูกคุกคามทางเพศจากนายทหารที่เป็นผู้บังคับบัญชาหลายครั้ง แต่กองทัพไทยกลับไม่ลงโทษทางวินัยกับนายทหารรายนี้ และกรณีนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ถูกสมาชิกสภาเทศบาล อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย คุกคามทางเพศหลายครั้ง แต่เจ้าพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง ด้วยเหตุผลว่าเป็นการสมยอมกัน ไม่ใช่การคุกคามทางเพศ^{๖๙} ในการรณรงค์เพื่อแก้ปัญหาการคุกคามทางเพศ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ กสม. ได้จัดเวทีรับฟังความเห็นและมุมมองอันหลากหลายจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้มีมาตรการป้องกันและแก้ไขการคุกคามทางเพศ

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ กระทรวงสาธารณสุขได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองอนามัยเจริญพันธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนทุกเพศและวัยได้รับการคุ้มครองด้านอนามัยเจริญพันธุ์ ประกอบด้วย การให้คู่สมรสหรือปัจเจกบุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับการมีและการเลี้ยงลูก และปีเดียวกัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ซึ่งกฎหมายฉบับหลัง ภาคประชาชนและองค์กรผู้หญิงเห็นว่า ยังไม่ครอบคลุมในทุกมิติเพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงอันเป็นสาเหตุของการเลือกปฏิบัติ สิ่งที่พบ คือ เมื่อเปรียบเทียบหญิงชายในกลุ่มเดียวกันแล้ว ผู้หญิงมักเป็นแรงงานไร้ฝีมือได้รับค่าตอบแทนน้อย เช่น งานบ้าน งานโรงงาน เสื้อผ้าสำเร็จรูป ฯลฯ รวมทั้งงานในระดับนโยบายก็ยังมีสัดส่วนคนทำงานที่เป็นผู้หญิงน้อย

๖๘ พ.ศ. ๒๕๕๓, บันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลักดันมาตรการทางกฎหมายกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ สำนักงาน กสม. (เอกสารไม่เผยแพร่)

๖๙ คำร้องของ กสม. ที่ ๔๒/๒๕๕๐ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินคดีของสถานีตำรวจภูธรอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

เพื่อรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี
ส่วนกิจการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยนาท

ความหลากหลายทางเพศ: เพศสภาพและความเท่าเทียมทางเพศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ รับรองว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุต่างๆ รวมทั้งเรื่องเพศจะกระทำไม่ได้ หลักการยอร์กยาการ์ตา (Yogyakarta Principle) อธิบายว่าการเคารพสิทธิทางเพศ เพศวิถี และอัตลักษณ์ทางเพศ มีความสำคัญต่อการสร้างหลักประกันความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย

กฎกระทรวงกลาโหม ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) และฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) กำหนดลักษณะไม่พึงประสงค์ของการรับราชการทหารประการหนึ่งว่า เป็นผู้ที่เป็นโรคจิต/โรคจิตผิดปกติอย่างร้ายแรงและถาวร และได้ใช้คำดังกล่าวบันทึกในเอกสารบันทึกผลการตรวจเลือกทหารกองเกิน (สด. ๔๓) เป็นผลให้ผู้หลากหลายทางเพศที่ถูกบันทึกดังกล่าวในเอกสาร สด. ๔๓ หลายคนถูกตัดสินหรือไม่ได้รับคัดเลือกเข้าทำงานในหน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานเอกชนบางแห่ง อย่างไรก็ตามขณะนี้ กระทรวงกลาโหมอยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว โดยเปลี่ยนจากคำว่า “เป็นโรคจิต” เป็น “มีความผิดปกติในการยอมรับเพศทางร่างกายของตน” หรือ “ผู้มีเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด” และนอกจากนี้ผู้หลากหลายทางเพศยังได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมบนฐานการมีเจตคติที่ไม่ถูกต้องจากสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้ามแต่งตัวตามวิถีทางเพศที่ตนต้องการในสถาบันการศึกษาบางแห่ง กรณีผู้ชายที่ต้องการแสดงออกว่าเป็นผู้หญิง ต้องเข้าห้องน้ำชายในสถานที่สาธารณะ เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงแรมสรรพ และการปฏิเสธการรับบริจาคเลือดจากชายรักร่วมเพศ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ กสม. ได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจแก่สังคมเกี่ยวกับผู้มีเพศสภาพต่างจากเพศกำเนิด โดยร่วมกับสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร และเครือข่ายความหลากหลายทางเพศ โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนและรับฟังความเห็น เพื่อบรรณคดีให้สังคมเข้าใจมุมมองทางเพศ (gender sensitivity) มากขึ้น

ชนกลุ่มน้อย บุคคลไร้รัฐ (ชาวเขา) คนไทยพลัดถิ่น คนต่างด้าวหลบเข้าเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ให้แนวทางว่าการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ คือ การกระทำที่มีเจตนาหรือมีผลให้เกิดการระงับหรือกีดกันการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต รวมทั้งการระงับหรือกีดกันการใช้สิทธิอื่นอย่างเสมอภาค^{๗๐} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ บัญญัติให้ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างเรื่อง เชื้อชาติ เพศ สถานะของบุคคล จะกระทำไม่ได้ รวมทั้งได้รับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ประกอบด้วย เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่^{๗๑} สิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา ได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ การคุ้มครอง ส่งเสริม รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม^{๗๒}

ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๒ ซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘^{๗๓} มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาคนไร้รัฐ/ไร้สัญชาติในประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเขาที่เกิดและอาศัยในประเทศเป็นเวลานานหลายชั่วอายุคน การแก้ปัญหาคนไร้รัฐตามยุทธศาสตร์นี้ พิจารณابนฐานสิทธิขั้นพื้นฐานควบคู่กับความมั่นคงของชาติ ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอน คือ สืบหาและจัดทำทะเบียนประวัติ กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลัก และกำหนดสถานะบุคคลเป็น “ผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน” ทำให้ผู้ไร้รัฐมีฐานะ

๗๐ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ข้อ ๑

๗๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔

๗๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๘๕

๗๓ ปัจจุบันได้รับการขยายต่ออีก ๒ ปี

เป็นราษฎรต่างด้าวในประเทศไทย และไม่ใช่ผู้ไร้รัฐอีกต่อไป^{๗๔} จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ระบุว่า มีผู้ได้รับการแก้ปัญหาตามยุทธศาสตร์ ฯ แล้ว จำนวน ๒๑๐,๑๘๒ คน แต่เมื่อเทียบกับตัวเลขของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งระบุว่า มีผู้ที่ยังไม่ได้รับการแก้ปัญหาสถานะบุคคล ประมาณ ๒ ล้านคน นับว่ามีจำนวนต่างกันมาก

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสัญชาติไทยว่าเป็นบุตรของบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทย เป็นภรรยาหรือสามีของผู้ที่มีสัญชาติไทย และขอแปลงเป็นสัญชาติไทย ประการหลังทำโดยผู้ต้องการขอแปลงสัญชาติ และบุคคลที่สามซึ่งขอแปลงสัญชาติให้แก่ผู้ที่เชื่อว่าเกิดในประเทศไทยที่เป็นผู้ไร้ความสามารถ เป็นเด็กในความดูแลของสถานสงเคราะห์ และบุตรบุญธรรมที่ไม่บรรลุนิติภาวะ^{๗๕} แม้มีกฎหมายและยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลฯ เพื่อคลี่คลายปัญหาสถานะบุคคลแล้ว แต่ชาวเขายังได้รับสัญชาติไทยยาก เนื่องจากไม่มีหลักฐานทางเอกสารที่เพียงพอต่อการพิสูจน์สถานะตามกฎหมาย อุปสรรคด้านภาษา และกระบวนการที่ยุ่งยากและซับซ้อนในการยื่นคำร้องพิสูจน์สถานะอันนำไปสู่การตีความและบิดเบือนการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ^{๗๖}

การไม่ได้รับสัญชาติไทย ทำให้ชาวเขาถูกกลืนตรอนสิทธิขั้นพื้นฐานและถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่ชอบธรรม กล่าวคือ ไม่มีเสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ถูกจำกัดให้ประกอบอาชีพได้เพียงบางประเภท ไม่อาจเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข และไม่อาจฝากถอนเงินในระบบธนาคาร ฯลฯ ขณะเดียวกันก็มักถูกจับกุม ถูกบังคับให้ออกนอกประเทศ ถูกข่มขู่คุกคามและเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือเอกชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ แต่เนื่องจากความยุ่งยากในกระบวนการพิสูจน์สถานะดังที่อธิบายข้างต้น ทำให้ชาวเขาบางคนที่อยู่ในข่ายพิสูจน์เพื่อขอสัญชาติไทยได้ กลับไม่ขอรับการพิสูจน์ดังกล่าวและขอสถานะเป็นแรงงานต่างด้าวแทน เพื่อให้ได้รับบริการด้านสาธารณสุข และประกอบอาชีพที่อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวทำได้แต่ต้องห้ามสำหรับคนไร้รัฐ^{๗๗}

๗๔ ปิ่นแก้ว อุณแก้ว, ๕ ปัญหาการจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล, สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเฝ้าระวังสถานะไร้รัฐ, ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔, <http://www.statelesswatch.org>

๗๕ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ และ ๑๑

๗๖ 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 15

๗๗ Ibid, pp. 16

เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ทหารเรือได้จับกุมชาวโรฮิงญา จำนวน ๗๘ คน ซึ่งลักลอบเข้าประเทศไทยทางเรือ ในบริเวณชายฝั่งจังหวัดระนอง ชาวโรฮิงญาที่ถูกจับกุมดังกล่าวส่วนใหญ่มีสภาพอดโรยและมีร่องรอยการถูกทำร้ายก่อนถูกเจ้าหน้าที่จับกุม จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้ให้ความช่วยเหลือโดยนำอาหารและน้ำมาให้ และส่งผู้บาดเจ็บรับการรักษา ต่อมา ศาลจังหวัดระนองมีคำพิพากษาให้ส่งตัวออกนอกประเทศตามขั้นตอนทางกฎหมาย^{๗๘} นับแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ ชาวโรฮิงญาได้อพยพเข้าประเทศแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งประเทศไทย เกือบทุกปี ซึ่งนายอับดุล การ์มิง รองประธานสมาคมพม่าโรฮิงญาประเทศไทย ได้ให้ข้อมูลว่า ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ – เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ มีชาวโรฮิงญาที่อพยพเข้าในจังหวัดระนอง จำนวนมากกว่า ๑,๐๐๐ คน^{๗๙} และปัจจุบันมีชาวโรฮิงญาอยู่ในประเทศไทยประมาณ ๙,๐๐๐ คน

๗๘ กสม. สถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่สำคัญในปี ๒๕๕๒ <http://www.nhrc.or.th>

๗๙ ศูนย์ข้อมูลคนหายเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ <http://www.backtohome.org>

๗๙ ศูนย์ข้อมูลคนหายเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ <http://www.backtohome.org>

การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้พิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อ ๑ ให้แนวทางว่า คนพิการทั้งปวงควรมีและใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกับผู้อื่น รวมทั้งควรส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นคน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ กำหนดว่าการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะความแตกต่างเรื่องความพิการจะกระทำไม่ได้ มาตรา ๕๔ กำหนดว่า ผู้พิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออันเหมาะสมจากรัฐ

ในการให้ความช่วยเหลือคนพิการ รัฐบาลได้จัดให้มีมาตรการต่างๆ คือ ให้ผู้พิการที่ลงทะเบียนกับรัฐได้รับการรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ได้รับเก้าอี้รถเข็นสำหรับผู้พิการขาจากอุบัติเหตุ ให้มีเบี้ยสงเคราะห์แก่ผู้พิการ ให้ผู้พิการสามารถกู้เงินระยะ ๕ ปี สำหรับประกอบธุรกิจขนาดเล็ก จัดให้มีโปรแกรมฟื้นฟูผู้พิการในชุมชนในแต่ละจังหวัด ซึ่งได้นำร่องแล้ว ๕ จังหวัด คือ ขอนแก่น เชียงราย นครสวรรค์ นครปฐม และตรัง จัดให้มีโรงเรียนสำหรับผู้พิการ ซึ่งปัจจุบันมี ๔๓ แห่ง ส่งเสริมให้โรงเรียนรัฐจัดให้มีการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติและเด็กพิการ ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๐,๐๐๐ แห่ง จัดให้มีสถานสงเคราะห์ ผู้พิการ ซึ่งปัจจุบันมี ๑๐ แห่ง กำหนดมาตรการให้หน่วยงานรัฐและภาคเอกชนจ้างคนพิการเข้าทำงานตามสัดส่วนคนปกติ ๒๐๐ คนต่อคนพิการ ๑ คน นอกจากนี้ ยังมีศูนย์ฝึกอาชีพสำหรับผู้พิการที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนอีก ๒๓ แห่ง^{๘๐} และปัจจุบันได้ปรับสัดส่วนเป็น คนปกติ ๑๐๐ คน ต่อคนพิการ ๑ คน

แม้มีกฎหมายและมาตรการดังกล่าว พบว่า สถานที่หลายแห่ง ทั้งที่เป็นสถานที่ราชการและเอกชน ทางเดินเท้า ถนนสาธารณะ รถขนส่งมวลชน เป็นต้น ยังไม่ได้ออกแบบหรือปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ส่วนผู้พิการที่ได้รับจ้างเข้าทำงานในหน่วยงานรัฐและเอกชนยังมีสัดส่วนน้อย นอกจากนี้ ผู้พิการที่ถูกจ้างทำงานมักได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าคนปกติในงานอย่างเดียวกัน อีกทั้งยังพบว่า โรงเรียนที่รับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติต้องให้เด็กพิการออกจากโรงเรียน โดยให้เหตุผลว่า โรงเรียนยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและสามารถรองรับความพิการของเด็กได้

^{๘๐} 2009 Country Reports on Human Rights Practices March 11, 2010, pp. 24

เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้

๖๖

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

สถานการณ์ความรุนแรง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มจากเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายกองพันพัฒนาที่ ๔ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๗ และคงมีความไม่สงบเรื่อยมา กล่าวคือ จนถึง พ.ศ. ๒๕๕๔ ในช่วงระยะเวลา ๗ ปีมีเหตุการณ์ความไม่สงบ ๑๑,๗๕๔ ครั้ง มีผู้เสียชีวิต ๕,๒๔๓ ราย บาดเจ็บ ๘,๙๔๑ ราย สตรีหาย ๒,๒๙๕ คน เด็กกำพร้าจากการสูญเสียบิดามารดา ๔,๔๔๕ คน จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนของศูนย์ทนายความมุสลิม ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๑ มีเรื่องร้องเรียนเฉลี่ยปีละ ๑๐๐ เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการซ้อมทรมาน^{๘๑}

นับแต่มีเหตุการณ์ความไม่สงบ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายพิเศษอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยฝ่ายรัฐบาลเห็นว่าเป็นกลไกในการป้องกันและระงับเหตุความรุนแรง ขณะที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าว กฎหมายพิเศษดังกล่าวเพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ โดยยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และ

๘๑ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, สรุปลสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๓, หน้า ๕๑

วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ กล่าวคือ สามารถควบคุมตัวและสอบสวนได้นานกว่าปกติ ไม่ต้องแจ้งสถานที่ควบคุมตัว ไม่ต้องแจ้งให้ญาติทราบ อีกทั้งสามารถไม่อนุญาตให้พบญาติได้ จึงเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำทรมานต่อผู้ต้องสงสัยได้ ซึ่งพบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กสม. ได้รับคำร้องจากประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๒๐ เรื่อง แจ้งว่า ถูกเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจกระทำทรมาน ผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย ด้วยการช็อตด้วยไฟฟ้า ใช้บูหรี่จี้ ใช้เท้าเหยียบ ทบตี ทำให้ขาดอากาศหายใจ ไม่ได้รับประทานอาหาร ไม่ให้นอน ไม่ให้สื่อสาร ช่มชู้ ลบหลู่ ให้รู้สึกเจ็บปวดทางจิตใจ และอื่นๆ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ กสม. ได้รับคำร้องว่า นายสุไลมาน แนนซา ถูกเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจนำตัวไปยังค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี ได้ผูกคอตายและเสียชีวิตในเวลาต่อมา นายเจ๊ะแฉ แนนซา บิดาของผู้เสียชีวิตสงสัยถึงสาเหตุการเสียชีวิต เนื่องจากอยู่ระหว่างการควบคุมของเจ้าหน้าที่^{๘๒} ขณะนี้เรื่องดังกล่าวได้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง เรื่องการพิสูจน์สาเหตุการตายของคณมุสลิมเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากประเพณีที่ต้องฝังศพ คณมุสลิมต้องกระทำโดยเร็วภายใน ๒๔ ชั่วโมงหลังเสียชีวิต การพิสูจน์สาเหตุการตาย

๘๒ ข้อมูลจากคณะกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, กสม.

ด้วยวิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงกระทำไม่ได้ ขณะนี้ กสม. ร่วมกับสำนักกฎหมายมนตรี กำลังจัดทำเอกสาร “แนวทางการตรวจชันสูตรศพตามกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ตามหลัก ศาสนาอิสลาม” เพื่อเผยแพร่และเสนอให้ญาติยินยอมให้มีการพิสูจน์หาสาเหตุการตายได้ และเมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๔ กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนว่า พลทหารวิเชียร เผือกสม ถูกกรมทำร้ายร่างกายได้รับบาดเจ็บสาหัสระหว่างอยู่ในค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส ขณะนี้เรื่องอยู่ระหว่างพิจารณาของพนักงานอัยการ และสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

นับแต่ พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐบาลได้กำหนดมาตรการเพื่อเยียวยาผู้เสียหายจากเหตุการณ์ไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ คือ กระทรวงยุติธรรม รับผิดชอบดำเนินการตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รับผิดชอบ การจ่ายเงินสงเคราะห์ เงินปลอบขวัญและฟื้นฟูสมรรถภาพจากการบาดเจ็บ เงินยังชีพรายเดือน เพื่อการศึกษาจนจบปริญญาตรี เงินยังชีพรายเดือนกรณีพิการ และเงินช่วยเหลือครอบครัว รวมทั้งการเปิดช่องทางร้องเรียนผ่านหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน คลินิกยุติธรรม ศูนย์ดำรงธรรม กสม. และผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งการจัดทำข้อเสนอการแก้ปัญหาโดยใช้การเมือง เชิงลึก ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วม การเคารพในอัตลักษณ์และความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษา^{๘๓}

๘๓ สีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, สรุปลสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๓, หน้า ๕๒

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ กองทัพบกได้นำเครื่อง GT 200 มาใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้เหตุผลว่า เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับตรวจสอบวัตถุระเบิดและยาเสพติด ช่วยสร้างความมั่นใจแก่เจ้าหน้าที่ ช่วยลดการสูญเสียกำลังพลและประชาชน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ ได้จัดซื้อเครื่องมือดังกล่าวมาแล้วจำนวน ๕๔๗ เครื่อง และในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีเครื่องมือนี้จำนวน ๗๕๗ เครื่อง^{๘๔} ต่อมาเมื่อผู้คัดค้านว่าเครื่องมือดังกล่าวไม่ได้ทำงานตามหลักวิทยาศาสตร์ รัฐบาลจึงมอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทดสอบเครื่องมือดังกล่าวพบว่า เครื่องมือ GT 200 มีค่าความแม่นยำและค่าความน่าเชื่อถือในระดับต่ำ และเตือนว่าการใช้เครื่องมือดังกล่าวอาจกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีตากใบได้มีชาวบ้านมาร้องเรียนขอให้ กสม. พิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๔) และ กสม. ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ดำเนินการ โดยมีการประชุมหารือร่วมกัน ๔ ครั้ง เพื่อตรวจสอบข้อมูลและสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ตัวแทนจากสภานายความพบว่า ผู้ร้องและผู้เสียหายได้รับการไกล่เกลี่ยคดีแพ่งและได้รับการเยียวยาไปแล้ว ในการฟ้องคดีเป็นคดีอาญา ผู้ร้องคาดว่า หากขอให้ กสม. พิจารณา ตนเองไม่ต้องเกี่ยวข้องไม่ต้องมาให้การและอาจจะได้รับค่าเยียวยาเพิ่มขึ้น เมื่อมีการทำความเข้าใจในรายละเอียดต่างๆ ชัดเจนแล้ว ผู้ร้องทราบว่า จะต้องเดินทางไปให้การที่ศาล และจะมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางด้วย ผู้ร้อง

^{๘๔} TAF, <http://www.thaiarmedforce.com>

จึงขอถอนเรื่องไม่ฟ้องคดี แต่คณะอนุกรรมการฯ ยังมีการดำเนินการเพื่อที่จะให้กรณีตกใบมีความชัดเจนและเกิดความโปร่งใส โดยได้มีหนังสือถึงรัฐบาลเพื่อขอคำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ และให้รัฐบาลเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่สองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งมีการติดตามผลการแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมต่างๆ อีกด้วย

ในปี ๒๕๕๓ กสม. ได้ส่งคำร้องเกี่ยวกับการกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐเรื่องการซ้อมทรมาน และกรณีคนหาย จำนวน ๓๔ คำร้อง เพื่อให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศตช.) รวมทั้งศูนย์อำนวยการบริหารพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ตรวจสอบข้อเท็จจริงและตอบกลับ กสม. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ กสม. ได้ติดตามเพื่อขอทราบคำตอบจากหน่วยงานทั้งสาม และได้ส่งคำร้องให้ตรวจสอบเพิ่มเติมอีก ๒๓ คำร้อง รวมเป็น ๕๗ คำร้อง หน่วยงานดังกล่าวได้ตรวจสอบและแจ้งคำตอบเบื้องต้นว่า คำร้องส่วนหนึ่งมีมูลและสามารถระบุผู้กระทำผิดได้ บางส่วนไม่มีข้อมูลเพียงพอ และอีกส่วนหนึ่งผู้ปฏิบัติการได้ถูกโยกย้ายออกนอกพื้นที่ไปแล้ว

ในการแก้ไขและคลี่คลายเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กสม. ได้ดำเนินการทั้งด้านติดตามและตรวจสอบกรณีร้องเรียน โดยลงพื้นที่และรับฟังความเห็นจากทุกฝ่าย รวมทั้งได้ดำเนินการสร้างความเข้าใจแก่ทุกฝ่าย โดยการผลิตสื่อทั้งภาษาไทยและภาษามลายู รวมทั้งได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

บทนี้แสดงถึงการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนเด่นในประเทศไทย
ระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ โดยนำเสนอให้เห็นภาพใน ๒ ส่วน ดังนี้

บริบทสถานการณ์ในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

กล่าวถึง

มิติด้านการเมือง

มิติด้านสังคม

มิติด้านเศรษฐกิจ

มิติด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

มิติด้านสิ่งแวดล้อม

มิตีสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

เป็นการนำสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

มาเทียบกับเกณฑ์ตามกติกาและอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

ที่ประเทศไทยเป็นภาคี บนพื้นฐานสถานการณ์ของประเทศในภาพรวม

แสดงให้เห็นสถานะของสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

บริบทสถานการณ์ในประเทศไทย

ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

บริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ในปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ เป็นภาพสะท้อนถึงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ในเชิงที่เป็นการพัฒนาต่อเนื่องมาจากฐานความคิดดั้งเดิมของสิทธิมนุษยชนที่ถูกสังสมและปลูกพื้นฐานให้เกิดขึ้นอยู่ในทุกภาคส่วนของสังคมไทย ทั้งในระดับปัจเจกและชุมชนหรือประชาสังคม โดยมีลักษณะทั้งที่เป็นการพัฒนา ก้าวหน้า และถดถอย ซึ่งปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ไม่เพียงสะท้อนภาพหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเท่านั้น แต่ยังสามารถเชื่อมโยงและกระทบไปยังสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศ ทั้งในภูมิภาคเอเชีย และในภูมิภาคอื่นๆ ของโลกอีกด้วย บริบทสถานการณ์ในประเทศไทย ในปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ สามารถมองผ่านมิติต่างๆ ได้โดยสรุป ดังต่อไปนี้

มิติด้านการเมือง

กรณีการตัดสินคดีที่นำมาสู่การยึดทรัพย์ของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์การรวมกลุ่มคนภายใต้สีเสื้อต่างๆ แต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการเมืองผ่านการชุมนุมในทุกพื้นที่ของประเทศ โดยมีทั้งนักการเมือง ภาคประชาสังคม และปัจเจกบุคคล เป็นส่วนรวม และเป็นภาพของการใช้เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคมตามรัฐธรรมนูญที่เด่นชัดที่สุดในรอบปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ และถือเป็นวิกฤติทางการเมืองที่สำคัญ สังคมมีคำถามต่อขอบเขตของการใช้สิทธิและเสรีภาพ รวมถึงการจำกัดสิทธิ มีการกดดันและยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลจนนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรง และนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน สังคมโลกต่างหันมาจับจ้องประเทศไทยมากขึ้นจากเหตุการณ์นี้ และมี

การร้องขอให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและลงโทษผู้กระทำผิด ซึ่งยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ อีกปรากฏการณ์หนึ่ง คือ กรณีความขัดแย้งในพื้นที่ปราสาทพระวิหาร มีการหยิบยกประเด็นการบริหารจัดการพื้นที่รอบปราสาทพระวิหาร เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การยูเนสโก ก่อให้เกิดปรากฏการณ์การชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลชี้แจงและดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจัง มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั้งสองประเทศและความสัมพันธ์ทางการเมืองทั้งในและระหว่างประเทศ ส่วนการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ได้ปรับแก้ให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๐๐ คน และเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เบอร์เดียว มีผลให้พรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้งและนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ถือว่ามีการพลิกชี้ทางการเมืองที่สำคัญเช่นกัน

มิติด้านสังคม

ปรากฏการณ์ สังคมออนไลน์ ได้แพร่กระจายเข้าสู่วิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างรวดเร็วและรุนแรง อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าและการแข่งขันทางเทคโนโลยี เกิดสิ่งที่เรียกว่า “สังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร” มีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างแพร่หลาย ทั้งส่วนที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลทางสังคม และข้อมูลข่าวสารของราชการ ทั้งที่เป็นความลับและไม่เป็นความลับ การแสดงความคิดเห็นในสังคมเป็นไปอย่างเสรี ถูกมองว่าเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลตามรัฐธรรมนูญฯ และยังเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงความคิดของประชาชน นำมาซึ่งปรากฏการณ์เลือกสี อันเกิดจากความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน และเคลื่อนไปสู่การแสดงออกและกิจกรรมทางการเมือง นอกจากนี้ ความสะดวกสบายในการเข้าถึงสื่อประเภทต่างๆ ยังมีผลด้านหนึ่งนำไปสู่ความถดถอยของสถาบันต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันครอบครัว อันเป็นสถาบันพื้นฐานสำคัญของสังคม เกิดสภาพปัญหาครอบครัวแตกแยก ศีลธรรมถดถอย และปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ดังปรากฏผ่านปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในขณะขาดความพร้อม เป็นผลคือการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ปัญหาการทำแท้งกรณีพบศพเด็กทารกก่อนคลอดที่วัดไผ่เงิน และการจับกุมคลินิกทำแท้งเถื่อน

มิติด้านเศรษฐกิจ

ปรากฏการณ์กลุ่มทุนข้ามชาติ กรณีการขยายสาขาของห้างค้าส่งและค้าปลีกขนาดใหญ่ ในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย การขยายสาขาของห้างสรรพสินค้าแบบครบวงจรที่มีความทันสมัย โดยใช้ศักยภาพของกลุ่มทุนที่มีเงินหมุนเวียนจำนวนมาก และอำนาจต่อรองสูง ผ่านช่องว่างทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้าปลีกของไทย ส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ทำให้ระบบเศรษฐกิจขนาดเล็กแบบดั้งเดิมของไทย (โซ่วห่วย) ต้องล้มหายตายจาก นอกจากนี้ปรากฏการณ์การแข็งตัวของค่าเงินบาท ในปี ๒๕๕๓ ซึ่งมากที่สุดในรอบ ๑๓ ปี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย ราคาน้ำมัน ราคาสินค้า มูลค่าการนำเข้าและส่งออก การจ้างแรงงาน การปรับอัตราค่าแรง ธุรกิจการท่องเที่ยว และการไหลเข้าของเงินทุนต่างประเทศ การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

มิติด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ปรากฏการณ์ตุลาการภิวัตน์ ได้รับการกล่าวถึงตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีคดีที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยในหลายกรณีซึ่งสร้างคำถามให้กับสังคมเกี่ยวกับมาตรฐานการใช้ดุลยพินิจ เช่น กรณีศาลปกครองมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว กรณีการจัดสรรคลื่นความถี่ 3G กรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคดียุบพรรคการเมืองต่างๆ กรณีศาลปกครองมีคำสั่งตัดสินในคดีมาบตาพุด และกรณีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตัดสินคดียึดทรัพย์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ ปรากฏการณ์การบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย ยังถูกตั้งคำถามว่า ได้คำนึงถึงหลักการด้านสิทธิมนุษยชน และมาตรฐานที่ปรากฏในพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีมากน้อยเพียงไร รวมไปถึงคำถามต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมที่อาจมิได้มีมาตรฐาน เช่น กรณีการใช้เครื่องมือ GT 200 ในการตรวจหาสารเสพติดและสารประกอบวัตถุระเบิด เป็นต้น นอกจากนี้การจับกุม และดำเนินคดีภายใต้กฎหมายอีกหลายฉบับยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนที่กระทำไปโดยคิดว่าเป็นการทำมาหากินปกติอีกด้วย เช่น การจับกุมผู้ค้าแผ่นซีดี ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งการดำเนินการเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญ การเคลื่อนไหวให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นกระแสสังคมที่อาจส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์และสถานการณ์สิทธิมนุษยชนต่อไป

มิติด้านสิ่งแวดล้อม

ปรากฏการณ์ประชาชนพิทักษ์สิทธิชุมชน โดยเฉพาะในการคัดค้านการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของรัฐที่เป็นปัญหาอย่างยืดเยื้อยาวนานว่าก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือไม่ เป็นภาพการต่อสู้ที่เด่นชัดขึ้นอย่างมากในปี ๒๕๕๓ กรณีการคัดค้านโครงการอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดถูกหยิบยกมาเป็นพื้นที่ตัวอย่าง จนกระทั่ง ศาลปกครองได้มีคำพิพากษาอันมีผลทำให้โครงการหลายโครงการถูกระงับลงไป และสอดคล้องกับการดำเนินการในลักษณะคล้ายคลึงกันที่ผ่านมา เช่น คดีห้วยคลิตี้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ยังมีปรากฏการณ์ที่ประชาชนถูกดำเนินคดีโดยอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยอัตราโทษที่สูง เช่น การดำเนินคดีกับชาวบ้านที่ทำกินในเขตพื้นที่ป่า ด้วยข้อหากระทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งยังถูกมองว่าเป็นภาพของความขัดแย้งด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติระหว่างรัฐกับประชาชน และต้องมีการแก้ไขปัญหอย่างถูกต้องและเป็นระบบต่อไป รวมไปถึงการเอาจริงเอาจังกับการจัดการปัญหาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่กระหน่ำซ้ำเติมประเทศอย่างต่อเนื่องในช่วงปี ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔ ด้วย และกรณีการดำเนินคดีกับนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนหลายรายที่เกี่ยวข้องกับการคัดค้านด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิชุมชนเป็นสิ่งที่สังคมรับรู้และเฝ้ามอง

มิติสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

บริบทในอีกมิติหนึ่งที่สังคมไทยไม่อาจละเลยที่จะกล่าวถึง คือ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ยังคงมีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และแต่ละเหตุการณ์มีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ในแง่ของความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ถึงแม้ว่ารัฐจะมีนโยบาย แผนการดำเนินการ การทุ่มเทงบประมาณ และกำลังคนเพื่อแก้ไขปัญหา แต่เหตุการณ์ความไม่สงบก็ไม่มีที่ท่าว่าจะลดลงหรือยุติได้ในระยะเวลาอันใกล้

จากบริบทที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปรากฏการณ์ในทุกด้านจะเชื่อมโยง ทับซ้อน และเกี่ยวข้องกันจนแทบจะแยกออกจากกันได้ยาก และไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ผลที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์หนึ่งได้กระทบไปยังอีกปรากฏการณ์หนึ่ง หรือหลายปรากฏการณ์ในลักษณะลูกโซ่ แม้การดำเนินนโยบายของภาครัฐผ่านมาตรการและแผนงานโครงการต่างๆ จะเป็นไปในทางที่มุ่งหวังเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข และเป็นไปเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบก็อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยเช่นกัน ดังจะได้อธิบายผ่านการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนแต่ละด้านต่อไป

การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ เป็นการประเมินเฉพาะในส่วนของการที่เด่นของทั้งสองปี บางเหตุการณ์ บางสถานการณ์ ซึ่งมีผลกระทบสำคัญสำหรับบางคน บางกลุ่ม อาจจะไม่ถูกหยิบยกขึ้นมาในรายงานฉบับนี้ได้ อย่างไรก็ตาม รายงานนี้มุ่งหวังที่จะประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้เห็นภาพที่เป็นจริงโดยรวม

สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

๑. การเคารพสิทธิมนุษยชน

คือ การที่ทุกคนมีอิสระและเสมอภาคในศักดิ์ศรี มีความเสมอกันตามกฎหมายและมีสิทธิได้รับการคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติตามปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑ และข้อ ๗ สิทธิทางการเมืองจะครอบคลุมสิทธิการเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเข้าร่วมในรัฐบาล หรือการบริหารรัฐกิจในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการสาธารณะ สิทธิในการชุมนุมโดยสงบและการรวมกันเป็นหมู่คณะ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกันสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้หลายประการ ได้ให้การคุ้มครองสิทธิทางการเมือง ดังเช่น การคุ้มครองบุคคลจากการถูกทรมาน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพของสื่อ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ การรวมตัวเป็นสมาคม สิทธิในการเลือกตั้ง และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและตรวจสอบอำนาจรัฐ

เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีคำวินิจฉัยให้ยึดทรัพย์ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จำนวน ๔ หมื่นกว่าล้านบาท ทำให้กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) มาชุมนุม โดยมีประเด็นเรียกร้องเป็นการต่อสู้อย่างไรและอำมาตย์ เร่งให้รัฐบาลยุบสภาทันที และใช้การชุมนุมกดดันในสถานที่สำคัญของราชการและพื้นที่ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมทั้งแต่งตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) ขึ้นรับผิดชอบ โดยเฉพาะเพื่อคลี่คลายสภาวะความรุนแรง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้เข้าพบแกนนำ นปช. นายกรัฐมนตรี และอดีตนายกรัฐมนตรี ๕ ท่าน รวมทั้งผู้นำศาสนา พุทธ มุสลิม และคริสต์ ในการนี้ กสม. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสอบสวนการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเหตุการณ์ชุมนุมที่เกิดขึ้น รัฐบาลก็แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ดังกล่าว ในการตรวจสอบเรื่องนี้ กสม. ได้แต่งตั้งคณะกรรมการรวม ๓ คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาตรวจสอบกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. และคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมของกลุ่ม นปช. รวมทั้งมอบหมายให้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อการศึกษาและตรวจสอบเรื่องราวเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมทางการเมือง ให้ความเห็นต่อการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ นอกจากนี้ได้ร่วมกับเครือข่ายประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย มูลนิธิสาธารณะสุขแห่งชาติ ฯลฯ จัดเวทีรับฟังความเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ต่อร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ แม้ไม่มีข้อยืนยันว่ารัฐบาล หรือ ศอฉ. มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำให้พลเมืองเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บ แต่ปรากฏว่ามีการใช้กำลังเกินกว่าเหตุ ใช้อาวุธปืนต่อผู้ต้องสงสัยว่าเป็นอาชญากรเป็นครั้งคราว และพบว่า มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่และฝ่ายผู้ชุมนุม นอกจากนี้ การใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมทั้งอนุญาตให้กองกำลังรักษาความปลอดภัยใช้อาวุธปืนและกระสุนจริง ก็เสมือนเปิดช่องทางให้เจ้าหน้าที่ใช้กำลังเกินกว่าเหตุได้ ทางกลับกัน ฝ่ายผู้ชุมนุม (นปช.) ก็ใช้การเรียกร้องโดยวิธีรุนแรงและมีอาวุธ เช่น การปิดล้อมสถานที่ราชการ ปิดเส้นทางจราจร การบุกเข้าในสถานที่สำคัญ เห็นได้ว่า วิธีการชุมนุมดังกล่าวในบางสถานการณ์บางช่วงบางเวลาไม่สอดคล้องกับหลักการชุมนุมโดยสงบ ปราศจากอาวุธ อีกทั้งประชาชนหลายคนที่ไม่ใช่ผู้ชุมนุม (นปช.) ยังรู้สึกอึดอัด และเหมือนว่าไม่ได้การคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ตามหลักการที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. สิทธิการเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๒ บัญญัติให้บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่มาตรา ๖๘ วรรค ๔ กลับบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคที่ถูกยุบพรรคฯ จึงเท่ากับเป็นการลิดรอนสิทธิการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นสิทธิติดตัวของพลเมืองอย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ พรรคเพื่อไทยซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านได้รับการเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๒๖๕ เสียง เกินกึ่งหนึ่งและเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล อย่างไรก็ตาม พบว่าการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเปิดช่องให้มีการแข่งขันกันหาเสียงสูง มีคดีทำร้ายร่างกายคู่แข่งในช่วงเวลาหาเสียงเพิ่มขึ้น

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในมิติทางการเมืองจากที่นำเสนอจะเห็นได้ว่ามีการใช้สิทธิตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมเพื่อการแสดงออกทางการเมือง แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพในส่วนนี้มีผลไปกระทบสิทธิและเสรีภาพในด้านอื่น เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิและเสรีภาพในการสื่อสารการคมนาคม เป็นต้น การใช้สิทธิของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทางการเมืองจึงจำเป็นต้องมีความระมัดระวังที่จะไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วยเช่นกัน หากมีการศึกษาข้อเท็จจริงนำมาถอดบทเรียนนำเสนอต่อสาธารณะ ให้เป็นบทเรียนเพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันนี้ในอนาคต จะช่วยให้สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านการเมืองมีการพัฒนาไปในอีกระดับหนึ่งได้ ในส่วนของการใช้สิทธิในการเลือกตั้งนั้น มีขบวนการใช้สิทธิที่เป็นอิสระ จะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองที่ได้เป็นฝ่ายรัฐบาลได้รับคะแนนเสียงมาก และสามารถจัดตั้งรัฐบาลที่เปลี่ยนชั่วคราวทางการเมืองไป เมื่อประเมินสถานการณ์ในมิติของสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง พบว่า ในส่วนของสิทธิพลเมืองเกิดผลกระทบในหลายด้าน เช่น ทรัพย์สินเสียหาย มีการสูญเสียชีวิตจากการชุมนุม แต่ประชาชนสามารถแสดงออกทางการเมืองได้เช่นกัน สิทธิทางการเมืองได้มีการใช้สิทธิด้านนี้อย่างเสรี การปิดกั้นมีน้อยมาก

สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๑. สิทธิและเสรีภาพในการทำงาน การประกอบอาชีพ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในการทำงาน การประกอบอาชีพ มีสภาพการทำงานที่ยุติธรรมและน่าพึงพอใจ มีหลักประกันเรื่องความปลอดภัยและสวัสดิภาพ^{๘๕} รัฐธรรมนูญดังกล่าวยังได้รับรองว่า รัฐพึงสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการจัดทำบริการสาธารณะ รวมทั้งยังรับรองเสรีภาพของบุคคล ตลอดจนข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐในการรวมตัวกันเป็นสมาคม สหภาพ กลุ่มหรือหมู่คณะ การขอจดทะเบียนปราสาทพระวิหารของกัมพูชากลายเป็นข้อพิพาทและตอบโต้กันระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ทั้งทางวาจาและการเสริมกำลังของทั้งสองฝ่ายในบริเวณพื้นที่พิพาท ซึ่งความยืดเยื้อของความขัดแย้งในเรื่องนี้เป็นประเด็นทางการเมืองระหว่างประเทศ และความขัดแย้งทางความเห็นอันเป็นประเด็นการเมืองภายในประเทศ มีผลต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพโดยปกติของผู้อาศัยในบริเวณดังกล่าว ซึ่งเป็นพลเมืองของทั้งสองประเทศ

การบังคับใช้พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังไม่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองลูกจ้างที่เข้าร่วมในกิจกรรมของสหภาพแรงงาน กฎหมายดังกล่าวอนุญาตให้สหภาพแรงงานจัดกิจกรรมโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาล รวมทั้งให้ลูกจ้างหยุดงานประท้วงได้ แต่ยังไม่มีการแก้ไขกฎหมายทั้งสองฉบับให้สิทธิดังกล่าวครอบคลุมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์รับรองให้เฉพาะลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจเท่านั้นที่จัดตั้งสหภาพแรงงานได้ ส่วนลูกจ้างอื่นที่อยู่นอกเงื่อนไขตามกฎหมายนี้ ได้แก่ ลูกจ้างชั่วคราว รวมถึงลูกจ้างตามสัญญาจ้างในส่วนราชการ ไม่สามารถจัดตั้งสหภาพแรงงาน ไม่มีกฎหมายคุ้มครองและรับรองเรื่องสิทธิในการเจรจาต่อรอง ไม่มีความมั่นคงในการทำงาน และไม่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎหมายด้าน

^{๘๕} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๖ และ๗ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๓ - ๔๔

แรงงาน^{๘๖} นอกจากนี้ คนทำงานภาคเศรษฐกิจนอกระบบ ได้แก่ คนงานในภาคเกษตรกรรม ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ผู้ทำงานเป็นแม่บ้าน (domestic worker) ก็อยู่นอกข่ายการบังคับใช้ของกฎหมายด้านแรงงาน แรงงานข้ามชาติเป็นกลุ่มที่ถูกละเมิดด้านสิทธิแรงงานมากที่สุด เนื่องจากไม่มีสิทธิขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ได้รับการประกันสังคมต้องซื้อหลักประกันสุขภาพเองเข้าไม่ถึงกองทุนเงินทดแทน ไม่มีสิทธิจัดตั้งและเป็นกรรมการสหภาพแรงงาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้การคุ้มครองบุคคลทุกคนโดยเสมอกันในกฎหมายและไม่เลือกปฏิบัติ และคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำด้วยการทรมาน^{๘๗} และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้การคุ้มครองบุคคลจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทางปฏิบัติพบว่า นายจ้างเก็บเอกสารสำคัญทางทะเบียนของลูกจ้างที่เป็นแรงงานข้ามชาติ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อประกันว่าลูกจ้างจะคืนเงินที่ยืมจากนายจ้าง แต่กลับเป็นการลดทอนเสรีภาพในการเดินทางของลูกจ้าง โดยเฉพาะที่เป็นแรงงานข้ามชาติจากประเทศลาว กัมพูชา และพม่า พบว่าแรงงานดังกล่าวรวมทั้งที่ทำงานในฟาร์มปศุสัตว์ เรือประมง โรงงานอาหารสัตว์ โรงงานแกะกุ้ง ถูกกักให้อยู่ในบริเวณจำกัด^{๘๘} ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม ทั้งยังพบว่ามีขบวนการลักลอบนำแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองโดยไม่ถูกกฎหมาย

สถานการณ์สิทธิทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิแรงงานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกฎหมายได้มีการบัญญัติรองรับไว้แล้วแต่ในทางปฏิบัติยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร สถานการณ์สิทธิด้านนี้ ต้องมีการติดตามแก้ไขที่วิธีปฏิบัติ และตัวบุคคลผู้รับผิดชอบโดยตรง

๒. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ - ๔๘ ได้ประกันเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวทำได้เฉพาะด้วยเหตุผลการรักษาความมั่นคงของรัฐ การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี รัฐบาลได้ลดทอนและแทรกแซงเสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นครั้งคราว โดยอ้างอำนาจตามกฎหมายด้านความมั่นคงโดยเฉพาะระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๕๒ ได้กวาดขันการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ควบคุมการ

^{๘๖} พ.ศ. ๒๕๕๑, กสม. สถานการณ์การละเมิดสิทธิแรงงานและบทเรียนหกปีของคณะอนุกรรมการสิทธิแรงงาน ใน กสม., สำนักงาน กสม. หน้า ๑๔.

^{๘๗} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ และ ๓๒

^{๘๘} ๒๐๐๙ Country Reports on Human Rights Practices March, ๑๑, ๒๐๑๐, PP. ๒๗.

เผยแพร่ข่าวทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ขณะเดียวกัน รัฐบาลก็อนุญาตให้สื่อต่างประเทศและสื่ออิสระทำงานได้โดยอิสระเท่าที่ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ และในช่วงประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินก็ได้สั่งปิดเว็บไซต์จำนวน ๖๐ แห่ง ที่สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ต่อมา หลังจากรัฐบาลยกเลิกการใช้กฎหมายดังกล่าวก็ได้ยกเลิกคำสั่งนี้ด้วย

สถานการณ์สิทธิในการสื่อสารในมิติทางสังคม พบว่า มีการปิดกั้นโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย แต่ก็มีการใช้สิทธิในการสื่อสารที่สร้างกระแสทางการเมืองโดยใช้การสื่อสารที่บิดเบือนและไม่ครบถ้วนรอบด้านสำหรับประโยชน์ของกลุ่มด้วยเช่นกัน สถานการณ์สิทธิในด้านนี้ต้องมีการสร้างความเข้าใจกับสังคมให้คนส่วนใหญ่สามารถสื่อสารได้อย่างเสรีและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงที่ครบถ้วน

๓. สิทธิเด็ก

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ กำหนดเป็นหลักการว่า ทุกคนเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเนื่องจากเหตุแห่งถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง จะกระทำไม่ได้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กให้การคุ้มครองเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติ และให้หลักการว่าการดำเนินการต่างๆ ควรคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก เด็กมีสิทธิมีชีวิตอยู่รอด ได้รับการพัฒนาทางจิตใจ อารมณ์ สังคม และมีสิทธิแสดงความคิดเห็น โดยอิงบนหลักการแห่งอนุสัญญาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดว่าเด็กมีสิทธิมีชีวิตอยู่รอด และได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็ก คุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงหรือถูกจำกัดสิทธิ (มาตรา ๕๒) จากการได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมในกระบวนการพิจารณาคดี รวมถึงคดีทางเพศ (มาตรา ๔๐ (๖)) การได้รับการคุ้มครอง พัฒนา อบรมเลี้ยงดู การศึกษาภาคบังคับ ความเสมอภาคชายหญิง การพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและชุมชน (มาตรา ๘๐ (๑)) ประเทศไทยมีข้อสงวนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวม ๒ ข้อ คือ ข้อ ๗ การจดทะเบียนการเกิด การมีชื่อ และการมีสิทธิได้สัญชาติ และข้อ ๒๒ ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กที่ร้องขอสถานะผู้ลี้ภัย นับแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ รัฐบาลได้กำหนดมาตรการเพื่อคลี่คลายปัญหาสถานะของบุคคลตามกฎหมายมาเป็นลำดับ เช่น ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๒ ซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘

และต่อมาได้รับการขยายต่ออีก ๒ ปี การประกาศใช้กฎหมาย ๒ ฉบับ คือพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรการดังกล่าวกำหนดให้เด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทยได้รับการแจ้งเกิดทุกคน มีชื่อในทะเบียนราษฎร และได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบิดาหรือมารดาที่มีสัญชาติไทย ในทางปฏิบัติยังมีเด็กชาวเขา หรือเด็กที่พ่อแม่ไม่มีสัญชาติไทยไม่ได้รับจดทะเบียนแจ้งเกิด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติไม่เข้าใจแนวปฏิบัติ หรือบางคนอาจใช้เป็นช่องทางเรียกรับผลประโยชน์ ตลอดจนมีอุปสรรคด้านภาษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ รับรองว่าทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี โดยรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐบาลได้ขยายการศึกษาภาคบังคับจาก ๑๒ ปี เป็น ๑๕ ปี โดยจ่ายเงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเป็นค่าเล่าเรียน เครื่องแบบ และหนังสือเรียน แต่เด็กในชนบทห่างไกล เด็กชาวเขา หรือคนไร้รัฐ และเด็กจากครอบครัวยากจนยังไม่ได้เรียนหนังสือ เนื่องจากไม่มีค่าอาหารและค่าพาหนะ สถาบันการศึกษาปฏิเสธเด็กที่มีปัญหาความประพฤติ การยุบควบรวมโรงเรียนทำให้เด็กต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน นอกจากนี้ เด็กของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐได้ แต่ยังมีจำนวนเด็กที่เข้าเรียนน้อยเนื่องจากอุปสรรคด้านภาษา ต้องย้ายตามพ่อแม่ อยู่ไกลจากโรงเรียน รู้สึกว่าไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และยังพบว่ามีปัญหาเสพติดในเด็กทั้งการเสพและจำหน่าย การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ทั้งนี้ในการส่งเสริมโอกาสการเข้ารับการศึกษาศาของเด็กร เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลปกครองกลางโดยการช่วยเหลือของ กสม. ได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวแก่นางสาวศรีธัญญา จันนามวงศ์ ซึ่งถูกตัดสิทธิการสอบเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนในคณะแพทยศาสตร์ จากสาเหตุของการที่ภาพถ่ายขาดไป ๑ ภาพ

มิติทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก พบว่า มีทั้งสถานการณ์ที่มีการละเมิดต่อเด็ก ทั้งสิทธิการศึกษาและด้านสถานะบุคคล อย่างไรก็ตาม ก็มีการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ในการถอนข้อสงวนข้อ ๓ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ ให้ถอนข้อสงวนข้อ ๓ นี้

๔. สิทธิสตรี

ความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ รับรองว่า ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุต่างๆ รวมทั้ง เพศ จะกระทำไม่ได้ กระนั้น แม้ประเทศไทยได้พัฒนาทางนโยบาย และปรับปรุงกฎหมายหลายประการ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิง เช่น

พระราชบัญญัติค่าน้ำน่านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๕๐ ฯลฯ แต่ยังตั้งข้อสงวนตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ไว้ในข้อ ๑๖ ว่าด้วยการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว ทั้งนี้ ได้มีการปรับปรุงกฎหมายประมวลกฎหมายอาญากำหนดให้การข่มขืนกระทำชำเราเป็นความผิด มาตรา ๒๗๖ ของกฎหมายดังกล่าวยืนยันว่า การกระทำชำเราระหว่างคู่สมรสก็ถือเป็นความผิด

ตามประมวลกฎหมายอาญาถือว่าการค้าประเวณีเป็นอาชีพไม่สุจริต และกำหนดโทษแก่ผู้ดำรงชีพจากรายได้ของผู้ค้าประเวณี^{๘๙} แต่ปรากฏว่ามีผู้ประกอบการอาชีพนี้อย่างเปิดเผยอยู่ทั่วไป โดยการรู้เห็นของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อีกทั้งจำนวนหนึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพโสเภณีเป็นงานบางเวลา (part-time prostitute) ข้อมูลจากศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กระบุว่า ประเทศไทยมีจำนวนโสเภณีหญิง ๒,๐๐๐,๐๐๐ คน กระจายอยู่ในสถานบริการที่ถูกและไม่ถูกกฎหมาย แม้ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ยังพบผู้หญิงถูกบังคับให้เป็นโสเภณี นอกจากนี้ จากรายงานของกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ประจำปี ๒๕๕๓ จัดให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม ๒ เผื่อระวัง ซึ่งลดจากเดิมที่อยู่ในกลุ่ม ๒ ดังนั้น เดือนธันวาคมปีเดียวกัน กสม. ได้จัดเวทีรับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและองค์กรเอกชน เพื่อกระตุ้นกลไกการทำงานด้านนี้ของรัฐ

มิติทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิสตรี พบว่า ยังมีการละเมิดอยู่หลายลักษณะดังเช่น การค้าประเวณี การคุกคามทางเพศในที่ทำงานและสถานประกอบการ แต่มีปรากฏการณ์การพัฒนาการและความก้าวหน้าเกี่ยวกับสิทธิสตรีในด้านการปรับปรุงกฎหมายในหลายเรื่อง เช่น การยกเลิกเรื่องการข่มขืนภรรยาที่มีการยกเว้นไว้เดิม การมีกฎหมายรองรับความผิดเรื่องการคุกคามทางเพศในที่ทำงาน และการป้องกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งเพศ เป็นต้น

๕. ขนกลุ่มน้อย บุคคลไร้รัฐ คนต่างด้าวหลบเข้าเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบให้แนวทางว่าเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ คือ การกระทำที่มีเจตนาหรือมีผลให้เกิดการระงับ หรือกีดกันการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต รวมทั้งการระงับหรือกีดกันการใช้สิทธิอื่นอย่างเสมอภาค^{๙๐} รัฐธรรมนูญแห่ง

^{๘๙} ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๖

^{๙๐} อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ข้อ ๑

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ บัญญัติให้ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างเรื่องเชื้อชาติ เพศ และสถานะของบุคคลจะกระทำไม่ได้ รวมทั้งได้รับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ประกอบด้วย เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ สิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา ได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ การคุ้มครอง ส่งเสริม รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๒ ซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘^{๙๑} มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาคนไร้รัฐ/ไร้สัญชาติในประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเขาที่เกิดและอาศัยในประเทศเป็นเวลานานหลายชั่วอายุคน การแก้ปัญหาคนไร้รัฐตามยุทธศาสตร์นี้พิจารณาบนฐานสิทธิขั้นพื้นฐานควบคู่กับความมั่นคงของชาติ วิธีการที่ใช้มีขั้นตอน คือ สำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติ กำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลัก และกำหนดสถานะบุคคลเป็น “ผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียน” ทำให้ผู้ไร้รัฐมีฐานะเป็นราษฎรต่างด้าวในประเทศไทย และไม่ใช่ผู้ไร้รัฐอีกต่อไป จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ระบุว่า มีผู้ได้รับการแก้ปัญหาตามยุทธศาสตร์ฯ แล้ว จำนวน ๒๑๐,๑๘๒ คน แต่เมื่อเทียบกับตัวเลขของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งระบุว่า มีผู้ที่ยังไม่ได้รับการแก้ปัญหาสถานะบุคคลประมาณ ๒ ล้านคน นับว่ามีจำนวนต่างกันมาก

มิติทางสังคมในกรณีสถานะบุคคล การไม่ได้รับสัญชาติไทย ทำให้ชาวเขากลุ่มที่ควรได้รับสัญชาติไทยถูกลดทอนสิทธิขั้นพื้นฐาน และถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่ชอบธรรม กล่าวคือ ไม่มีเสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ถูกจำกัดให้ประกอบอาชีพได้เพียงบางประเภท ไม่อาจเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข และไม่อาจฝากถอนเงินในระบบธนาคาร ฯลฯ ขณะเดียวกันก็มักถูกจับกุม ถูกบังคับให้ออกนอกประเทศ ถูกข่มขู่คุกคาม และเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือเอกชนที่เป็นพลเมืองของประเทศ แต่เนื่องจากความยุ่งยากในกระบวนการพิสูจน์สถานะ ทำให้ชาวเขาบางคนที่อยู่ในข่ายพิสูจน์เพื่อขอสัญชาติไทยได้ กลับไม่ขอรับการพิสูจน์ดังกล่าวและขอสถานะเป็นแรงงานต่างด้าวแทน เพื่อให้ได้รับบริการด้านสาธารณสุข และประกอบอาชีพที่อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวทำได้แต่ต้องห้ามสำหรับคนไร้รัฐ

^{๙๑} ปัจจุบันได้รับการขยายต่ออีก ๒ ปี

๖. การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้พิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อ ๑ ให้แนวทางว่า คนพิการทั้งปวงควรมีและใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกับผู้อื่น รวมทั้งควรส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นคน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ กำหนดว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะความแตกต่างเรื่องความพิการ จะกระทำไม่ได้ มาตรา ๕๔ กำหนดว่า ผู้พิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออันเหมาะสมจากรัฐ ในการให้ความช่วยเหลือคนพิการรัฐบาลได้จัดให้มีมาตรการต่างๆ ให้ผู้พิการที่ลงทะเบียนกับรัฐได้รับ แม้มีกฎหมายและมาตรการดังกล่าว พบว่า สถานที่หลายแห่งทั้งที่เป็นสถานที่ราชการและเอกชนทางเดินเท้าถนนสาธารณะ รถขนส่งมวลชน เป็นต้น ยังไม่ได้ออกแบบหรือปรับปรุงที่อำนวยความสะดวกต่อการใช้ของผู้พิการ ผู้พิการที่ได้รับจ้างเข้าทำงานในหน่วยงานรัฐและเอกชนยังมีสัดส่วนน้อย ยังถูกเลือกปฏิบัติบางประการ เช่น การประกอบอาชีพ การเข้าเป็นสมาชิกสมาคม การถือครองที่ดิน เป็นต้น แม้จะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ แต่ในทางปฏิบัติยังต้องมีการส่งเสริมสิทธิและโอกาสให้แก่คนพิการอีกหลายด้าน เช่น การส่งเสริมการดำรงชีวิตอิสระในสังคม โอกาสทางการศึกษา อาชีพ และการมีงานทำ รวมถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการแต่ละประเภทให้มากยิ่งขึ้น

มิติทางสังคมในเรื่องสิทธิของผู้พิการนั้น สภาพปัจจุบันได้มีการนำเสนอและเรียกร้องจากบุคคลและกลุ่มบุคคลเพื่อให้ได้รับสิทธิที่เหมาะสม ในขณะที่รัฐเริ่มมีการยอมรับในเรื่องการปรับปรุงแก้ไข ที่สำคัญคือ การแจ้งข้อมูลข่าวสารการปรับปรุงแก้ไข กฎ ระเบียบต่างๆ ให้ทั่วถึงและการทำให้ผู้ปฏิบัติปรับเปลี่ยนเจตคติ วิธีคิดให้ทันกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย จะทำให้สิทธิทางสังคมมีสภาพความจริงที่ดีตามที่ควรจะเป็น

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

๑. สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายจากการถูกระงับการกระทำ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ - ๔๐ ได้รับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไว้ ซึ่งให้แนวทางว่า การลงโทษบุคคลทำได้เมื่อกฎหมายขณะนั้นกำหนดว่าเป็นความผิด บุคคลย่อมมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ทัวถึง ได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย และได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม ฯลฯ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ระบุว่า รัฐภาคีพึงถือว่าการกระทำทรมานเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา และเป็นความผิดที่มีโทษ สภาพทั่วไปของเรือนจำและสถานคุมขังยังต่ำกว่ามาตรฐานและแออัด มีการล้าสมัยของทนายเพื่อป้องกันนักโทษหนีหรือไปทำร้ายผู้อื่น ผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กถูกขังรวมกันในห้องขังของสถานีตำรวจ มีการแยกพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนในทุกจังหวัด ห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองหลายแห่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานของเรือนจำ มีสภาพแออัด

๒. การประกาศใช้กฎหมายด้านความมั่นคง

ได้แก่ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และให้ใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง พลเรือน ตำรวจ ทหาร ร่วมกันป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง หรือฟื้นฟู ช่วยเหลือประชาชน พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี มีอำนาจออกข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานบางประการ เช่น เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการเข้า-ออกเคหะสถาน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

สถานการณ์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย การจัดการในสถานที่คุมขัง การประกาศใช้กฎหมายพิเศษที่ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชน การสร้างความเข้าใจและปรับเจตคติของเจ้าหน้าที่ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านนี้ดีขึ้น

สิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑. สิทธิชุมชน : สิทธิการมีส่วนร่วม

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒๕ ให้แนวทางว่าทุกคนมีสิทธิเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศตามหลักว่าด้วยความเสมอภาค กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๑ และ ๑๒ รับรองว่าทุกคนมีสิทธิมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพกายและใจที่ดี รวมถึงสุขอนามัยด้านสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูลและสิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมที่อาจกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต และมาตรา ๖๖ - ๖๗ ได้รับรองสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจกระทบต่อชุมชน ต้องมีการประเมินผลกระทบด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นหนึ่งประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่เรียกร้องอย่างต่อเนื่อง คือ ขอให้ภาครัฐแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำและอากาศอันเนื่องจากการประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่ แต่ปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ประชาชนจึงรวมตัวกันยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง ซึ่งศาลปกครองมีคำสั่งให้ดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ ตามที่กฎหมายกำหนด ภายใน ๔๕ วัน รวมทั้งมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวโครงการ ๗๖ โครงการ และเร่งรัดให้ภาครัฐปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรค ๒ แห่งรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัด โดยที่ปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมกรณีนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นปัญหาที่ชุมชนในหลายพื้นที่ทั่วประเทศประสบ และได้รับความเดือดร้อนในลักษณะเดียวกัน

๒. ปัญหาการละเมิดเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้

ซึ่งภาครัฐเป็นผู้กระทำ ส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๘ นโยบายอนุรักษ์ป่าและส่งเสริมป่าเศรษฐกิจ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙) โดยประกาศเขตป่าอนุรักษ์ทับซ้อนที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชน แล้วขับไล่อพยพ โยกย้ายชาวบ้านในเขตพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ ออกจากพื้นที่ป่าโดยไม่มีการรองรับ ตัวอย่างเช่น การขับไล่และรื้อถอนต้นลำเจียกช้างมั่ง ตำบลปากกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน พ.ศ. ๒๕๕๓ การสนธิกำลังระหว่างเจ้าหน้าที่อุทยานและทหารผลักดันชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนไทย-พม่าออกจากอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๕๓ - กรกฎาคม ๒๕๕๔ การใช้กำลังรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างของรีสอร์ทซึ่งอยู่ในพื้นที่เอกสารสิทธิให้ใช้ประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ รัฐบาลได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน โดยมีหลักการให้ชุมชนร่วมกันบริหารจัดการ ครอบครอง วางกติกา และใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ รวมทั้งออกโฉนดดังกล่าวให้แก่บางชุมชนแล้ว

การให้สัมปทานเอกชนทำเหมืองแร่ โรงโม่หิน การสร้างโรงงานอุตสาหกรรม การก่อสร้างโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ การดำเนินงานตามโครงการ/แผนงานพื้นที่แนวชายฝั่งทะเลภาคใต้ เพื่อรองรับกิจกรรมลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) ทำให้เกิดกิจกรรม/โครงการจำนวนมากในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดแนวชายฝั่งทะเลภาคใต้ เช่น แท่นขุดเจาะน้ำมัน โรงไฟฟ้าถ่านหิน เชื้อเพลิงเทียบเรือ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช การก่อสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลซึ่งกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ เช่น โรงไฟฟ้า บริษัท สติกโบโอแมส จำกัด จังหวัดบุรีรัมย์ โรงไฟฟ้า บริษัท พลังงานสะอาดดี ๒ จำกัด จังหวัดเชียงราย โรงไฟฟ้าชีวมวลบางสะพานน้อยไปโอแมส จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น ซึ่งกิจการหรือโครงการดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของผู้อยู่อาศัยในชุมชน แต่ไม่ต้องทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และไม่ได้จัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

สถานการณ์สิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมพบว่า หลายกรณีเป็นการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิชุมชน มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชนได้มีการออกมาต่อสู้ปกป้องสิทธิในด้านนี้อย่างชัดเจน หลายกรณีเกิดผลทางที่ดีต่อประชาชน ชุมชน หลายกรณีต้องมีการเรียกร้องต่อไปอีก รัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีการทำความเข้าใจกับประชาชน มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชน และชุมชน

สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑. สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เริ่มจากเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายกองพันพัฒนา ที่ ๔ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๗ และคงมีความไม่สงบเรื่อยมา จังหวัดชายแดนภาคใต้นับแต่มีเหตุการณ์ความไม่สงบได้อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายพิเศษอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๔๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยฝ่ายรัฐบาลเห็นว่า เป็นกลไกในการป้องกันและระงับเหตุความรุนแรง ขณะที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้ยกเลิกการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว กฎหมายพิเศษดังกล่าวเพิ่มอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐโดยยกเว้นให้ ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ กล่าวคือ สามารถควบคุมตัวและสอบสวนได้นานกว่าปกติ ไม่ต้องแจ้งสถานที่ควบคุมตัว ไม่ต้องแจ้งให้ญาติทราบ อีกทั้งสามารถไม่อนุญาตให้พบญาติได้ จึงเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดต่อผู้ต้องสงสัยได้ ซึ่งพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กสม. ได้รับคำร้องจากประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๒๐ เรื่อง แจ้งว่า ถูกเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจกระทำความผิดต่อผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ กสม. ได้รับคำร้องว่า นายสุไลมาน แนซา ถูกเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจนำตัวไปค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี และได้ถูก拷ตายและเสียชีวิตในเวลาต่อมา นายเจ๊ะแหว แนซา บิดาของผู้เสียชีวิตสงสัยถึงสาเหตุการเสียชีวิต เนื่องจากอยู่ระหว่างการควบคุมของเจ้าหน้าที่^{๙๒} ขณะนี้เรื่องนี้ได้มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

๒. มาตรการเพื่อเยียวยาผู้เสียหาย

นับแต่ พ.ศ. ๒๕๕๑ รัฐบาลได้กำหนดมาตรการเพื่อเยียวยาผู้เสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ คือ กระทรวง

^{๙๒} ข้อมูลจากคณะกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, กสม.

ยุติธรรมรับผิดชอบดำเนินการตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับผิดชอบการจ่ายเงินสงเคราะห์ เงินปลอบขวัญ และฟื้นฟูสมรรถภาพจากการบาดเจ็บ เงินยังชีพรายเดือนเพื่อการศึกษาจนจบปริญญาตรี เงินยังชีพรายเดือนกรณีพิการ และเงินช่วยเหลือครอบครัว ฯลฯ รวมทั้งการเปิดช่องทางร้องเรียนผ่านหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน คลินิกยุติธรรม ศูนย์ดำรงธรรม กสม. และผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งการจัดทำข้อเสนอการแก้ปัญหาโดยใช้การเมืองเชิงลึก ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วม การเคารพในอัตลักษณ์และความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษา ในการแก้ไขและคลี่คลายเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กสม. ได้ดำเนินการทั้งด้านติดตามและตรวจสอบกรณีร้องเรียน โดยลงพื้นที่และรับฟังความเห็นจากทุกฝ่าย รวมทั้งได้ดำเนินการสร้างความเข้าใจแก่ทุกฝ่าย โดยผลิตสื่อทั้งภาษาไทยและภาษามลายู รวมทั้งได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีความซับซ้อนในหลายด้าน ทั้งเรื่องศาสนา กระบวนการยุติธรรม การเมือง อิทธิพลเถื่อน และยาเสพติด เป็นต้น การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยฝ่ายเจ้าหน้าที่ ฝ่ายผู้ก่อการ และบุคคลที่ต่างจ้องใช้โอกาสที่จะได้ประโยชน์ แก่ตนและพวกพ้อง การแก้ปัญหาโดยใช้กฎหมายเพียงอย่างเดียวจึงอาจจะไม่ใช่วิธีทางที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ ผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความจริงจังในการเข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหากลุ่มสิทธิมนุษยชน จึงจะเกิดผลในสภาพที่เป็นจริงได้

เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ประเทศไทยได้นำเสนอรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ ต่อคณะทำงาน Universal Periodic Review (UPR) สมัยที่ ๑๒ ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council (HRC) ณ นครเจนีวา^{๙๓} ซึ่งเป็นการนำเสนอรายงานภายใต้กลไก UPR เป็นครั้งแรกของไทย โดยมี นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว เอกอัครราชทูต ผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ในฐานะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทย และมีผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมอยู่ในคณะผู้แทนไทยในการนำเสนอรายงานดังกล่าว ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองทัพไทย ซึ่งในการเสนอรายงาน UPR นี้ กสม. ได้จัดทำรายงาน UPR เสนอด้วยพร้อมๆ กับรายงานของภาคประชาชน (NGOs)

^{๙๓} http://www.mfa.go.th/humanrights/index.php?option=com_content&view=article&id=157:upr-thailand-presents-its-first-national-report-to-he-12th-session-of-the-working-group-on-the-universal-periodic-review&catid=1:latest-news&Itemid=82

หลังจากการกล่าวแนะนำรายงาน มีประเทศต่างๆ จำนวน ๕๒ ประเทศได้ให้ข้อคิดเห็นต่อรายงานของไทย ซึ่งมีการชื่นชมความก้าวหน้าของไทยโดยเฉพาะในสิทธิด้านเศรษฐกิจและสังคม อาทิ นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และการจัดความยากจน แต่ยังมีข้อห่วงกังวลในประเด็นหลักๆ ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมในสังคมไทย การสร้างความสมานฉันท์และการค้นหาข้อเท็จจริงที่สืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมือง เมื่อปี ๒๕๕๓ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน

ประเทศไทยได้รับข้อเสนอแนะจากประเทศต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น ๑๓๒ ข้อ ซึ่งไทยได้ประกาศยอมรับข้อเสนอแนะต่างๆ จำนวน ๑๐๐ ข้อทันที ส่วนที่เหลืออีก ๓๒ ข้อ ไทยได้ขอรับกลับมาพิจารณาก่อนที่จะประกาศทำที่ต่อข้อเสนอแนะดังกล่าวให้ที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ ๑๙ ที่จะมีการขึ้นในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ ทราบอย่างเป็นทางการ โดยข้อเสนอแนะที่ไทยได้ให้การยอมรับแล้ว ประกอบด้วยข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มเปราะบาง กลุ่มชายขอบและคนยากจนด้อยโอกาส ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมการดำเนินงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปรองดองแห่งชาติ และการแก้ไขสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนจากรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย (UPR) พบว่า จากข้อเสนอแนะของประเทศต่างๆ ๑๓๒ ข้อ ประเทศไทยประกาศยอมรับ ๑๐๐ ข้อ และแจ้งว่าอีก ๓๒ ข้อขอกลับมาพิจารณาก่อนโดยจะประกาศทำที่ต่อที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ ๑๙ ในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งประเทศไทยได้มีท่าทีที่จะยอมรับ ๓๔ ข้อ และไม่ยอมรับ ๓๔ ข้อ ซึ่งเป็นข้อที่มีความละเอียดอ่อนและรัฐบาลยังไม่มีความชัดเจนในภาพรวมแล้วประเทศต่างๆ ได้แสดงข้อคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อการนำเสนอรายงาน UPR ของไทยอย่างเป็นทางการและสร้างสรรค์ มีการแสดงความห่วงกังวลในประเด็นหลักๆ เพียงไม่กี่ประเด็น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของไทยในสายตาของนานาประเทศในหลายๆ ด้านอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

รายงานสถานการณ์ สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน แห่งสหประชาชาติ

รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Rights Council HRC) เป็นการจัดทำรายงานคู่ขนานการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ตามกระบวนการ Universal Periodic Review โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานคู่ขนาน การประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ตามกระบวนการ Universal Periodic Review

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้จัดทำรายงานฉบับนี้ขึ้นเพื่อเสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ตามที่ประเทศไทยจะเข้าสู่กระบวนการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ โดยข้อมูลในรายงานได้รวบรวมจากรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนซึ่งได้รับฟังความเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ตลอดจนการปฏิบัติงานและการรับเรื่องร้องเรียน กสม.ได้เผยแพร่ร่างรายงานทางเว็บไซต์ www.nhrc.or.th เพื่อให้สาธารณชนได้ให้ความเห็น และได้จัดเวทีรับฟังความเห็นจากภาคส่วนต่างๆ อีกครั้งเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ สาระสำคัญของรายงานฯ ประกอบด้วย ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สถานการณ์สิทธิมนุษยชนภาพรวม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติที่ให้การรับรองสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนไว้อย่างกว้างขวาง แต่การออกกฎหมายหรือจัดตั้งกลไกในการคุ้มครองสิทธิต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในหลายมาตรา ยังไม่มีการดำเนินการ และไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร เช่น การจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง และการออกกฎหมายเพื่อรองรับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นต้น และร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ยังมีเนื้อหาที่ไม่เอื้อให้ กสม. ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้อย่างเต็มที่ เช่น การบัญญัติห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่รู้หรือได้มาจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่และมีบทลงโทษหากฝ่าฝืน เป็นต้น

ความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยที่ฝังรากลึกมานานและส่งผลกระทบต่อ การละเมิดสิทธิอย่างกว้างขวาง ปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อนเชิงโครงสร้าง ประชาชนไม่สามารถ เข้าถึงทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาตนเองได้อย่างเท่าเทียม การบังคับใช้กฎหมายหรือการใช้ นโยบายรวมศูนย์อำนาจจากส่วนกลางไม่สามารถแก้ไขปัญหาและสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นได้ ที่ผ่านมามีรัฐบาลได้สนับสนุนกระบวนการปฏิรูปประเทศไทยที่ริเริ่มจากภาคประชาสังคมเพื่อแก้ไข ปัญหาความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำทางสังคม แต่ก็ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน

แม้ว่าไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ๗ ฉบับ^{๙๔} รวมทั้งได้ให้คำมั่นที่จะส่งเสริมสิทธิมนุษยชนโดยการปรับปรุงกฎหมาย สร้างความ ตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมระบอบยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มคนชายขอบ แต่การดำเนินการเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติยังมีความล่าช้าและไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน ข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญา^{๙๕} หลายเรื่องยังต้องดำเนินการให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม แม้ว่าจะมีการแก้ไขและตรากฎหมายที่คุ้มครองสิทธิขึ้นใหม่หลายฉบับแล้วก็ตาม^{๙๖} ประเทศไทย ยังคงประสบปัญหาสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นผลอย่างจริงจัง การอำนวยความสะดวก แก่ประชาชนยังเป็นปัญหาทั้งในส่วนของการดำเนินคดีอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม การเยียวยา ผู้เสียหาย การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยเฉพาะกรณีการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม จากนโยบายปราบปรามยาเสพติด การสร้างความตระหนักให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ในการเคารพสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศและการดูแล คุ้มครองกลุ่มบุคคลที่เสี่ยงโดยเฉพาะเด็กและสตรี ต่อการถูกละเมิดสิทธิจากความรุนแรง และการค้ามนุษย์ แรงงานข้ามชาติ คนไร้รัฐ ผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน และผู้อพยพ

๙๔ สนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศไทยเป็นภาคีจำนวน ๗ ฉบับจากทั้งหมด ๙ ฉบับ ได้แก่

- (๑) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- (๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- (๓) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและพิธีสารเลือกรับ
- (๔) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับ ๒ ฉบับ
- (๕) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
- (๖) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี และ
- (๗) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

๙๕ ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ๓ ฉบับ ได้แก่

- (๑) เอกสาร CCPR/CO/84/THA เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ (๒) เอกสาร CEDAW/C/THA/CO/5 เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๐๖ และ (๓) เอกสาร CRC/C/THA/CO/2 เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ค.ศ. ๒๐๐๖

๙๖ เช่น พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ / พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ / พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

กสม. เห็นว่า รัฐบาลได้พยายามที่จะมีนโยบายและแผนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะมีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาตั้งแต่ ปี ๒๕๔๔ แต่แผนดังกล่าวขาดการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังโดยหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากไม่มีกลไกของรัฐบาลที่มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง และไม่มีมาตรการลงโทษแก่หน่วยงานที่ละเลยไม่ดำเนินการ

กสม. เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้ก่อตั้งและเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๔ กสม. ชุดนี้เป็น ชุดที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๘) เห็นว่ามีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญอยู่ ๕ ประการ ดังต่อไปนี้

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เหตุการณ์รุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สาเหตุของปัญหาเกิดจากเงื่อนไข ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เงื่อนไขเชิงบุคคล คือ การใช้อำนาจทางการเมือง ขอบเขต การใช้ความรุนแรงของผู้ก่อความไม่สงบและการตอบโต้ฝ่ายรัฐด้วยความรุนแรง (๒) เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง คือ ความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมและความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ และ (๓) เงื่อนไขทางวัฒนธรรม คือ ลักษณะเฉพาะของศาสนาและชาติพันธุ์ในประชาชนในพื้นที่^{๙๗} ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ จนถึงปี ๒๕๕๓ มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้น รวม ๑๑,๕๒๓ ครั้ง มีผู้เสียชีวิต ๔,๓๗๐ ราย บาดเจ็บ ๗,๑๓๖ ราย^{๙๘} ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงมีทั้งประชาชนนับถือทั้งศาสนาพุทธและอิสลาม และเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน

๙๗ จากการอภิปรายของ ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์ ประธาน กสม. ในการเสวนาเรื่อง “เหลียวหลังแลหน้าสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพในชายแดนภาคใต้ท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรง” จัดโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ร่วมกับ กสม. เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ที่อาคารรัฐสภา ๒ โดยอ้างอิงจากรายงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๙

๙๘ กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. รายงานพิเศษเรื่องผ่างับดับไฟใต้ ๘ ปีละลาย ๑.๔๕ แสนล้าน. วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔. (<http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/analysis/20110119/372604/ดับไฟใต้ละลาย-1.45-แสนล้าน.html>)

รัฐบาลได้ประกาศใช้กฎหมายพิเศษ ๓ ฉบับ เพื่อให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการควบคุมและแก้ไขปัญหาคาความรุนแรง ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๓ (๒) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๔ และ (๓) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ แม้ว่าการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นความพยายามของรัฐในการอำนวยความสะดวกในชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชน แต่การบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่เป็นระยะเวลานานได้ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนเนื่องจากกฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างกว้างขวางโดยไม่มีกลไกการตรวจสอบที่เหมาะสม เช่น อำนาจในการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยและการสอบสวนที่นานกว่าปกติ การไม่แจ้งสถานที่ควบคุมตัว การไม่อนุญาตให้พบญาติและทนาย การควบคุมตัวและการปฏิบัติต่อเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และการละเว้นโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน^{๙๙} เป็นต้น

กสม. ได้รับข้อร้องเรียนทั้งการไม่ได้รับความเป็นธรรมในการถูกจับกุมคุมขัง การใช้กำลังเกินกว่าเหตุ การซ้อมทรมาน การบังคับให้เป็นบุคคลสูญหาย ซึ่งมีกรณีสำคัญ เช่น การสูญหายของนายสมชาย นิละไพจิตร ทนายความมุสลิม เหตุการณ์ความรุนแรงที่มีสียึดกรือเฮะ และที่อำเภอตากใบ เมื่อปี ๒๕๔๗ กรณีนายยะผา กาเซ็ง ถูกซ้อมทรมานจนเสียชีวิต เมื่อปี ๒๕๕๑ และการซ้อมทรมานกรณีอื่นๆ ที่มีการร้องเรียนมายัง กสม. เฉพาะในปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑๕ คำร้อง ที่ผ่านมา กลไกกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างล่าช้า รัฐแทบไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้เลย^{๑๐๐} และการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบเป็นไปอย่างไม่เท่าเทียมกัน

๙๙ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยปี ๒๕๔๗-๒๕๕๐. (กรุงเทพฯ : หจก.มิราเคิล เครีเอชั่น อินเทอร์เน็ต, ๒๕๕๒) หน้า ๕๑-๕๕. นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติซึ่งเป็นคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้มีข้อสังเกตในการพิจารณารายงานการปฏิบัติตามพันธกรณีของไทยเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๘ (เอกสาร CCPR/CO/84/THA วันที่ ๘ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๕) ในส่วนที่เกี่ยวกับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ว่า พระราชกำหนดดังกล่าวไม่ได้ระบุหรือกำหนดขอบเขตของพันธกรณีของรัฐจะไม่ปฏิบัติตามในสถานการณ์ฉุกเฉินไว้อย่างชัดเจน จึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติ ข้อ ๔ ของกติกาฯ นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ยังมีข้อห่วงกังวลที่พระราชกำหนดฯ มีการละเว้นโทษทั้งทางกฎหมายและทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมการไม่ต้องรับโทษต่อความผิด และเห็นว่าควรห้ามการควบคุมตัวบุคคลเกินกว่า ๔๘ ชม. โดยไม่มีกลไกภายนอกตรวจสอบ

๑๐๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติได้มีข้อสังเกตในการพิจารณารายงานการปฏิบัติตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของไทยเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๘ (เอกสาร CCPR/CO/84/THA วันที่ ๘ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๕) ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม (extrajudicial killings) และการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร เช่น ในกรณีเหตุการณ์ตากใบและมัสยิดกรือเฮะ รวมถึงการฆ่าตัดตอนในการปราบปรามยาเสพติดตามนโยบายรัฐบาลในขณะนั้นว่า โดยทั่วไปการสอบสวนไม่สามารถนำไปสู่การหาตัวผู้กระทำผิดได้ หรือหากพบผู้กระทำผิด บทลงโทษผู้กระทำผิดนั้นมักไม่เหมาะสมต่อความร้ายแรงของความผิดที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างวัฒนธรรมของการไม่ต้องรับโทษต่อความผิด (culture of impunity)

กสม. เห็นว่า การใช้กฎหมายพิเศษเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความรุนแรงมากขึ้น จึงสนับสนุนการที่รัฐบาลยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดฯ ที่ จ.สงขลา และ อ.แม่ลาน จ.ปัตตานี และหวังว่า รัฐบาลจะพิจารณายกเลิกการใช้กฎหมายพิเศษดังกล่าวในพื้นที่อื่นๆ และจำกัดให้มีการใช้กฎหมายพิเศษเท่าที่จำเป็นจริงๆ

ปัญหาเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง

เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ โดยกำหนดเงื่อนไขการจำกัดเสรีภาพไว้ว่า จะทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ประชาชนไทยโดยทั่วไปมีโอกาสใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ทั้งการคัดค้านนโยบายรัฐบาลและการเรียกร้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนจากรัฐ^{๑๐๑}

ในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ มีการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ที่มีการกล่าวหาว่าเป็นการชุมนุมที่ใช้ความรุนแรงและละเมิดกฎหมาย เช่น การปิดล้อมสถานที่ต่างๆ การปิดการจราจร การบุกรุกเข้าไปในโรงพยาบาลพร้อมอาวุธ การปราศรัยที่สร้างความเกลียดชัง และการข่มขู่ที่จะใช้ความรุนแรง เป็นต้น รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในกรุงเทพฯ และในต่างจังหวัดอีกหลายแห่งที่มีการชุมนุม^{๑๐๒} เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อย แม้รัฐบาลได้ชี้แจงว่าเจ้าหน้าที่ได้ใช้มาตรการจากเบาไปหาหนักในการควบคุมและสลายการชุมนุม แต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการปะทะระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ชุมนุม และมีกลุ่มบุคคลที่ไม่ทราบฝ่ายใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ดังกล่าว ทั้งการใช้อาวุธร้ายแรงและการเผาทำลายทรัพย์สิน ทำให้

๑๐๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยปี ๒๕๔๗-๒๕๕๐. หน้า ๑๓๖.

๑๐๒ รัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองรวม ๒๔ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม อุทัยธานี ชลบุรี นครสวรรค์ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง น่าน ขอนแก่น อุดรธานี ชัยภูมิ นครราชสีมา ศรีสะเกษ อุบลราชธานี มหาสารคาม หนองบัวลำภู ร้อยเอ็ด สกลนคร กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร

เกิดความสูญเสียอย่างใหญ่หลวง ทั้งต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน รวมทั้งเกิดการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังต้องรอผลการสอบสวนจากกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

การประกาศใช้พระราชกำหนดฯ เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในบางประการ ซึ่งต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ และแม้สามารถกระทำได้ตามมาตรฐานระหว่างประเทศ แต่กสม. มีความกังวลเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่มีการปฏิบัติต่ำกว่ามาตรฐาน โดยเฉพาะภายหลังเหตุการณ์การชุมนุม มีการติดตามควบคุมผู้ต้องสงสัยด้วยเหตุทางการเมือง และนำไปสู่การจับกุมหรือมีการตั้งข้อกล่าวหาในคดีอาญาที่ร้ายแรง กสม. ได้ประสานงานกับฝ่ายต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ผู้ชุมนุมที่ถูกจับกุมสามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย โดยเฉพาะสิทธิที่จะได้รับการประกันตัวระหว่างการดำเนินคดี แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีบุคคลที่ถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยังไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมดังที่ควรจะเป็นเช่นในคดีอื่นๆ

การใช้กฎหมายพิเศษยังได้จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐยังได้ใช้ประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ ควบคุมการเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการปิดเว็บไซต์และสถานีวิทยุชุมชนด้วยเหตุผลด้านความมั่นคง^{๑๐๓} มีการจับกุมดำเนินคดีหลายกรณีโดยไม่เปิดเผยรายละเอียด การควบคุมการเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยให้เหตุผลด้านความมั่นคงอย่างกว้างๆ ไม่มีกรอบหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแต่ให้อยู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย มีการใช้กฎหมายและกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงไม่ได้สัดส่วนเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่เกี่ยวกับการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ทำให้เกิดบรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการเสนอความคิดเห็น เช่น สื่อมีการควบคุมตัวเองในการนำเสนอข่าวหรือมีการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือดำเนินการกับผู้มีความเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง เป็นต้น

การริเริ่มให้ตรากฎหมายที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชุมนุมที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญจะเป็นเครื่องมือที่จะสร้างดุลยภาพระหว่างการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการรวมตัวและแสดงความคิดเห็น กับการใช้อำนาจของรัฐเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น แต่ร่าง พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะที่เสนอโดยรัฐบาลกลับมีเนื้อหาที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเพราะเป็นการควบคุมมากกว่าการรับรองและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

๑๐๓ รายงานการแถลงข่าวของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ และเครือข่ายพลเมืองเน็ต เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๓.

ปัญหาสิทธิชุมชนและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และที่ดินที่เป็นธรรมและยั่งยืน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้รับรองสิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดการ บำรุงรักษา ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพได้อย่างปกติ ซึ่งมีความสำคัญในวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในชนบทไทย ที่ผ่านมารัฐได้เข้าไปบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงยาวนาน ต่อวิถีชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นมาแต่เดิม เช่น กรณีป่าชุมชน หรือการที่รัฐเข้าไปใช้ที่ดิน หรือออกเอกสารสิทธิที่ดินแก่เอกชนเพื่อเข้าไปทำประโยชน์ทับซ้อนบริเวณที่มีราษฎรทำกินมาแต่เดิม เป็นต้น นอกจากนี้ นโยบายรัฐบาลที่เน้นการสร้างเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม วิถีการดำรงชีวิต และสุขภาพของประชาชนและชุมชนในเขตพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม อย่างรุนแรง หรือเป็นที่ตั้งของโครงการขนาดใหญ่^{๑๐๔}

แม้ว่ารัฐธรรมนูญได้ประกันสิทธิชุมชนและประกันสิทธิในกระบวนการ (procedural rights) ที่ให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนดำเนินการในการเคารพสิทธิของประชาชนและชุมชน เช่น การได้รับข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ เป็นต้น แต่รัฐบาลกลับเพิกเฉยล่าช้าไม่ออกกฎระเบียบหรือจัดให้มีกลไก เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญรับรองได้ ดังที่ปรากฏในกรณีเขตอุตสาหกรรม มาบตาพุดที่ชุมชนได้รับผลกระทบจากปัญหามลพิษอย่างรุนแรงเป็นเวลานานจนเกิดการเคลื่อนไหว ของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ผลักดันให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาควิชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน แต่รัฐบาลก็ไม่ได้ แสดงความจริงจังที่จะปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการจนประชาชนต้องร้องเรียนต่อ กสม. ยิ่งไปกว่านั้น ผู้นำของชุมชนที่ต่อสู้กับโครงการขนาดใหญ่ ถูกข่มขู่ คุกคาม และบางรายถูกทำร้าย จนเสียชีวิต และรัฐยังไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้

๑๐๔ เช่น กรณีการก่อสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึกและเชื่อมกันคลื่นกันทรายที่จังหวัดสงขลาที่ปิดทางเชื่อมระหว่างทะเลสาบกับ อ่าวไทยที่เป็นทางเข้า-ออกของสัตว์น้ำมีผลกระทบต่อชาวบ้านที่ประกอบอาชีพประมง และส่งผลต่อการไหลเวียนของ น้ำในทะเลสาบทำให้น้ำเน่าเสีย ทะเลสาบตื้นเขินและเกิดปัญหาน้ำท่วม (รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑ ของ กสม. หน้า ๓๖-๓๗.)

ปัญหาการค้ามนุษย์

การที่ไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สตรี เด็ก และแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าผ่านแนวพรมแดนที่ติดต่อกัน และตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะธุรกิจทางเพศ รวมถึงสตรีและเด็กไทยที่มาจากครอบครัวยากจนและชนกลุ่มน้อยซึ่งถูกหลอกลวงให้ค้าบริการทางเพศในไทยหรือถูกส่งไปประเทศอื่น รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญในการแก้ไขปัญหา โดยระหว่างปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒ มีการดำเนินคดีตามกฎหมายดังกล่าว ๑๓๗ คดี^{๑๐๕} และมีมาตรการแก้ไขปัญหาทั้งการจัดทำแผนระดับชาติ การตั้งกลไกเพื่อบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่ส่วนกลางกับท้องถิ่น และการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ปัญหายังคงดำรงอยู่ และถูกวิจารณ์เกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการไม่นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ในกรณีการค้ามนุษย์ที่เป็นแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่า ลาว กัมพูชา ซึ่งประมาณว่ามีมากถึง ๒ ล้านคน^{๑๐๖} ที่เข้ามาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น แรงงานบางส่วนเสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายหน้าทั้งในประเทศต้นทางและประเทศผู้รับ และการถูกละเมิดสิทธิจากทั้งนายจ้างและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเมื่อถูกจับกุม การไม่ได้รับค่าจ้างและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเมื่อถูกจับกุม การไม่ได้รับค่าจ้างและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเมื่อถูกจับกุม การไม่ได้รับค่าจ้างและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเมื่อถูกจับกุม การไม่ได้รับค่าจ้างและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น การได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเมื่อถูกจับกุม

๑๐๕ ร่างรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญา CEDAW ฉบับที่ ๖-๗ (ฉบับรวม) ของไทย ทั้งนี้ รายงานการค้ามนุษย์ประจำปี ค.ศ. ๒๐๑๐ ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้รายงานผลการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ว่า นับตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ ที่มีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๒ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ๑๓๔ คดี ส่วนสำนักงานอัยการสูงสุดได้ยื่นฟ้องผู้กระทำความผิดในคดีดังกล่าว จำนวน ๑๗ คดี ในปี ๒๕๕๒ และ ๘ คดี ในช่วง ๒ เดือนแรกของปี ๒๕๕๓

๑๐๖ Yongyuth Chalamwong and Raphaella Prugsamat. "The Economic Role of Labour Migration in Thailand: Recent Trends and Implications for Development" in Thailand Development Research Institute Quarterly Review, Vol.24, No.3, September 2009.

แรงงานข้ามชาติและผ่อนผันให้แรงงานกลุ่มนี้ทำงานในไทยได้ชั่วคราว^{๑๐๗} และได้ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพิสูจน์สัญชาติแรงงานข้ามชาติเพื่อนำแรงงานเข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นหลักประกันให้แรงงานได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย แรงงานข้ามชาติที่ยังไม่ได้เข้าสู่ระบบการจดทะเบียนและการพิสูจน์สัญชาติ ตลอดจนผู้ติดตามของแรงงานข้ามชาติที่ยังไม่มีกฎหมายคุ้มครอง จึงมีการส่งแรงงานสตรีข้ามชาติกลับในขณะตั้งครรภ์ ซึ่งรัฐบาลควรให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานแก่แรงงานกลุ่มนี้

ปัญหาสิทธิและสถานะบุคคลของคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ ผู้อพยพ คนไทยพลัดถิ่น และผู้หนีภัยจากการสู้รบ

ประเทศไทยมีกลุ่มคนไร้รัฐหรือคนที่มีปัญหาสถานะที่ทำให้ไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ รัฐบาลมีนโยบายในการแก้ปัญหาของชนกลุ่มนี้ตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ปี ๒๕๔๘ และมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่การให้สัญชาติแก่กลุ่มชาติพันธุ์ทางภาคเหนือ รวมถึงผู้อพยพลาว กัมพูชา และเวียดนามในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังไม่มีความก้าวหน้า นอกจากนี้ คนไทยพลัดถิ่นยังไม่ได้รับการคืนสัญชาติไทย จึงยังไม่มีสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ เช่น การเดินทาง การประกอบอาชีพ การศึกษาและการประกันสุขภาพ เป็นต้น

การสู้รบระหว่างทหารรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-พม่าทำให้มีชาวพม่าหลบหนีภัยการสู้รบเข้ามาในเขตไทยนับหมื่นคน รัฐบาลไทยได้ให้ที่พักพิงผู้หนีภัยเป็นการชั่วคราว ให้การดูแลตามหลักมนุษยธรรม และส่งกลับเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย อย่างไรก็ตาม มีรายงานว่า รัฐบาลได้ผลักดันผู้หนีภัยการสู้รบตามแนวชายแดนกลับประเทศทั้งที่สถานการณ์ยังไม่ปลอดภัยหลายครั้ง นอกจากนี้ ชนกลุ่มน้อยซึ่งหนีภัยการสู้รบเข้ามาในประเทศมีความซับซ้อนมากขึ้นเพราะส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่เข้ามาแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้เป็นคนเข้าเมืองผิดกฎหมายและผลักดันออกนอกประเทศ ดังเช่น กรณีของชาวโรฮิงญาซึ่งหลบหนีเข้ามาในเขตน่านน้ำไทยโดยการใช้เรือเล็ก และถูกผลักดันออกไปในสภาพที่เสี่ยงอันตรายต่อชีวิต

๑๐๗ Vitit Muntarbhorn. The Mekong Challenge “Employment and Protection of Migrant Workers in Thailand: National Laws/Practices versus International Labour Standards?” (Bangkok, ILO Office, 2005).

ส่วนที่ ๒

ข้อเสนอแนะ

- ❖ รัฐบาลต้องปฏิรูประบบความยุติธรรมให้เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน ทั้งต้องผลักดันให้เกิดองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ให้เป็นรูปธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รวมถึงส่งเสริมการยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative Justice) และพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนให้ครอบคลุมทั่วประเทศ
- ❖ รัฐบาลควรพิจารณายกเลิกการประกาศใช้กฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หากยังมีความจำเป็นต้องบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ต้องมีคำอธิบายที่ชัดเจนต่อสาธารณะ มีการวางมาตรการสำหรับเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรฐานสากล (เช่น ในการตรวจค้น จับกุม คุมขัง และการสืบสวนสอบสวน) จัดการฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ตระหนักถึงการเคารพสิทธิต่างๆ รวมถึงมีกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจโดยมิชอบ^{๑๐๘}
- ❖ รัฐควรดูแลให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดต้องมีการลงโทษเพื่อไม่ให้เกิดวัฒนธรรมการไม่ต้องรับโทษ จัดให้มีการเยียวยาโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวดเร็ว และพอเพียง เร่งแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการสูญหายโดยถูกบังคับ

๑๐๘ รำรงรายงานผลการตรวจสอบข้อร้องเรียนของ กสม. เรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้นุชยธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

- ❖ รัฐบาลต้องให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือแก่กลไกต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการพิสูจน์และสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมืองที่ผ่านมา
- ❖ รัฐบาลต้องทบทวนร่าง พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ... ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญโดยปรับร่าง พระราชบัญญัติให้ส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเพื่อประกันสิทธิขั้นพื้นฐานตาม มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ การใช้กฎหมายพิเศษเพื่อดูแลการชุมนุมจะต้องเป็นไปเท่าที่จำเป็นตามความฉุกเฉินของสถานการณ์มิใช่ประกาศใช้เป็นการทั่วไป และมีการกำหนดกรอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน^{๑๐๙}
- ❖ รัฐบาลต้องเคร่งครัดในการปฏิบัติตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ให้การคุ้มครองและให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและประชาชน และต้องไม่กระทำให้หรือปล่อยให้เกิดการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นการสกัดกั้นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามสิทธิในกฎหมาย หรือเป็นการแทรกแซงหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและประชาชน รัฐบาลต้องดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างไม่ชักช้าโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ
- ❖ รัฐบาลต้องทำให้สิทธิชุมชนตาม มาตรา ๖๖ และ ๖๗ ของรัฐธรรมนูญเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง เร่งแก้ไขปัญหาและเยียวยาแก่ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ^{๑๑๐} ทบทวนการกำหนดเขตที่ดินและการขยายเขตการอนุรักษ์โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมตาม มาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญ^{๑๑๑}

๑๐๙ เอกสารความเห็นและข้อเสนอเบื้องต้นของ กสม. ต่อร่าง พ.ร.บ.การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (ฉบับที่เสนอโดย ครม.)

๑๑๐ ร่างรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายของ กสม. กรณีการคุ้มครองสิทธิชุมชนตามมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, มกราคม ๒๕๕๔.

๑๑๑ มาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ ระบุว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่กำหนด ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และการรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

- ❖ ในการกำหนดนโยบายการพัฒนา รัฐบาลต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่าง เศรษฐกิจวัฒนธรรมชุมชน บนพื้นฐานของการเข้าถึงการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นกับเศรษฐกิจการลงทุนและ อุตสาหกรรม และรัฐบาลควรทบทวนโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนในชุมชน
- ❖ รัฐบาลควรบังคับใช้กฎหมายปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง นำตัว ผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี และให้การดูแลสตรีและเด็กที่เป็นเหยื่ออย่าง เหมาะสม สำหรับแรงงานข้ามชาติ รัฐบาลควรดูแลแรงงานที่ขึ้นทะเบียนและ เข้าสู่ระบบแล้วให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย แรงจัดการเข้าเป็นภาคี อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๘๗ และ ๙๘ (เสรีภาพใน การรวมตัวเป็นสมาคม / สิทธิในการต่อรอง)^{๑๑๒} และควรปฏิบัติต่อแรงงาน ข้ามชาติที่ยังไม่มีสถานะตามกฎหมายโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และ ให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน
- ❖ รัฐบาลควรเร่งรัดการให้สัญชาติแก่บุคคลที่ไร้สถานะกลุ่มต่างๆ ตามยุทธศาสตร์ การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล เมื่อปี ๒๕๔๘ รวมทั้งคืนสัญชาติ ให้แก่คนไทยพลัดถิ่นและให้การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ
- ❖ กสม. แสดงความชื่นชมที่รัฐบาลไทยให้ที่พักพิงแก่ผู้หนีภัยการสู้รบของพม่าและ ให้การดูแลผู้หนีภัยตามหลักมนุษยธรรม แต่ในการส่งตัวผู้หนีภัยการสู้รบ กลับประเทศ รัฐบาลต้องเคารพหลักสิทธิมนุษยชนสากลเกี่ยวกับการไม่ส่งกลับ หากมีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตของผู้หนีภัย

๑๑๒ ร่างรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๒ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, บทที่ ๒ ส่วนที่ ๒ หน้า ๒๔-๒๖ และเอกสาร Paper on Migrant Workers 2010 ของ South East Asia National Human Rights Institutions Forum (SEANF) หน้า ๔๕-๔๘.

- ❖ กสม. สนับสนุนกระบวนการปฏิรูปประเทศไทยที่เกิดจากการผลักดันของภาคประชาสังคมเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม รัฐบาลจะต้องสนับสนุนการปฏิรูปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปที่ดินทำกิน การปฏิรูประบบภาษี การปฏิรูประบบความยุติธรรม ระบบการศึกษา ระบบสังคมสวัสดิการ และการปฏิรูปสื่อ ตลอดจนสนับสนุนการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เพราะการปฏิรูปจะนำไปสู่การเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง

ภาคที่ ๒

รายงานผลการปฏิบัติงาน
ประจำปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ผลการปฏิบัติงาน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

กสม. มีการดำเนินงานตามภารกิจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งให้มีสำนักงาน กสม. เป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ในปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔ กสม. และสำนักงาน กสม. มีการดำเนินงานตามภารกิจ เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา

จากรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง

และการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย

การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายและนโยบายของรัฐ

การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการประสานงานเครือข่าย

การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

การบริหารจัดการ

รายงานการเงิน

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ตามมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี

ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว กสม. สามารถตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งจากการร้องเรียนของผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือโดยผู้ทำการแทน ซึ่งอาจร้องเรียนโดยตรงหรือร้องเรียนผ่านองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน หรือจากการเสนอเรื่องขององค์กรดังกล่าว ที่พบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และพิจารณาเบื้องต้นแล้วว่า กรณีมีมูล หรือเป็นกรณีที่ กสม. หยิบยกเรื่องขึ้นพิจารณาตรวจสอบ

สำหรับช่องทางในการร้องเรียนต่อ กสม. เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนสามารถดำเนินการได้หลายช่องทาง คือ ด้วยวาจา ทางไปรษณีย์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โทรศัพท์ และโทรสาร โดยต้องระบุรายละเอียด ดังนี้

๑. ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทน
๒. ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
๓. ลายมือชื่อของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง โดยสามารถยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือจะยื่นต่อกรรมการคนใดคนหนึ่ง หรือองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งต่อให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป

การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการกระทำที่ไม่เป็นธรรมเป็นอำนาจของ กสม. ตามหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งได้กำหนดการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ กสม. ไว้ว่า เมื่อ กสม. เห็นสมควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีใด หรือกรณีที่ได้รับการร้องเรียน หรือได้รับเรื่องจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน เพราะเห็นว่าเป็นกรณีที่มีมูลและอยู่ในอำนาจหน้าที่ กสม. สามารถแจ้งไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างว่าเป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือผู้เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงภายในระยะเวลาที่ กสม. กำหนด (ตามมาตรา ๒๕)

สำหรับเรื่องร้องเรียนที่เป็นประเด็นเดียวกันกับที่มีการฟ้องคดีต่อศาล กสม. จะยุติการตรวจสอบ ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่มีการกระทำการหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมีใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาล หรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้ กสม. มีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขตามพระราชบัญญัตินี้” หรือที่เรียกว่า “ยุติการตรวจสอบตามมาตรา ๒๒” แต่อาจมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเสนอแนะนโยบายและกฎหมายต่อรัฐบาลได้

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ กสม. เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ไว้ว่า ในระหว่างการศึกษาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน หาก กสม. เห็นว่า อาจดำเนินการไกล่เกลี่ยได้ก็ให้คู่กรณี ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำความตกลงเพื่อประนีประนอมและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อคู่กรณียินยอมและการตกลงอยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้จัดให้มีการจัดทำข้อตกลงระหว่างคู่กรณีเป็นหนังสือไว้ และให้ยุติเรื่อง อย่างไรก็ตาม หากปรากฏภายหลังว่า มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าว ให้ กสม. พิจารณาตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ต่อไป (ตามมาตรา ๒๓)

อนึ่ง ในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีที่มีผู้ไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งวัตถุเอกสาร หรือพยานหลักฐานที่ กสม. เรียกหรือสั่งให้ส่งมานั้น มีการกำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ว่า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หลังจาก กสม. ตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว และเห็นว่ามีการกระทำการหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กสม. จะจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ ซึ่งระบุรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์แห่งการละเมิดสิทธิมนุษยชน เหตุผลที่มีความเห็นดังกล่าว และมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว และในการกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าว กสม. อาจกำหนดให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ด้วยวิธีใดที่เห็นเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะทำนองเดียวกันอีกก็ได้

นอกจากนี้ กสม. มีอำนาจในการพิจารณาว่า แม้การกระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่เป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งสมควรแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ถูกระทำเช่นนั้น กสม. อาจกำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อแจ้งให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการตามความเหมาะสมภายใต้อำนาจหน้าที่ของบุคคลหรือหน่วยงานนั้นได้

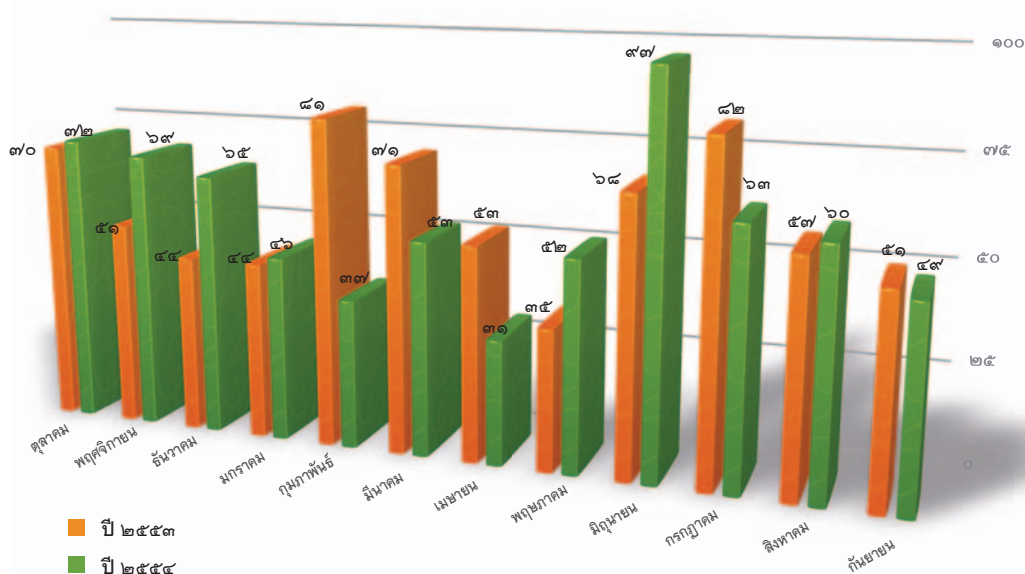
เรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่า ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม. หยิบยกเพื่อตรวจสอบ

จำนวนเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ (๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓) กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม. หยิบยกเพื่อตรวจสอบ รวม ๗๐๗ เรื่อง เฉลี่ยเดือนละ ๕๙ เรื่อง เมื่อจำแนกเป็นรายเดือน พบว่า เดือนที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและหยิบยกมากที่สุด คือ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๓ จำนวน ๘๒ เรื่อง และเดือนที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและหยิบยกน้อยที่สุด คือ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ จำนวน ๓๕ เรื่อง

เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ ๒๕๕๔ (๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔) กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม. หยิบยกเพื่อตรวจสอบ รวม ๖๙๔ เรื่อง เฉลี่ยเดือนละ ๕๘ เรื่อง เมื่อจำแนกเป็นรายเดือน พบว่า เดือนที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและหยิบยกมากที่สุด คือ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๔ จำนวน ๙๗ เรื่อง และเดือนที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและหยิบยกน้อยที่สุด คือ เดือนเมษายน ๒๕๕๔ จำนวน ๓๑ เรื่อง รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๑

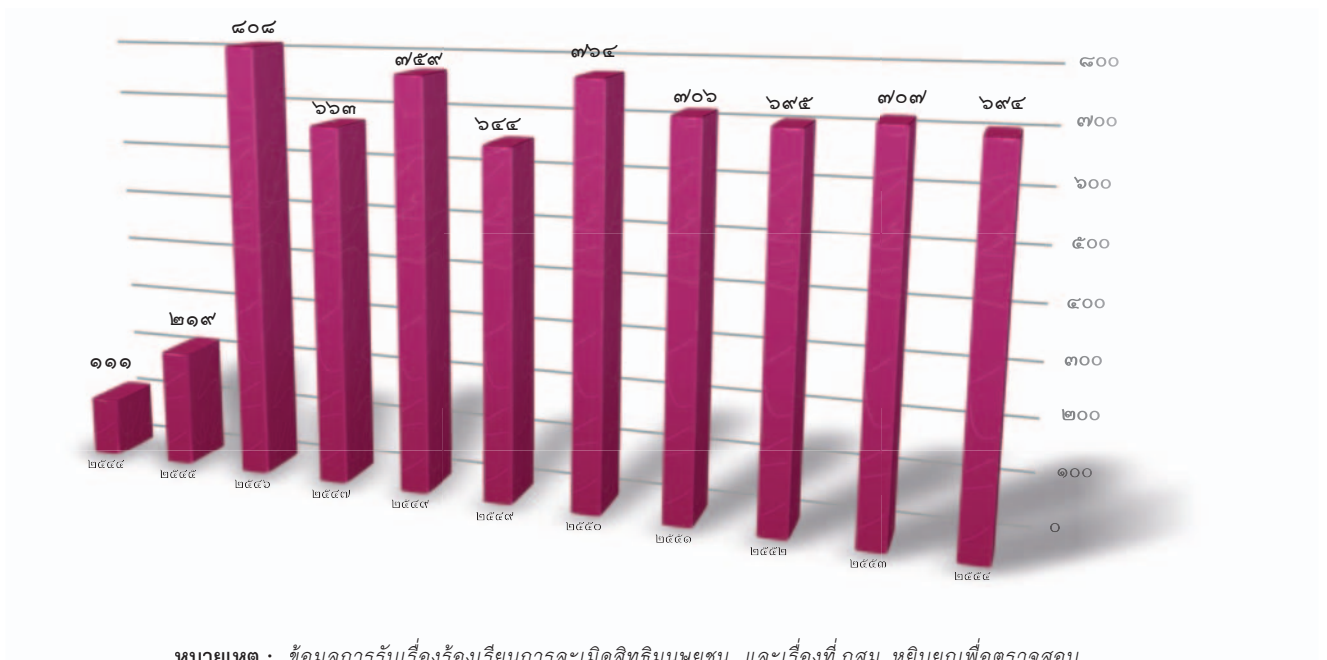
แผนภูมิที่ ๑ : จำนวนเรื่องร้องเรียนเปรียบเทียบในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

สถิติรายปี ในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา

ตลอดระยะเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๔) กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่ยื่นฟ้องเพื่อตรวจสอบสะสม รวมทั้งสิ้น ๖,๗๗๐ เรื่อง และพบว่าปีที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและยื่นฟ้องสูงสุด คือ ปี ๒๕๔๖ จำนวน ๘๐๘ เรื่อง และปีที่มีการรับเรื่องร้องเรียนและยื่นฟ้องน้อยที่สุด คือ ปี ๒๕๔๕ จำนวน ๒๑๙ เรื่อง รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๒

แผนภูมิที่ ๒ : จำนวนของเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม. ยื่นฟ้องเพื่อตรวจสอบ
เปรียบเทียบในสิบปีประมาณ ๒๕๔๔-๒๕๕๔

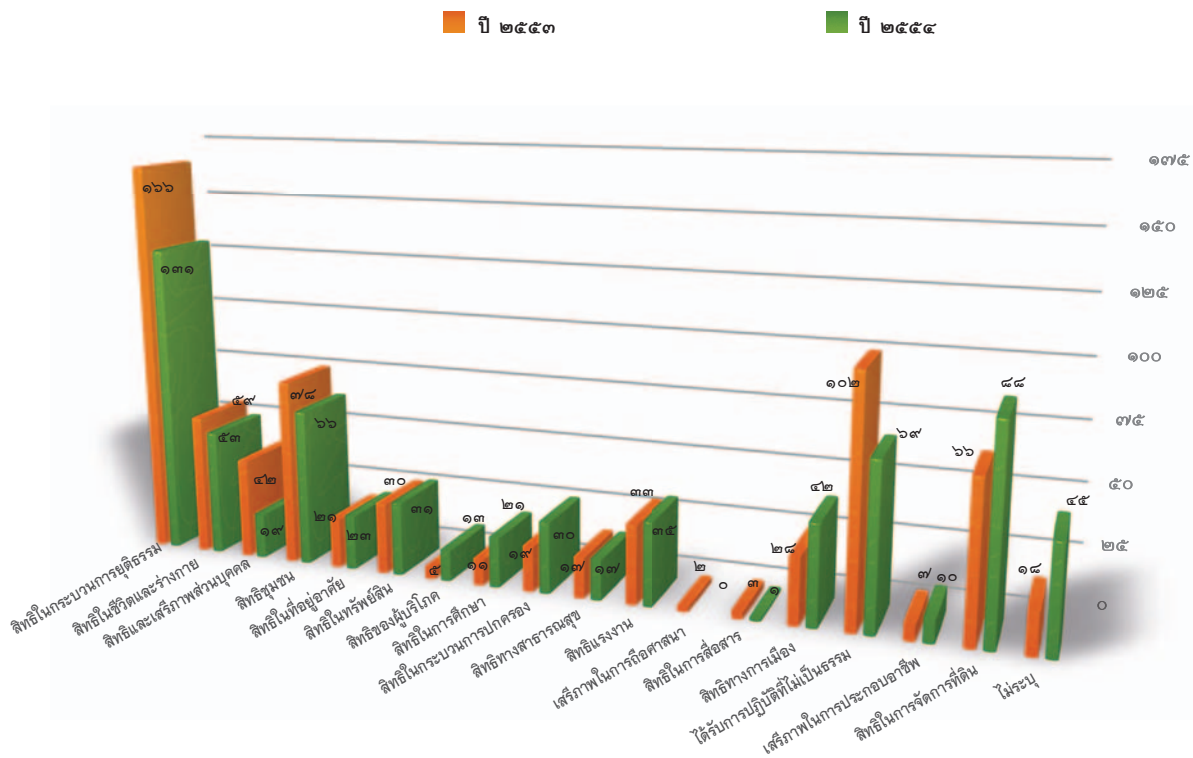

หมายเหตุ : ข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม. ยื่นฟ้องเพื่อตรวจสอบ ในปี ๒๕๔๔ เป็นข้อมูล ๓ เดือน (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๔๔) เนื่องจากเป็นปีเริ่มการทำงานของ กสม.

ประเภทสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่า ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่ กสม. หยิบยกเพื่อตรวจสอบในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ซึ่งมีจำนวน ๗๐๗ เรื่อง และปีงบประมาณ ๒๕๕๔ จำนวน ๖๙๔ เรื่อง เมื่อจำแนกข้อมูลตามประเภทสิทธิที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่ามีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเภทสิทธิในกระบวนการยุติธรรมสูงที่สุด ทั้งสองปี จำนวน ๑๖๖ เรื่อง และ ๑๓๑ เรื่อง ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔๘ และ ๑๘.๘๘ ตามลำดับ รองลงมาเป็นการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม (ปี ๒๕๕๓) จำนวน ๑๐๒ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๓ และสิทธิในการจัดการที่ดิน (ปี ๒๕๕๔) จำนวน ๘๘ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๘ รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๓

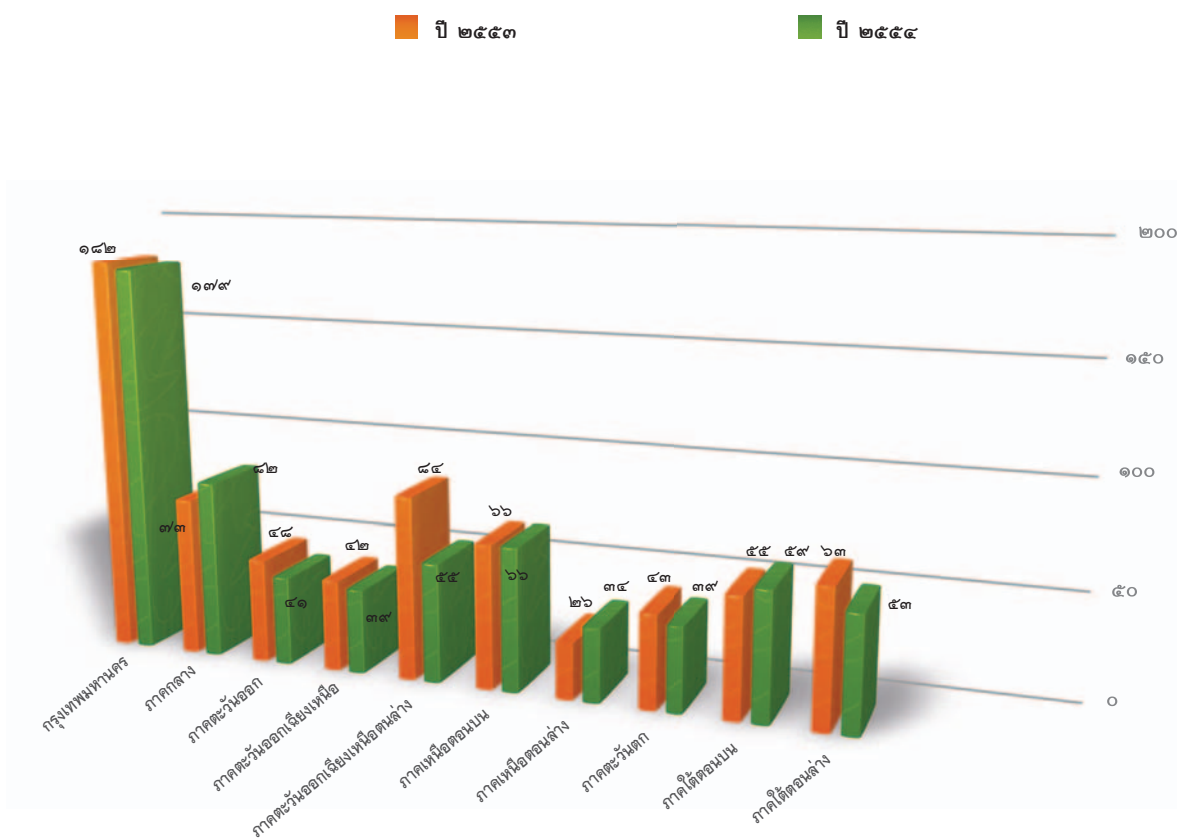
แผนภูมิที่ ๓ ประเภทสิทธิมนุษยชนที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน และเรื่องที่ กสม. หยิบยกเพื่อตรวจสอบ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔

พื้นที่เกิดเหตุที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน

เมื่อพิจารณาจากเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่ กรม. ทยิบยกเพื่อตรวจสอบ เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔ พบว่า เป็นเรื่อง ร้องเรียนที่เกิดขึ้นทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทย แต่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๘๒ คำร้อง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ (ร้อยละ ๒๖.๖๙) และ ๑๓๙ คำร้อง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ (ร้อยละ ๒๗.๖๗) ตามลำดับ รองลงมาเป็นพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ปี ๒๕๕๓) และพื้นที่ภาคกลาง (ปี ๒๕๕๔) รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๔

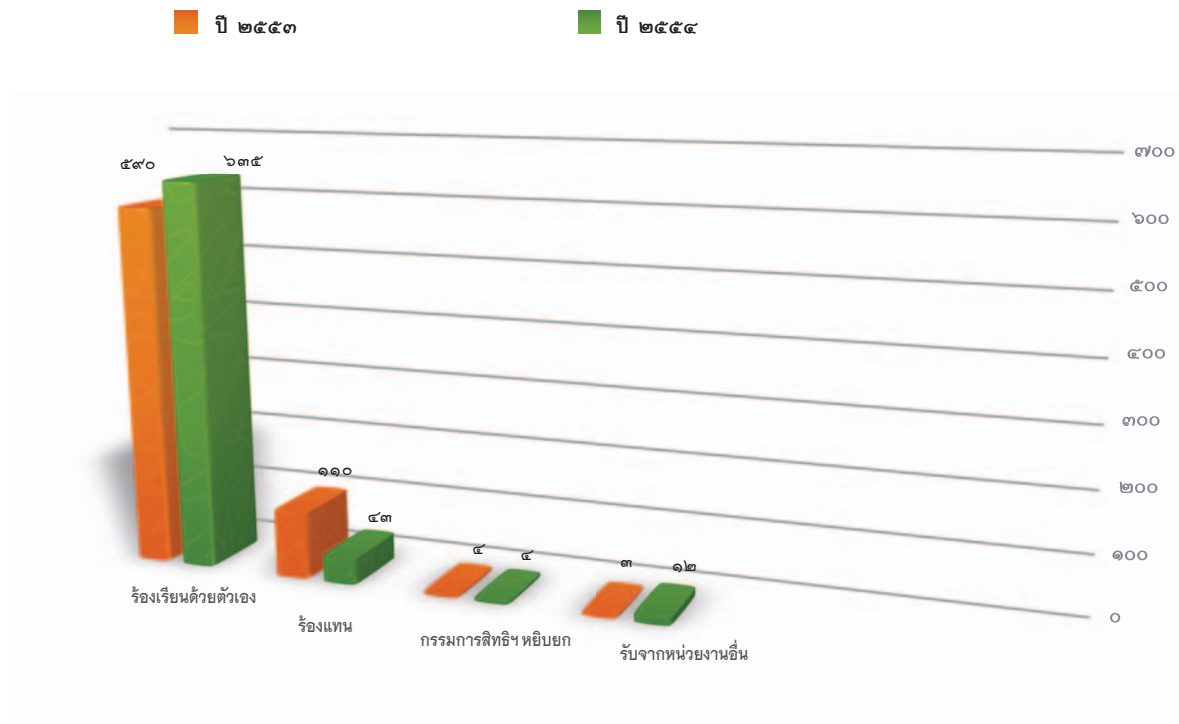
แผนภูมิที่ ๔ จำนวนเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ จำแนกตามพื้นที่เกิดเหตุ

ที่มาของการร้องเรียน

เมื่อวิเคราะห์เรื่องร้องเรียนที่ กสม. ได้รับในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ และปีงบประมาณ ๒๕๕๔ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนด้วยตนเองสูงที่สุด จำนวน ๕๙๐ เรื่อง และ ๖๓๕ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๔๕ และ ๙๑.๕๐ ตามลำดับ และพบว่าเป็นกรณีที่ กสม. หยิบยกเพื่อตรวจสอบน้อยที่สุด จำนวน ๔ เรื่อง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๘ รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๕

แผนภูมิที่ ๕ : จำนวนของการร้องเรียนในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔
จำแนกตามที่มาของการร้องเรียน

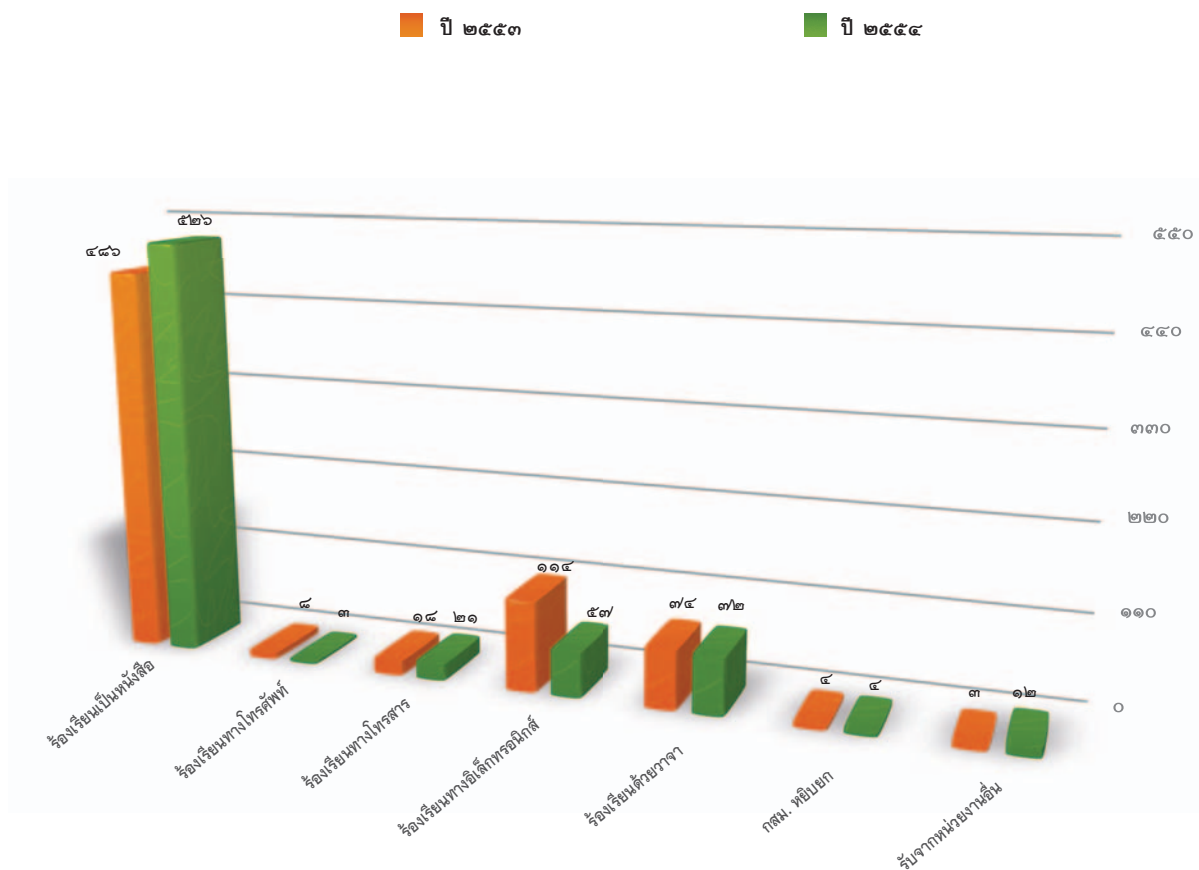

หมายเหตุ : การร้องเรียนแทน หมายถึงเรื่อง องค์การพัฒนาเอกชนด้วย

ช่องทางการร้องเรียน

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนที่ร้องเรียนว่า ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔ พบว่า ส่วนใหญ่ร้องเรียนเป็นหนังสือ จำนวน ๔๘๖ เรื่อง (ร้อยละ ๖๘.๗๔) และ ๕๒๖ เรื่อง (ร้อยละ ๗๗.๔๗) ตามลำดับ รองลงมาเป็นการร้องเรียนทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๑๑๔ เรื่อง ในปี ๒๕๕๓ และร้องเรียนด้วยวาจา จำนวน ๗๒ เรื่อง ในปี ๒๕๕๔ รายละเอียดตามแผนภูมิที่ ๖

แผนภูมิที่ ๖ : จำนวนเรื่องร้องเรียนในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔
จำแนกตามช่องทางการร้องเรียน

การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สถิติการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน รวมทั้งสิ้น ๘๓๘ เรื่อง เป็นเรื่องร้องเรียนที่ได้รับมาก่อนปีงบประมาณ ๒๕๕๓ จำนวน ๒๔๖ เรื่อง และเรื่องร้องเรียนที่ได้รับในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ จำนวน ๑๑๗ เรื่อง อยู่ระหว่างดำเนินการ ๔๗๕ เรื่อง รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑ : ผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๕๓

ผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ
(๑) ไม่รับพิจารณา เนื่องจาก - ไม่มีมูล/ข้อมูลไม่เพียงพอ - ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ - เป็นประเด็นเดียวกันกับที่มีการฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา ๒๒	๑๒๔ (๒๑) (๒๒) (๘๑)	๑๔.๘๑
(๒) ส่งต่อให้องค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาแก้ไข	๒๕	๒.๙๘
(๓) ดำเนินการไกล่เกลี่ยในกรอบการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	-	
(๔) ยุติการตรวจสอบ/ยุติเรื่อง เนื่องจาก - ผู้ร้องถอนเรื่อง/ไม่พอใจ - ไม่พบประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน - ได้รับการแก้ไขปัญหาแล้ว	๑๔๗ (๒๑) (๘๑) (๔๕)	๑๗.๕๔
(๕) มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน/มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และเสนอมาตรการการแก้ไขปัญหา	๕๔	๖.๔๔
(๖) ทำความเห็นฟ้องศาล - ยุติเรื่อง - ทำความเห็น/ฟ้องคดีต่อศาล	๑๓ (๑๓) (-)	๑.๕๕
(๗) อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบ	๔๗๕	๕๖.๖๘
รวมทั้งสิ้น	๘๓๘	๑๐๐

จากกรณีการร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบและเห็นว่าเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๕๔ เรื่อง (รวมกับคำร้องก่อนปีงบประมาณ ๒๕๕๓ ที่นำมาดำเนินการตรวจสอบและเสร็จสิ้นในปีงบประมาณ ๒๕๕๓) สามารถจำแนกเนื้อหาตามประเด็นสิทธิและเสรีภาพได้ดังนี้

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม	จำนวน	๔๑	เรื่อง
สิทธิในที่อยู่อาศัย	จำนวน	๑	เรื่อง
สิทธิในทรัพย์สิน	จำนวน	๑	เรื่อง
สิทธิในผู้พิการ	จำนวน	๑	เรื่อง
สิทธิในที่ดิน	จำนวน	๑	เรื่อง
สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	จำนวน	๑	เรื่อง
สิทธิชุมชน	จำนวน	๘	เรื่อง

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน รวมทั้งสิ้น ๘๗๓ เรื่อง เป็นเรื่องร้องเรียนที่ได้รับมาก่อนปีงบประมาณ ๒๕๕๔ จำนวน ๒๒๖ เรื่อง และเรื่องร้องเรียนที่ได้รับในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ จำนวน ๑๘๑ เรื่อง อยู่ระหว่างดำเนินการ ๔๖๖ เรื่อง รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๒ : ผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน ปีงบประมาณ ๒๕๕๔

ผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ
(๑) ไม่รับพิจารณา เนื่องจาก - ไม่มีมูล/ข้อมูลไม่เพียงพอ - ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ - เป็นประเด็นเดียวกันกับที่มีการฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา ๒๒	๑๕๗ (๑๖) (๒๑) (๑๒๐)	๑๗.๙๘
(๒) ส่งต่อให้องค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาแก้ไข	๒๔	๒.๗๕
(๓) ดำเนินการไกล่เกลี่ยในกรอบการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๓	๐.๓๔
(๔) ยุติการตรวจสอบ/ยุติเรื่อง เนื่องจาก - ผู้ร้องถอนเรื่อง/ไม่ติดตาม - ไม่พบประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน - ได้รับการแก้ไขปัญหาลแล้ว	๑๙๗ (๒๐) (๑๑๕) (๖๒)	๒๒.๕๗
(๕) มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน/มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และเสนอมาตรการการแก้ไขปัญหา	๑๘	๒.๐๖
(๖) ให้ความเห็นฟ้องศาล - ยุติเรื่อง - ให้ความเห็น/ฟ้องคดีต่อศาล	๘ (๕) (๓)	๐.๙๒
(๗) อยู่ระหว่างดำเนินการตรวจสอบ	๔๖๖	๕๓.๓๘
รวมทั้งสิ้น	๘๗๓	๑๐๐

จากกรณีการร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบและเห็นว่าเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๑๘ เรื่อง (รวมกับคำร้องก่อนปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ที่นำมาดำเนินการตรวจสอบและเสร็จสิ้นในปีงบประมาณ ๒๕๕๔) สามารถจำแนกเนื้อหาตามประเด็นสิทธิและเสรีภาพได้ ดังนี้

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม	จำนวน	๗	เรื่อง
สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	จำนวน	๑	เรื่อง
สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข	จำนวน	๑	เรื่อง
สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง	จำนวน	๒	เรื่อง
สิทธิในชีวิตและร่างกาย	จำนวน	๓	เรื่อง
สิทธิในกระบวนการทางปกครอง	จำนวน	๒	เรื่อง

การติดตามการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหา จากรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาจากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และรายงานผลการพิจารณาที่ กสม. ได้แจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับไปพิจารณาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กสม. ได้ติดตามผลการดำเนินการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น ๓๑๙ เรื่อง ปรากฏผลการดำเนินการ ดังนี้

๑. การติดตามผลเรื่องร้องเรียนที่ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่ควรได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยองค์กรอื่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จากการติดตามผลการแก้ไขปัญหาปรากฏว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจนเป็นที่ยุติ จำนวน ๖๙ เรื่อง

๒. การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาที่กำหนดไว้ในรายงานผลการตรวจสอบของ กสม. ตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยเมื่อบุคคลหรือหน่วยงานได้รับแจ้งรายงานผลการตรวจสอบของ กสม. แล้วให้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดและแจ้งผลการดำเนินการให้ กสม. ทราบ จากการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาปรากฏว่าบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาที่ กสม. กำหนด และสามารถยุติเรื่องได้ จำนวน ๒๕๐ เรื่อง

การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ ได้กำหนดให้ กสม. มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น ได้แก่

๑. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๓. ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาคดีสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

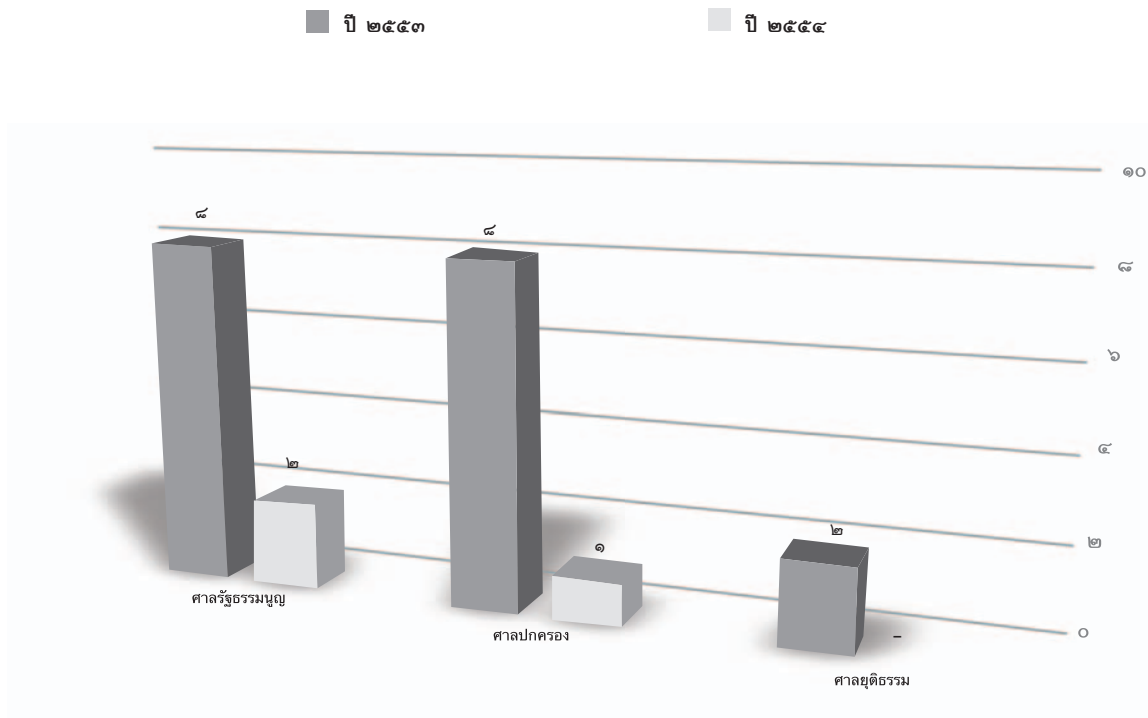
ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่นั้นในชั้นนี้ กสม. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ตรวจสอบเพื่อฟ้องคดีและจัดตั้งสำนักวินิจัยและคดี เพื่อดำเนินการตรวจสอบและพิจารณา เรื่องร้องเรียนดำเนินการเสนอเรื่องและฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ มีจำนวน เรื่องร้องเรียนที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณาการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลยุติธรรม รวมทั้งสิ้น ๒๑ คำร้อง

ปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑๘ คำร้อง และ

ปี ๒๕๕๔ จำนวน ๓ คำร้อง

โดยจำแนกจำนวนคำร้องเสนอหรือฟ้องคดีต่อศาลต่างๆ ดังนี้

แผนภูมิที่ ๓ : จำนวนเรื่องร้องเรียนที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณา
การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลยุติธรรม ปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

โดยที่ผ่านมามีในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ สำนักงาน กสม. ได้มีดำเนินการเสนอเรื่องและฟ้องคดีต่อศาล มีจำนวนเรื่องร้องเรียนที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาตรวจสอบเพื่อฟ้องคดี และสามารถดำเนินการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดย กสม. มีมติให้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๒ เรื่อง ดังนี้

(๑) เรื่อง “บทบัญญัติของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) กระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบมาตรา ๒๕๖ วรรคห้า หรือไม่

(๒) เรื่อง “บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง (๕) กระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบมาตรา ๒๕๖ วรรคห้า หรือไม่

และเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เสนอเรื่องต่อศาลปกครอง เรื่อง “หน่วยงานปกครองกระทำการไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทยตัดสิทธิผู้สมัครสอบเข้าเรียนแพทย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เนื่องจากขาดรูปหนึ่งใบ)

การเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย และนโยบายของรัฐ

ตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กสม. มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ กสม. ได้จัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและข้อเสนอแนะนโยบาย ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย

กสม. ได้จัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย จำนวน ๓ เรื่อง คือ

๑. ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ จำนวน ๒ เรื่อง

- ❖ ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงกฎหมาย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๒
- ❖ การปฏิบัติตามกฎหมายทุกขั้นตอนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๒

๒. ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ จำนวน ๑ เรื่อง

- ❖ ข้อเสนอการตราพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. เสนอต่อประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ และคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ กสม. ได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปยังนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น ๙๘ เรื่อง โดยเป็นข้อเสนอแนะที่เสนอโดยตรง จำนวน ๗ เรื่อง และข้อเสนอแนะที่เสนอผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนรายกรณี จำนวน ๙๑ เรื่อง

ทั้งนี้ เป็นเรื่องที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรี และประธานคณะกรรมการการความมั่นคงแห่งรัฐสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๐ เรื่อง จำแนกตามประเด็นสิทธิและปีงบประมาณได้ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะที่เสนอโดยตรง

จำนวน ๗ เรื่อง

ตารางที่ ๓ : ข้อเสนอแนะที่เสนอโดยตรง ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ เสนอต่อนายกรัฐมนตรี จำนวน ๖ เรื่อง		
๑. สิทธิผู้ลี้ภัย (๒ เรื่อง)	๑) การส่งกลับผู้อพยพชาวกระเหรี่ยง	๒๓/ มกราคม ๒๕๕๓
	๒) ขอให้ชะลอการส่งกลับผู้อพยพลี้ภัยชาวกระเหรี่ยงในพื้นที่พักชั่วคราว บ้านหนองบัว และบ้านแม่อุสุทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก	๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓
๒. สิทธิชุมชน (๑ เรื่อง)	การปฏิบัติตามกฎหมายทุกขั้นตอนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓/	๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๒
๓. สิทธิในชีวิต (๑ เรื่อง)	การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง (กรณีถูกละเมิดทางเพศ)	๑๒ มกราคม ๒๕๕๓
๔. สิทธิในที่ดิน (๑ เรื่อง)	การแก้ไขปัญหาที่ดินสวนปาล์มในจังหวัดสุราษฎร์ธานี	๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓
๕. สิทธิแรงงาน (๑ เรื่อง)	การคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติและการขยายเวลาการพิสูจน์สัญชาติ	๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ เสนอต่อประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑ เรื่อง		
สิทธิความเป็นอยู่ ส่วนตัวของ บุคคล (๑ เรื่อง)	การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ภายในพื้นที่ควบคุม หรือในห้องพักผู้ต้องสงสัย	๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๒. ข้อเสนอแนะที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรี ผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

จำนวน ๒๔ เรื่อง

ตารางที่ ๔ : ข้อเสนอแนะที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรี

ผ่านรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ จำนวน ๑๔ เรื่อง		
๑. สิทธิแรงงาน (๑๒ เรื่อง)	๑) การเลิกจ้างกรรมกรและสมาชิกสหภาพแรงงาน	๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒
	๒) พนักงานองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) ไม่ได้รับความเป็นธรรมหลังจากยุบเลิกหน่วยงาน	๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒
	๓) บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ไม่บรรจุผู้ที่สอบผ่าน ช่วงฝึกหัดให้เป็นพนักงานประจำ	๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒
	๔) พนักงานรัฐวิสาหกิจได้รับเงินทดแทนเนื่องจากอุบัติเหตุ จากการทำงานไม่ครบถ้วนและล่าช้า และไม่ได้รับสวัสดิการ ค่ารักษาพยาบาล	๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๒
	๕) เจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศปฏิบัติต่อ แรงงานชาวกัมพูชา เรื่อง การผ่านเข้า-ออกประเทศไทย เพื่อทำงาน	๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๒
	๖) พนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพถูกสอบสวนลงโทษ โดยไม่เป็นธรรมและเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง	๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ จำนวน ๑๔ เรื่อง		
	๓) สหภาพแรงงานถูกนายจ้างเลือกปฏิบัติ	๑๓/ ธันวาคม ๒๕๕๒
	๔) นายจ้างละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยการตรวจค้นร่างกาย ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่ตำรวจปกครองต่อหน้าที่	๑๓/ ธันวาคม ๒๕๕๒
	๕) แร่งงานข้ามชาติถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑๓/ ธันวาคม ๒๕๕๒
	๑๐) กรณีไม่คืนเงินค่าประกันการไปทำงานประเทศเกาหลีใต้	๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒
	๑๑) สหภาพแรงงานกิจการการเหมันท์ ถูกนายจ้างละเมิดสิทธิของลูกจ้างในการรวมตัวจัดตั้งสหภาพแรงงาน	๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒
	๑๒) การจ้างงานที่ไม่เป็นธรรมของลูกจ้างชั่วคราว	๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒
๒. สิทธิแรงงานและสิทธิในชีวิต (๒ เรื่อง)	๑) การเสียชีวิตของแรงงานข้ามชาติ ๕๔ ศพ ในระหว่างการย้ายถิ่นมาทำงานที่จังหวัดระนอง	๑๓/ ธันวาคม ๒๕๕๒
	๒) เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคม วินิจฉัยหรือออกคำสั่งไม่จ่ายเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๓/และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓	๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒
๓. สิทธิผู้ลี้ภัย (๑ เรื่อง)	การปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยชาวพม่า	๑ ตุลาคม ๒๕๕๒
๔. สิทธิในทรัพย์สิน (๑ เรื่อง)	การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแปลงหนองเหลา จังหวัดอุบลราชธานี ทับที่ดินทำกิน	๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓
๕. สิทธิในกระบวนการยุติธรรม (๑ เรื่อง)	การตรวจค้นยาเสพติดตามพระราชบัญญัติกฎัยการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓/	๒๖ มีนาคม ๒๕๕๓
๖. สิทธิในการได้รับสวัสดิการจากรัฐ (๑ เรื่อง)	การถูกขับไล่ออกจากพื้นที่ที่อยู่อาศัย เนื่องจากกรุงเทพมหานครสั่งปิดสนามหลวง ทำให้ผู้ร้องกับพวกซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยได้รับความเดือดร้อน	๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๓

ประเด็นสิทธิ	เรื่อง	เสนอเมื่อวันที่
ปีงบประมาณ ๒๕๕๔ จำนวน ๖ เรื่อง		
๑. สิทธิในกระบวนการยุติธรรม (๒ เรื่อง)	๑) จำเลยในคดียาเสพติดถูกยิงเสียชีวิต	๒๖ เมษายน ๒๕๕๔
	๒) นักโทษทัณฑ์สถานหญิงกลางถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน	๑๖ กันยายน ๒๕๕๔
๒. การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม (๑ เรื่อง)	กรณีพนักงานจ้างเหมาบริการและลูกจ้างชั่วคราวไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน	๑๙ มกราคม ๒๕๕๔
๓. สิทธิชุมชน (๑ เรื่อง)	กรณีเกาะพีพี จังหวัดกระบี่	๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
๔. สิทธิพลเมือง (๑ เรื่อง)	ผู้ว่าการการรถไฟแห่งประเทศไทยมีคำสั่งไล่อกรรมการสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย (สร.รฟท.) ออกจากงานเนื่องจากการเรียกร้องมาตรฐานความปลอดภัยในการเดินรถไฟ	๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔
๕. สิทธิในชีวิตและร่างกาย (๑ เรื่อง)	เจ้าหน้าที่ทหารหน่วย ฉก.ร. ๒๕ ใช้อาวุธปืนยิงแรงงานต่างด้าวชาวพม่าที่จังหวัดระนองเสียชีวิต ๓ ศพ	๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔

การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และการประสานงานเครือข่าย

อำนาจหน้าที่หลักประการหนึ่งของ กสม. ตามมาตรา ๑๕ ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ คือ การส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ประชาชนคนไทยให้เกิดความเข้าใจ ความตระหนัก และความสำนึกด้านการคุ้มครองและเคารพสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อก้าวสู่การเสริมสร้างวัฒนธรรม และวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓-๒๕๕๔ กสม. ได้ดำเนินการในการส่งเสริมมนุษยชน และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

จัดให้มีเวทีเสวนา/การอบรม/กิจกรรม

เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน/

เครือข่ายกลุ่มต่างๆ ในประเทศได้มีความรู้ความเข้าใจ

เรื่องสิทธิมนุษยชน

มีดังนี้

๑. การประสานงานกับเครือข่ายของ กสม. ในการติดตามสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม นปช. โดยได้มีการประสานงานเพื่อรายงานสถานการณ์การชุมนุมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนมายัง กสม. อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเป็นหน่วยเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันจะเกิดขึ้นเนื่องมาจากการชุมนุมประท้วง ซึ่งช่วยให้ กสม. สามารถประเมินสถานการณ์สิทธิที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และวางแผนการรับมือสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้

๒. การลงพื้นที่ของ กสม. เพื่อพบเครือข่ายแต่ละภูมิภาค เพื่อศึกษาสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้สิทธิมนุษยชนให้กับเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของตนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน อาทิ การลงพื้นที่ร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมห้วยยาง ประเด็นการสร้างโรงไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

๓. การสร้างเครือข่ายเยาวชนพิทักษ์สิทธิมนุษยชน โดยคัดเลือกเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจากกลุ่มเยาวชนของแต่ละชุมชนในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ ผสมผสานกับเยาวชนจากภูมิภาคต่างๆ เพื่อปลูกฝังทัศนคติ ความรู้ ความคิด เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้กับกลุ่มเยาวชน อันจะพัฒนาไปสู่การเป็นแกนนำสิทธิที่จะช่วยเผยแพร่ความรู้ และปกป้องพิทักษ์สิทธิมนุษยชนต่อไป

๔. การสัมมนาเรื่อง “โทษประหารชีวิต สังคมไทยคิดอย่างไร” เพื่อรับทราบทัศนคติและความคิดเห็นของนักวิชาการ ข้าราชการ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในด้านการลงโทษทางอาญาที่ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

๕. การสร้างอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิมนุษยชนร่วมกับมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นโครงการนำร่องเพื่อสร้างอาสาสมัครส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิทธิ

มนุษยชนให้กับนักศึกษาที่ออกฝึกภาคปฏิบัติในพื้นที่ชนบท ซึ่งนักศึกษาดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ การจัดกิจกรรมดังกล่าว ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในประเด็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการตลอดจนวางแผนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนกับประชาชนในพื้นที่ สามารถนำความรู้ หลักการไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ได้ โดยได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมานับตั้งแต่ ปี ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน มีนักศึกษาที่ผ่านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อไปประยุกต์ใช้ จำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๔๒๐ คน (ปี ๒๕๕๓ จำนวน ๖๙ คน) ซึ่งจะเป็นผู้ขยายผลแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนในสังคมต่อไป

๖. การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนกับข้าราชการ โดยจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับข้าราชการจากทุกส่วนราชการในระดับกรมหรือเทียบเท่า และเจ้าหน้าที่จากองค์กรอิสระ จำนวน ๑๓๕ คน การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดเครือข่ายการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในหน่วยงานราชการและองค์กรอิสระ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีมุมมองด้านสิทธิมนุษยชน เกิดความรู้ความเข้าใจในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และเกิดความตระหนักและคำนึงถึงประเด็น “สิทธิมนุษยชน” เมื่อมีการจัดทำแผนงาน/โครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน ผลพลอยได้ประการสำคัญของการจัดกิจกรรมดังกล่าว คือผู้เข้าร่วมซึ่งเป็นข้าราชการได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะข้าราชการจากหน่วยงานที่มีความเสี่ยงที่จะละเมิดสิทธิมนุษยชนได้มีโอกาสสะท้อนความคิดเห็นและได้เรียนรู้การปฏิบัติงานที่เคารพสิทธิมนุษยชนของประชาชน ทั้งนี้ มีการขยายผลโดยขอความร่วมมือหน่วยงานราชการให้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมข้าราชการด้วย

การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ภารกิจด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนถือเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของ กสม. โดยในปี ๒๕๕๔ กสม. ได้ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งในองค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรเครือข่าย และองค์กรชุมชน โดยจัดทั้งในรูปแบบการจัดเวทีสัมมนา การฝึกอบรม และกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้สู่สังคม

๑. การจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้เป็นไปตามหลักการสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยจัดโครงการตรวจเยี่ยมสถานที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานีตำรวจ เรือนจำ ท้องถิ่น สถาน สถานพินิจ และสถานกักกัน ในภูมิภาคต่างๆ จำนวน ๖ ครั้ง ผลการตรวจเยี่ยมทำให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และประสานความร่วมมือในการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ระหว่าง กสม. และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ข้อมูลในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย แนวทางปฏิบัติสำหรับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒. การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้ให้กับสังคม ผ่านการจัดเวทีสัมมนาทางวิชาการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ และเป็นปัญหาเร่งด่วน โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายจากทุกภาคส่วน เช่น การสัมมนา เรื่อง การยอมรับคำพิพากษาศาลต่างประเทศ เพื่อเรียนรู้การเคารพสิทธิและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศ จากกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศกัมพูชา

๓. การสร้างความตระหนักแก่สังคม โดยจัดกิจกรรมรณรงค์เสริมสร้างแนวคิดและหลักการด้านสิทธิมนุษยชน ผ่านการจัดงานเนื่องในโอกาส วันสิทธิมนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม เพื่อร่วมรำลึกถึงความ

สำคัญของวันสิทธิมนุษยชนสากล และกระตุ้นให้เกิดกระแสสังคมสร้างความสนใจและการรับรู้ของประชาชน โดยจัดให้มีการมอบรางวัลเพื่อยกย่อง เชิดชู บุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งประกาศเกียรติคุณแก่ผู้อุทิศตนปฏิบัติงานเพื่อสิทธิมนุษยชนนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนที่เสียชีวิต และสื่อสร้างสรรค์สิทธิมนุษยชนที่มีบทบาทในการเผยแพร่เรื่องสิทธิมนุษยชนสู่สังคมอย่างกว้างขวาง ตลอดจนจัดเสวนาทางวิชาการ เพื่อเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

๔. การเสริมสร้างแรงจูงใจในทางบวกแก่บุคคลและองค์กร โดยการคัดเลือกและมอบรางวัล เพื่อยกย่อง เชิดชู ผู้มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และสนับสนุนให้เกิดการยอมรับ จนเป็นแบบอย่างให้บุคคลหรือองค์กรอื่นๆ ในสังคม

ในปี ๒๕๕๓ มีผู้ได้รับรางวัล ดังนี้

- ❖ ประเภทบุคคลชาย ได้แก่
นายบำรุง คะโยธา และนายสีละ จะแฮ
- ❖ ประเภทบุคคลหญิง ได้แก่
นางพิกุล พรหมจันทร์
- ❖ ประเภทองค์กรรัฐ ได้แก่
ศูนย์พิทักษ์เด็ก เยาวชน สตรี และป้องกันปราบปราม
การค้ามนุษย์ ตำรวจภูธรภาค ๒
- ❖ ประเภทองค์กรเอกชน ได้แก่
กลุ่มผู้หญิงกับสันติภาพ

ในปี ๒๕๕๔ มีผู้ได้รับรางวัล ดังนี้

- ❖ ประเภทบุคคลชาย ได้แก่ นายสุทธิ อัมมาคัย
- ❖ ประเภทบุคคลหญิง ได้แก่ นางสาวปาดิเมาะ เปาะอิเตดาโอะ
- ❖ ประเภทเด็กและเยาวชนชาย ได้แก่ นายนพดล อยู่พรหมแดน
- ❖ ประเภทเด็กและเยาวชนหญิง ได้แก่ นางสาวนริศราวัลณ์ แก้วนพรัตน์
- ❖ ประเภทองค์กรภาคเอกชน จำนวน ๒ องค์กร ได้แก่
กลุ่มสหภาพแรงงาน อ้อมน้อย - อ้อมใหญ่ และศูนย์วิจัยโรคเอดส์ สภากาชาดไทย
- ❖ ประเภทองค์กรสื่อสารมวลชนหรือรายการที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ได้แก่ รายการคุยกับแพะ

นอกจากนี้ได้มีการมอบรางวัลเป็นกรณีพิเศษเพิ่มเติมอีก ๓ ประเภท ดังนี้

- ❖ รางวัล “ผู้อุทิศตนเพื่อสิทธิมนุษยชน” ซึ่งปฏิบัติงานเพื่อสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องด้วยความทุ่มเท และมีผลงานเป็นคุณูปการต่อสังคม จำนวน ๕ ราย ได้แก่

รองศาสตราจารย์โคทม อารียา บาทหลวง โจเซฟเอช ไมเออร์
นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว รองศาสตราจารย์กฤตยา อาชวนิจกุล และ
รองศาสตราจารย์ไฉ ณ บ่อมเพชร

- ❖ รางวัล “นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนที่เสียชีวิต” เพื่อยกย่อง และกระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงบทบาทของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน จำนวน ๗ ราย ได้แก่

นายทง โพธิ์อ่าน นายทองนาค เสวกจินดา
นายทองใบ ทองเปาด์ นายนิคม จันทรวีฑูร
นายสมชาย นีละไพจิตร นายสงวน นิตยารัมภ์พงศ์ และ
นางสาววนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์

- ❖ รางวัล “สื่อสร้างสรรค์สิทธิมนุษยชน” เพื่อเป็นกำลังใจให้แก่สื่อในฐานะที่มีบทบาทในการเผยแพร่เรื่องสิทธิมนุษยชนสู่สังคมอย่างกว้างขวาง จำนวน ๖ รางวัล ได้แก่

รายการคนค้นคน รายการสถานีประชาชน
รายการสิทธิวิวาทะ โฆษณาชุด Silence of Love
สื่อออนไลน์ Deep South Watch (www.deepsouthwatch.org) และ
สื่อออนไลน์ Thaiflood (www.thaiflood.com)

๕. การรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนโดยถ่ายทอดผ่านกิจกรรมการประกวดบทความ เพื่อส่งเสริมความรู้สิทธิมนุษยชน ด้วยการเสนอแนวคิดในการส่งเสริมปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนกระตุ้นให้คนในสังคมเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเคารพสิทธิมนุษยชน

งานสิทธิมนุษยชนศึกษา

ได้จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้กับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ดังนี้

๑. การฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ให้แก่ ครู อาจารย์ที่สอนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือผู้ทำหน้าที่ฝึกอบรม ตามโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการสิทธิมนุษยชนศึกษา สำหรับวิทยากรกระบวนการ จำนวน ๒ รุ่น ในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดขอนแก่น ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ และได้รับการพัฒนาทักษะในการถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น สามารถบูรณาการเรื่องสิทธิมนุษยชนเข้าไปสู่งานของแต่ละคน ตลอดจนสามารถออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนได้

๒. การศึกษาดูงานของหน่วยงานภายนอกและสถาบันการศึกษา

❖ คณะกรรมการธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เข้าพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและศึกษาดูงานเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของ กสม. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔

❖ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านมาตรฐานฮาลาล ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภาเข้าพบและหารือ กสม. เกี่ยวกับประเด็นทิศทางการแก้ไขปัญหาสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๔

❖ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สหกรณ์นิคมลานสัก จำกัด อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของ กสม. เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๔

❖ ผู้นำชุมชนจากประเทศพม่าในโครงการฝึกอบรมของเสมสิกขาลัย ซึ่งเป็นองค์กรภายใต้มูลนิธิเฮอริสโกเอส - นาคะประทีป ศึกษาดูงาน เรื่อง “Human Rights Commission in Thailand and Application of Human Rights in Myanmar” เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔

❖ นิสิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าเยี่ยมชมสำนักงาน กสม. เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๔

❖ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากประเทศพม่าในโครงการศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมูลนิธิพหุ ประกอบด้วย ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักพัฒนาชุมชน และผู้นำเยาวชน ศึกษาดูงานการดำเนินงานของสำนักงาน กสม. เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๓. การถ่ายทอดประสบการณ์การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยการถอดประสบการณ์การทำงานของผู้ได้รับรางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผู้ได้รับรางวัล “ผู้อุทิศตนเพื่อสิทธิมนุษยชน” ผู้ได้รับรางวัล “นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนที่เสียชีวิต” และผู้ได้รับรางวัล “สื่อสร้างสรรค์สิทธิมนุษยชน” โดยจัดทำเป็นหนังสือเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนเรียนรู้ ยึดถือเป็นแบบอย่าง และเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นในสังคม

๔. การนำเสนอองค์ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในรูปแบบบทความ เผยแพร่ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ จำนวน ๕๐ ตอน ทำให้กสม. ได้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์การดำเนินงานปกป้องและคุ้มครองสิทธิในททุกมิติ รวมทั้งรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในสังคมไทยสู่สาธารณชนได้อย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเกิดองค์ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในหลายมิติที่มาจากประมวลประสบการณ์และการดำเนินงานของ กสม.

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ กสม. ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อเป็นการสื่อสาร ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจต่อประชาชนโดยใช้สื่อต่างๆ ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดนิทรรศการ สื่ออินเทอร์เน็ต และการจัดแถลงข่าว ดังนี้

การเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนผ่านสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อสิ่งพิมพ์

๑. จัดทำจดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” เผยแพร่รายเดือน รวม ๑๒ ฉบับ จำนวนพิมพ์ครั้งละ ๒๘,๐๐๐ ฉบับ เผยแพร่ต่อกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ทั่วประเทศ คือ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หอสมุดและโรงพยาบาลทั่วประเทศ เครือข่ายทุกภาคส่วน และประชาชนผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งสิ้น ๓๓๖,๐๐๐ ฉบับ

๒. จัดทำสื่อเอกสารประชาสัมพันธ์องค์กร ซีดีเพลงเพื่อสิทธิมนุษยชน โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์องค์กร แผ่นพับประชาสัมพันธ์องค์กร ป้ายประชาสัมพันธ์องค์กร

๓. จัดทำสื่อวีดิทัศน์กรณีศึกษาผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ความยาว ๓๐ นาที จำนวน ๒ ชุด ชุดที่ ๑ “ติดคุกฟรี” ชุดที่ ๒ “ทำเกินกว่าเหตุ”

๔. จัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

เอกสารเผยแพร่

- ❖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- ❖ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- ❖ หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Rights of Persons With Disabilities)
- ❖ รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน เรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่ามีการกระทำความผิด และปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่ไร้มนุษยธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ❖ รายงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิในทรัพยากรน้ำ ชายฝั่ง แร่ และสิ่งแวดล้อม ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๐)
- ❖ รายงานการวิจัย เรื่อง เพศวิถีในคำพิพากษา
- ❖ รายงานการรวบรวมและวิเคราะห์เปรียบเทียบ
- ❖ สิทธิมนุษยชน : สิทธิความเป็นคนและชุมชน
- ❖ บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ❖ สิทธิความเป็นคนของผู้หญิง : พันธกรณีระหว่างประเทศและข้อถกเถียง ๗ ปี แห่งคุณค่าการเรียนรู้สิทธิมนุษยชน คือ (คุณภาพ) ชีวิต
- ❖ หลากหลายคือหนึ่งเดียว
- ❖ เพศภาวะกับศาลยุติธรรม
- ❖ กรณีศึกษาจากฟิลิปปินส์
- ❖ ประมวลคำพิพากษาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนสตรี (พื้นภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก)
- ❖ เอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
- ❖ การ์ตูน “สิทธิเด็ก”
- ❖ การ์ตูน “สิทธิผู้หญิง”
- ❖ จัดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” ราย ๓ เดือน
- ❖ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์องค์กรอื่นๆ ให้เพื่อเผยแพร่ประชาชนทั่วไป

คู่มือต่าง ๆ

- ❖ คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่
- ❖ คู่มือความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ฉบับพกพา ฉบับสำหรับประชาชนและสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง
- ❖ แปลเอกสารจากต้นฉบับภาษาอังกฤษของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เรื่อง “มาตรฐานและการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับตำรวจ : คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับเพิ่มเติมสำหรับตำรวจ”

โครงการนิทรรศการเคลื่อนที่

๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ ๑ “สมัชชาประชาชาติไทยชุมนุมสู่การเมืองภาคพลเมืองที่เข้มแข็ง” สถาบันพระปกเกล้า อาคารศูนย์ประชุม ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

๒. งานวันสตรีสากล ประจำปี ๒๕๕๓ จัดโดย สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

๓. งานแนะนำหนังสือ “การทุจริตและสิทธิมนุษยชน : สร้างความเชื่อมโยง ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๔. งาน Thailand Anti - Corruption Expo ๒๐๑๐ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๕. นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ จัดโดย บริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด ณ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน - ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

๖. การประชุมสมัชชาด้านคอร์รัปชัน วันต่อต้านคอร์รัปชันสากล ประจำปี ๒๕๕๓ จัดโดยเครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน ณ ศูนย์การประชุมรพีภิรมย์ (น.ม.ส.) สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๓

๗. วันสิทธิมนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม ประจำปี ๒๕๕๓ ณ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๓

๘. งาน “มหกรรมวิชาการ ๑๒๕ ปี อัสสัมชัญ” ณ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ มกราคม ๒๕๕๔

๙. โครงการศาลรัฐธรรมนูญพบประชาชนในภูมิภาค จังหวัดจันทบุรี ณ โรงเรียนศรียานุสรณ์ จังหวัดจันทบุรี ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๑๐. การประชุมสมัชชาสตรีแห่งชาติ และงานวันสตรีสากล ประจำปี ๒๕๕๔ ณ ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุมอิมแพคเมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ มีนาคม ๒๕๕๔

๑๑. งาน “วันคุ้มครองผู้บริโภคไทย ๒๕๕๔” ณ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ระหว่างวันที่ ๒๘-๒๙ เมษายน ๒๕๕๔

๑๒. การสัมมนา “ผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาค” ณ โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๔

๑๓. การสัมมนา “ผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาค” ณ โรงแรมเพชรรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ระหว่างวันที่ ๓-๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

๑๔. โครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินและสถานีประชาชนสัญจร จังหวัดร้อยเอ็ด” ณ วัดศรีสวัสดิ์ อำเภอมือ จังหวัดร้อยเอ็ด วันศุกร์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

๑๕. โครงการงานสัปดาห์หนังสือและการเรียนรู้ อุบลราชธานี ครั้งที่ ๓ ณ ดิเกสไนย์ อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ ๖-๙ สิงหาคม ๒๕๕๔

๑๖. โครงการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ โดย “เครือข่ายวุฒิสภาร่วมเทิดไท้องค์ราชัน” ณ โรงแรมสวนดุสิตเพลส กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ ๒๗-๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔

๑๗. โครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินและสถานีประชาชนสัญจรจังหวัดราชบุรี” ณ วัดโขลงสุวรรณคีรี จังหวัดราชบุรี วันจันทร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๔

โครงการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนผ่านสื่อทางไกล

๑. การเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลและสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทางสถานีโทรทัศน์ โดยได้ผลิตสารคดีโทรทัศน์ สปอตโทรทัศน์ และร่วมรายการต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ❖ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓ รายการ “ช่วยคิดช่วยทำ” ออกอากาศเวลา ๐๕.๐๐ - ๐๖.๐๐ น. ความยาว ๒๕ นาที
- ❖ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สทท. ๑๑ ประกอบด้วย
 - ❖ รายการ “เจาะประเด็น” ออกอากาศเวลา ๐๖.๐๐ - ๐๖.๓๐ น. ความยาว ๑๕-๒๐ นาที
 - ❖ รายการ “หมายเหตุประเทศไทย” ออกอากาศเวลา ๑๓.๓๐ - ๑๓.๕๕ น. ความยาว ๒๕ นาที
 - ❖ รายการข่าวภาคค่ำ “คิดข่าวเด่น” ออกอากาศเวลา ๒๒.๐๕ - ๒๒.๕๐ น. ความยาว ๑๐-๑๕ นาที
- ❖ สถานีทีวีไทย (ไทยพีบีเอส : TPBS) รายการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน “Human Guide รู้จักใช้ชีวิต รู้จักสิทธิมนุษยชน” ทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๑.๐๐ - ๑๑.๓๐ น. ระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม ๒๕๕๔ ความยาวตอนละ ๒๕ นาที จำนวน ๑๓ ตอน

๒. การเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล และสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทางสถานีวิทยุกระจายเสียง โดยออกอากาศรายการและสถานีวิทยุกระจายเสียง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๕ : รายละเอียดรายการวิทยุกระจายเสียงออกอากาศตามคลื่นความถี่ต่างๆ

ที่	รายการ	สถานีวิทยุ	เวลา	ความยาว	จำนวนครั้ง
๑.	เพื่อสิทธิมนุษยชน	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ความถี่ AM 1467 KHz และสถานีเครือข่ายทั่วประเทศ	๑๘.๐๐ - ๑๙.๐๐ น. ทุกวันพุธ ของสัปดาห์	๖๐ นาที	๕๐ ครั้ง

ที่	รายการ	สถานีวิทยุ	เวลา	ความยาว	จำนวน ครั้ง
๒.	เพื่อสิทธิมนุษยชน	สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ความถี่ AM 891 KHz และ FM 92.5 KHz และสถานีเครือข่ายทั่วประเทศ	๑๕.๑๐ - ๑๖.๐๐ น. ทุกวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ ของสัปดาห์	๕๐ นาที	๒๔๙ ครั้ง
๓.	อรุณสวัสดิ์รัฐสภา ช่วงองค์การอิสระ คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ	สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ความถี่ FM 87.5 MHz และ สถานีเครือข่ายทั่วประเทศ	๑๙.๓๐ - ๒๐.๐๐ น. ทุกวันอังคาร ของสัปดาห์	๓๐ นาที	๕๒ ครั้ง
๔.	สถานการณ์ข่าว ทั่วไทยช่วง “เพื่อสิทธิมนุษยชน”	สถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ความถี่ AM 819 KHz และ สถานีเครือข่ายทุกภูมิภาค	๑๓.๐๐- ๑๓.๓๐ น. ทุกวันอาทิตย์	๓๐ นาที	๖๐ ครั้ง
๕.	หมุ่นตามวัน ช่วงเพื่อสิทธิมนุษยชน	สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย	๑๗.๓๐- ๑๘.๐๐ น. ทุกวันเสาร์	๓๐ นาที	๖๐ ครั้ง
๖.	เสียงสิทธิมนุษยชน	สถานีวิทยุกระจายเสียง วิทยุศึกษา FM 92.0 MHz และ AM 1161 KHz	๑๐.๐๐- ๑๐.๕๐ น. ทุกวันจันทร์ ของเดือน	๕๐ นาที	๑๒ ครั้ง
๗.	สำนักของสังคม ช่วงเพื่อสิทธิมนุษยชน	สถานีวิทยุแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย FM 101.5 MHz	๑๐.๐๐- ๑๐.๓๐ น. ทุกวันอังคาร	๓๐ นาที	๖๐ ครั้ง
๘.	อรุณสวัสดิ์รัฐสภา ช่วงคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา FM 87.5 MHz และเครือข่ายทุกภูมิภาคทั่วประเทศ	๐๖.๐๐- ๐๖.๓๐ น. ทุกวันอังคาร	๓๐ นาที	๖๐ ครั้ง
๙.	เพื่อสิทธิมนุษยชน	สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา กรมประชาสัมพันธ์ ความถี่ AM 1837 KHz และ ๑๑ สถานีเครือข่ายครอบคลุม ทั่วประเทศ	๑๔.๐๐- ๑๔.๓๐ น. ทุกวันศุกร์	๓๐ นาที	๖๐ ครั้ง
๑๐.	เพื่อสิทธิมนุษยชน	สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา กรมประชาสัมพันธ์ ความถี่ AM 1467 KHz	๑๘.๐๐- ๑๙.๐๐ น. ทุกวันพุธ	๖๐ นาที	๖๐ ครั้ง

๓. งานผลิตสื่อบทโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนจำนวน ๒ ชุด

❖ ชุดที่ ๑ “สิทธิ พวกเรา สังคม”

❖ ชุดที่ ๒ “หยุดละเมิดสิทธิ”

ความยาว ๑๕ วินาที ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓, ๕, ๕ และ ๙
 ความถี่ในการออกอากาศ รวมทั้งสิ้น ๓๖๙ ครั้ง

๔. งานผลิตสื่อบทวิทยุกระจายเสียงเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓ ชุด

❖ ชุดที่ ๑ “สิ่งที่คุณทำแปลว่า ละเมิด”

❖ ชุดที่ ๒ “เท่าเทียม”

❖ ชุดที่ ๓ “ทำเหมือนไม่ใช่คน”

ความยาว ๑๕ วินาที ออกอากาศทางสถานีวิทยุ คลื่น เอฟ.เอ็ม.

ที่มีสัญญาณครอบคลุมพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย

จำนวน ๒๐ สถานี ความถี่ในการออกอากาศ รวมทั้งสิ้น ๓,๘๖๔ ครั้ง

การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทางสื่อมวลชน

๑. ข่าวแจกสื่อมวลชน (Press Release) จำนวน ๑๓ กรณี

❖ การคุ้มครองสิทธิเด็กบ้านเรียน (Home school) ในระบบการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน❖ นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การยุบควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก
กระทบสิทธิทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กๆ ทั่วประเทศ

❖ กสม. เร่งกอบกู้สิทธิผู้ประสบภัยน้ำท่วม

❖ รายงานผลการตรวจสอบที่ตลาดเคลื่อน กรณีการชุมนุมของกลุ่ม นปช.

❖ กสม. เลื่อนการเปิดเผยรายงานการตรวจสอบ กรณีเหตุการณ์การชุมนุม
ของกลุ่ม นปช.❖ กำหนดการรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนใน
เหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่ม นปช. ระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม ถึงวันที่ ๑๔
พฤษภาคม ๒๕๕๓

- ❖ เลขาธิการ กสม. รับติดตามเรื่องกรณีนโยบาย ยุบ ควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก
- ❖ กสม. กับการคุ้มครองสิทธิเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ❖ ความคืบหน้าการคุ้มครองสิทธิ นายวีระ สมความคิด และนางสาวราตรี พิพัฒน์ไพบูลย์
- ❖ การคุ้มครองสิทธิผู้สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต
- ❖ กสม. เสนอรายงานคู่ขนานกับภาครัฐต่อสหประชาชาติ ขี้อสิทธิถูกละเมิดจากกระบวนการยุติธรรมอย่างมาก สังคมยังคงมีความเหลื่อมล้ำและเร่งรัดให้มีการปฏิรูปอย่างเป็นระบบ
- ❖ กรณีนักเรียนถูกตัดสิทธิการสอบแพทย์
- ❖ กสม. เยี่ยมประชาชนที่ได้รับผลกระทบตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา

๒. จัดแถลงข่าวสื่อมวลชน จำนวน ๓ กรณี

- ❖ การประกวดภาพถ่ายเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
- ❖ การประกาศผลรางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานด้านสิทธิมนุษยชนดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๓ และการจัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๓
- ❖ รายงานคู่ขนานการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ตามกระบวนการ Universal Periodic Review

งานรวบรวมข่าวสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน

จัดรวบรวมข่าวสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนเป็นหมวดหมู่ จำนวน ๓๒ หมวดหมู่ของสถานการณ์สิทธิมนุษยชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสืบค้นและประเมินสถานการณ์

การดำเนินงานด้านการสื่อสารสาธารณะ

๑. ด้านการสร้างเครือข่ายและพัฒนากลไกการดำเนินงานในการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

สร้างกลไกความร่วมมือจากสื่อพื้นบ้านในภูมิภาคต่างๆ ได้แก่ ภาคใต้ (หนังตะลุง) ภาคอีสาน (หมอลำ กันตรึม เพลงโคราช) และภาคเหนือ (ซำซอ) ในการมีส่วนร่วมส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนให้เข้าถึงประชาชนในระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น

๒. ด้านการสื่อสารความรู้เพื่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดเวทีสาธารณะ เพื่อเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นต่างๆ ที่เป็นปัญหาของสังคมในปัจจุบันเพื่อนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนผ่านทางสื่อมวลชนที่เข้าร่วมในเวทีสาธารณะแต่ละครั้ง โดยได้มีการจัดเวทีสาธารณะ เฉลี่ยเดือนละ ๑ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๑๐ ครั้งรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๖ : การจัดเวทีสาธารณะ เพื่อเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เรื่อง	วันที่จัด	สถานที่	จำนวนผู้เข้าร่วม
- เม้า-วัง-ชิง-โทร แล้วขับ มหันตภัยการละเมิดสิทธิ	๒๓/ ม.ค. ๕๔	ห้องเสวนา สำนักงาน กสม.	๑๗/๕
- สื่อพื้นบ้าน (ภาคอีสาน) กับ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (ครั้งที่ ๑)	๑๔ ก.พ. ๕๔	โรงแรมเจริญธานี จ.ขอนแก่น	๕๐
- สิทธิหนูอยู่ไหน? กรณีเด็กขมหาย	๒๔ ก.พ. ๕๔	ห้องเสวนา สำนักงาน กสม.	๘๓
- โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ใครมีสิทธิ...ตัดสินใจ?	๒๘ เม.ย. ๕๔	ห้องเสวนา สำนักงาน กสม.	๑๗/๐
- สื่อพื้นบ้าน (ภาคอีสาน) กับ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (ครั้งที่ ๒)	๙-๑๐ พ.ค. ๕๔	โรงแรมพลูแมนราชอาศิต จ.ขอนแก่น	๑๘๕
- มีสิทธิ...ทำไมไม่ใช้สิทธิ	๙ มิ.ย. ๕๔	ห้อง เสวนา สำนักงาน กสม.	๑๖๐
- ประชานิยมกับสิทธิในสังคมไทย	๑๔ ก.ค. ๕๔	ห้องเสวนา สำนักงาน กสม.	๑๕๐
- สื่อพื้นบ้าน (ภาคเหนือ) กับ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (ครั้งที่ ๑)	๑๕ ส.ค. ๕๔	โรงแรมเมอร์เคียว จ.เชียงใหม่	๕๐
- ศาลอาญาระหว่างประเทศกับสังคมไทย จากวิวาทะทางการเมืองสู่นโยบายแห่งรัฐ	๑๘ ส.ค. ๕๔	โรงแรมรามารักษ์	๑๔๘
- สื่อพื้นบ้าน (ภาคเหนือ) กับ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน (ครั้งที่ ๒)	๓ - ๔ ก.ย. ๕๔	โรงแรมเมอร์เคียว จ.เชียงใหม่	๒๒๑

๓. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการสื่อสารสาธารณะ

การจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปรับการอบรมหลักสูตรนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อเตรียมการสำหรับปฏิบัติงานในการจัดรายการวิทยุ และรองรับภารกิจด้านการสื่อสารให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงาน กสม.

การประสานงานเครือข่าย

สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และได้กำหนดให้งานประสานและพัฒนาเครือข่ายเป็นยุทธศาสตร์หลักในการปฏิบัติงาน ได้มีการขยายการประสานงาน การดำเนินงานด้านเครือข่ายทั้งในพื้นที่และการทำงานเชิงประเด็น ดังนี้

๑. การประสานงานกับสื่อพื้นบ้านภาคใต้ ในโครงการ “สื่อพื้นบ้าน (หนังตะลุง) กับ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน” มีการประสานงานกับคณะหนังตะลุงใน จังหวัดตรัง จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง และจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้สื่อพื้นบ้านมีบทบาทในการนำเสนอหาด้าน สิทธิมนุษยชนสอดแทรกเข้าไปในการแสดงพื้นบ้าน ซึ่งถือเป็นสื่อที่ใกล้ชิดและเข้าถึงประชาชน ในท้องถิ่นมากที่สุด และมีการร่วมหารือกับนายหนังตะลุงในแต่ละจังหวัด ดังนี้

พื้นที่จังหวัดสงขลา

มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ ๒ – ๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ และ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔

พื้นที่จังหวัดตรัง

มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๔

พื้นที่จังหวัดพัทลุง

มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๔

พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔

๒. การประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

การสร้างเครือข่ายเยาวชน

เป็นการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็น นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ โดยได้จัดโครงการ “เยาวชนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน” มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเครือข่าย การทำงานกับเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อ เยาวชน รวมทั้งการกำหนดยุทธศาสตร์และสร้างกลไกการทำงานกับแกนนำเยาวชนในสถาบัน อุดมศึกษา ทั้งนี้ ได้ดำเนินการจัดค่ายเยาวชนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๒๐ - ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ โรงแรมปาล์ม มาลี บีช รีสอร์ท อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง โดยมีผู้แทน ๗ สถาบัน

เข้าร่วม ประกอบด้วย

- (๑) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- (๒) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- (๓) มหาวิทยาลัยมหิดล
- (๔) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- (๕) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- (๖) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (๗) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รวมทั้งสิ้น ๗๘ คน และก่อนเสร็จสิ้นการเข้าค่ายฯ ได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างผู้แทนองค์การนิสิต นักศึกษา กับผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเป็นเครือข่ายเยาวชนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้

ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนภายในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในสถาบันอุดมศึกษา และ/หรือที่สำนักงาน กสม. ได้ดำเนินการจัดขึ้นทุกรูปแบบ

การประสานงานกับเครือข่ายภาคธุรกิจ

การดำเนินการตามยุทธศาสตร์เพื่อสร้างเครือข่ายภาคธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนโดยคณะกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ได้ดำเนินการเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานเพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานกับภาคธุรกิจ โดยให้ภาคธุรกิจคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ควบคู่กับการดำเนินงานซึ่งเป็นเป้าหมายหลักขององค์กร ทั้งนี้ สหประชาชาติได้กำหนดกรอบเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของภาคธุรกิจเอกชน คือ UN Global Compact ซึ่งมีอยู่ ๑๐ ประการ เกี่ยวข้องกับ ๔ มิติหลักด้วยกัน คือ (๑) ด้านสิทธิมนุษยชน (๒) ด้านแรงงาน (๓) ด้านสิ่งแวดล้อม และ (๔) ด้านการต่อต้านคอร์รัปชัน ดังนั้น การที่องค์กรภาคธุรกิจจะดำเนินการได้อย่างมีมาตรฐานตรงตามกติกาที่สหประชาชาติได้กำหนดไว้นั้นจะต้องไม่ขัดต่อหลัก ๑๐ ประการดังกล่าว และในช่วงที่ผ่านมาได้มีการจัดสัมมนาเรื่อง “เมื่อศูนย์ค้าส่งยักษ์จีนบุก ! รุกสิทธิคนไทยหรือไม่ ?” เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้และยกระดับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องสิทธิมนุษยชนแก่สาธารณชน โดยเฉพาะสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ โดยมีองค์กรร่วมจัดและกลุ่มเป้าหมายหลักของการจัดงานประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และองค์กรภาคธุรกิจกว่า ๓๐ องค์กร

๓. การขยายเครือข่ายส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทภารกิจและกิจกรรมขององค์กรเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน

มีการขยายเครือข่ายจากองค์กรเครือข่ายที่ดำเนินงานร่วมกับ กสม. อย่างเป็นระบบ โดยการจัด “โครงการอาสาสมัครพิทักษ์สิทธิมนุษยชน” มีการดำเนินกิจกรรมอาสาสมัครทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยในส่วนกลางมีการนำแกนนำทั่วประเทศที่ดำเนินงานในเรื่องสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรเข้ามาพบปะแลกเปลี่ยนกระบวนการต่อสู้และการรวมตัวเพื่อรักษาสิทธิในพื้นที่ สำหรับส่วนภูมิภาคมีการดำเนินงานอาสาสมัครในเชิงประเด็นมีการแบ่งกลุ่มผู้ประสานงานระดับภูมิภาค ซึ่งจะมีการขยายแกนนำอาสาสมัครสิทธิมนุษยชนต่อไป

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ มีการดำเนินงานอาสาสมัครพิทักษ์สิทธิมนุษยชนใน ๒ พื้นที่ คือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

โครงการอาสาสมัครพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม - ๑ เมษายน ๒๕๕๔ ณ โรงแรมเอเชียแอร์พอร์ท จังหวัดปทุมธานี โดยมีแกนนำและผู้ประสานงานเครือข่ายเข้าร่วมโครงการประมาณ ๑๕๐ คน โดยเป็นตัวแทนเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมทั้งเรื่องที่ดิน ป่าไม้ สิทธิชุมชน และเครือข่ายด้านแรงงาน สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมาร่วมหารือ และกำหนดทิศทางการทำงานร่วมระหว่างเครือข่ายอาสาสมัครสิทธิมนุษยชนและ กสม.

โครงการอาสาสมัครสิทธิมนุษยชนในพื้นที่

เป็นกิจกรรมต่อเนื่องในการขยายเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์สิทธิมนุษยชน โดยเป็นการทำความเข้าใจกับแกนนำในพื้นที่ต่างๆถึงบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครในการดำเนินงานและการสนับสนุนการทำงานจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งและความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อแกนนำซึ่งจะต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยมีแผนการขยายแกนนำอาสาสมัครสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้นในแต่ละพื้นที่

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อวันที่ ๑๔ - ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ จังหวัดหนองคาย ผู้เข้าร่วมโครงการประมาณ ๔๐ คน เป็นแกนนำและบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทั้งเรื่องที่ดิน ป่าไม้ ชุมชน และการรณรงค์เรื่องสิทธิมนุษยชน เช่น เครือข่ายปฏิรูปที่ดิน เครือข่ายพัฒนาการเมือง เครือข่ายพัฒนาชุมชน สถาบันสันติประชาธรรม เครือข่ายสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ภาคเหนือ

เมื่อวันที่ ๗ - ๙ กันยายน ๒๕๕๔ ณ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้เข้าร่วมโครงการประมาณ ๖๐ คน มีบุคคลและเครือข่ายที่เข้าร่วมกำหนดแนวทางการประสานงานจากสหพันธ์เกษตรกร

ภาคเหนือ เครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย ตัวแทนสมัชชาชนเผ่า ตัวแทนเครือข่ายสตรี เครือข่ายลุ่มน้ำภาคเหนือ เครือข่ายอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่น ตัวแทนจากสถาบันพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

การดำเนินการประสานงานเพื่อขยายเครือข่ายของ กสม. ทำให้เกิดเครือข่ายการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนเชิงประเด็นต่างๆ ในระดับพื้นที่ เกิดวิสัยทัศน์ในการประสานงานการขยายเครือข่ายการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงประเด็นร่วมกันระหว่าง กสม. และเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนระหว่างเครือข่ายเชิงประเด็นต่างๆ ร่วมกับ กสม. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เกิดกระบวนการเสริมหนุนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เกิดกระบวนการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกันในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการ และประสบการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน

จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลเครือข่ายองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน

มีการวางแผนเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลเครือข่าย ทั้งที่ได้รับการรับรองจาก กสม. และเครือข่ายอื่นๆ ทั้งองค์กรเอกชน ภาคประชาสังคม และเครือข่ายประชาชน

การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔ กสม. ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย รวม ๑๒ เรื่อง โดยศึกษาวิจัยในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ จำนวน ๔ เรื่อง และในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ จำนวน ๘ เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ ๗ : การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

ปีงบประมาณ	เรื่อง	ผู้ศึกษาวิจัย
๒๕๕๓	๑. รูปแบบแนวทางและมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ศักดิ์จักรกรรณ์ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
	๒. ผลกระทบของธุรกิจค้าปลีขนาดใหญ่กับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	อาจารย์กิตติบดี ไยพุล มหาวิทยาลัยขอนแก่น
	๓. กระบวนการต่อสู้ภาคประชาสังคม เพื่อยุติการคุกคามทางเพศในที่ทำงาน : กรณีศึกษาสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	ดร.กนกวรรณ ธีรารัตน คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
	๔. สาเหตุการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกระบวนการยุติธรรม	ศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี สัญญา บัวเจริญ และคณะ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
๒๕๕๔	๑. นโยบายการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนชายแดนไทย - พม่า : กรณีผู้อพยพจากภัยสงคราม	ดร. จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร คณะสังคมศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
	๒. สิทธิชุมชนและผลกระทบจากโครงการพัฒนาภาคใต้	ดร. อาภา หวังเกียรติ สาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีงบประมาณ	เรื่อง	ผู้ศึกษาวิจัย
๒๕๕๔	๓. ปัญหาเยาวชนหญิงที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรกับ มิตินิติมนุษยชน	รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์วัลย์ บุญมงคล และคณะ ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณะสุข สวัสดิการและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
	๔. ทศนคติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการบังคับใช้ กฎหมายกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมของประชาชน ระยะที่ ๑	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุณีย์ กัลยาณีจิตร และ คณะสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
	๕. การจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตาม ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชัย ศรีรัตน์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	๖. ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	๗. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในความ สัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	๘. การสำรวจความคิดเห็นและความคาดหวังของ ประชาชนและภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับคณะ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	รองศาสตราจารย์ ดร. สุขุม เฉลยทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

การดำเนินงาน ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่สำคัญในปี ๒๕๕๓

มีดังนี้

๑. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (South East Asia National Rights Institution Forum – SEANF)

กสม. ได้กระชับกรอบความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศ โดยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งแรกขึ้นที่ประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งที่ประชุมได้ตกลงจะดำเนินการร่วมกันใน ๕ เรื่องหลัก ได้แก่ (๑) เรื่องการก่อการร้าย (๒) การลักลอบค้าสตรีและเด็ก (๓) สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (๔) สิทธิในการพัฒนาเรื่องแรงงาน ย้ายถิ่นฐาน และ (๕) สิทธิมนุษยชนศึกษา

อย่างไรก็ตาม มีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในบริบทอาเซียน โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights - AICHR) SEANF ซึ่งมีการหารือเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และมีการหารือต่อเนื่องในการประชุมติดตามต่างๆ ของ SEANF เกิดแนวคิดที่จะพัฒนาความร่วมมือเพื่อร่วมผลักดันให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถเข้าไปมีบทบาทร่วมกับการดำเนินงานของ AICHR มากขึ้น ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ กสม. ได้มีการดำเนินการในกรอบความร่วมมือดังกล่าว ดังนี้

- ❖ การประชุม Development of the ASEAN NHRI Forum Protocol Against Trafficking of Women and Children ณ ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นการประชุมระดับภูมิภาคของ SEANF เพื่อแสวงหาวิธีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของเหยื่อการค้ามนุษย์มีการยกร่าง Memorandum of Understanding (MOU) Against Trafficking of Women and Children ซึ่งเป็นผลจากข้อเสนอแนะต่างๆ ในระหว่างการประชุมระดับประเทศ เพื่อต่อต้านการค้าสตรีและเด็กในภูมิภาค

❖ การประชุมประจำปี ครั้งที่ ๖ ณ เมืองยอกจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งที่ประชุมได้หารือในประเด็นหลัก เช่น ความร่วมกันตามโครงการความร่วมมือที่แต่ละประเทศรับผิดชอบ การหารือกันถึงการจัดทำวิธีการดำเนินงาน (Rules of procedure - ROP) ของกรอบความร่วมมือความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง SEANF เป็นกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค และการดำเนินการร่วมกับอาเซียนและคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Rights - AICHR)

❖ การประชุม Technical Working Group Meeting on Rules of the South East Asia National Human Rights Institutions Forum ณ ประเทศมาเลเซีย เพื่อหารือเกี่ยวกับร่าง ROP สำหรับพิจารณาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินการของกรอบความร่วมมือระหว่างกันและกำหนดท่าทีในการนำเสนอต่อ AICHR เพื่อวางรูปแบบการดำเนินการร่วมกันระหว่าง SEANF กับ AICHR

❖ การประชุม 6th Technical Working Group Meeting of the South East Asia National Human Rights Institutions Forum (SEANF) ณ ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งที่ประชุมได้เห็นชอบและร่วมลงนามในระเบียบดำเนินการในการประชุมของ SEANF (Rules of Procedure - ROP) ซึ่งประกอบด้วย ข้อบังคับจำนวน ๑๗ ข้อ รวมถึงการหารือเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการความร่วมมือกับภาคีอื่นๆ ในการดำเนินการประสานความร่วมมือกับอาเซียน

❖ การประชุม 7th Technical Working Group ณ ประเทศฟิลิปปินส์ โดยได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding - MOU) เรื่องความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มีการพิจารณารายงานแรงงานย้ายถิ่นฐาน รูปแบบความเป็นไปได้ในการร่วมมือกับ AICHR และกลไกต่างๆ ของอาเซียน

❖ การประชุม Technical Staff Meeting of the South East Asia National Human Rights Institutions Forum (SEANF) ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อหารือเกี่ยวกับแผนงาน ที่จะดำเนินร่วมกันของ SEANF จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๒. การตรวจสอบข้อมูลและรับทราบปัญหาการค้ามนุษย์

กสม. ได้เดินทางเพื่อตรวจสอบข้อมูลและรับทราบปัญหาการค้ามนุษย์ ณ ประเทศบาห์เรน เนื่องจากได้รับทราบปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์ว่ามีหญิงไทยจำนวนมากตกเป็นเหยื่อในประเทศบาห์เรน และประเทศแอฟริกาใต้ ซึ่งการค้ามนุษย์เป็นเรื่องที่ กสม. ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ความสนใจมาก และมีความร่วมมือระหว่างกันตลอดเวลา กสม. จึงให้ความสนใจมาก

เป็นพิเศษ และได้พิจารณาเห็นว่า ควรที่จะเดินทางไปตรวจสอบข้อมูลและรับทราบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยในระหว่างการเดินทางตรวจสอบข้อมูลได้เข้าเยี่ยมเหยื่อการค้ามนุษย์ ทั้งได้หารือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของบาห์เรน เช่น ผู้แทนระดับสูงของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคม กระทรวงยุติธรรมและการศาสนา เพื่อหารือความเป็นไปได้ในการลดปัญหาการเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

๓. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านสตรี

กสม. ได้เข้าร่วมประชุม Women's Consultation on Advancing Women's Rights Advocacy ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย การประชุมครั้งนี้เพื่อการประสานการทำงานเครือข่ายด้านสตรีให้เข้มแข็งขึ้น โดยผู้จัด คือ Asia Pacific Forum on Women, Law and Development (APWLD) เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้สตรีสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือนำเสนอสังคมไปสู่ความเปลี่ยนแปลงและพัฒนา โดยการเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ได้เน้นถึงการสร้างความตระหนักรู้ถึงสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปของอาเซียน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องสตรีในภูมิภาคเกี่ยวกับการพัฒนาการต่างๆ รวมถึงกลไกการคุ้มครองสิทธิที่มีอยู่แล้ว เช่น สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งผู้แทนของกสม. ได้แสดงปาฐกถาให้ความรู้และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับที่ประชุม เพื่อที่ประชุมจะได้ทราบถึงประโยชน์และสามารถเชื่อมโยงกลไกนี้ในการทำงานได้

๔. การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการว่าด้วยสถานภาพสตรี (Commission on the Status of Women : CSW)

ผู้แทน กสม. ได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการว่าด้วยสถานภาพสตรี ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเข้าร่วมประชุม คือ การแนะนำบทบาทสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และรณรงค์กับผู้แทนรัฐบาล องค์กรของสหประชาชาติ และองค์กรเอกชนด้านสตรี เพื่อประเมินความเป็นไปได้ที่จะขอความสนับสนุนให้มีการรับรองสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการเข้าร่วมประชุม CSW ได้โดยมีสถานะที่เป็นอิสระจากรัฐบาลตามหลักการปารีส โดยครั้งนี้เป็นการเข้าร่วมติดต่อกันเป็นปีที่สอง

๕. การประชุมในหัวข้อการบัญญัติกฎหมายเชิงป้องกันและผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน

ผู้แทน กสม. ได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคในหัวข้อการบัญญัติกฎหมายเชิงป้องกันและผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยได้มีการชี้แจงถึงกิจกรรมการดำเนินงานทางวิชาการของ กสม. ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้างต้น รวมถึงได้ชี้แจง

เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายความมั่นคงและบทบาทของกสม. ในช่วงการประชุมทางการเมือง และการประกาศใช้กฎหมายพิเศษของรัฐบาล

๖. ความร่วมมือในประเด็นแรงงานย้ายถิ่น

ผู้แทน กสม. ได้เดินทางไปกรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี เพื่อหารือร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ประกอบด้วย ออฟฟิสสถาน มองโกเลีย ไทย มาเลเซีย ติมอร์เลสเต เนปาล อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของแรงงานย้ายถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แรงงานย้ายถิ่นสตรีไทยในสาธารณรัฐเกาหลี

๗. การส่งเสริมการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

ผู้แทน กสม. ได้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยกลไก Universal Periodic Review (UPR) โดย UPR เป็นกลไกใหม่ภายใต้เวทีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนจะทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของทุกประเทศอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งประเทศสมาชิกและประเทศผู้สังเกตการณ์ในทุกๆ ๔ ปี ปีละ ๔๘ ประเทศ การทบทวนดังกล่าวจะดำเนินการโดยคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนทั้ง ๔๗ ประเทศ ทำการทบทวนปีละ ๓ ครั้งๆ ๒ สัปดาห์ ประเทศไทยมีกำหนดนำเสนอรายงานตามพันธกรณี UPR ในการประชุมคณะทำงานว่าด้วยกลไก UPR สมัยที่ ๑๒ ที่นครเจนีวา ในปี ๒๕๕๔ กระบวนการจัดทำรายงานของ UPR จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ในระดับประเทศ โดยการทบทวนพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยและประเมินการพัฒนาเชิงบวก ตลอดจนข้อท้าทายต่างๆ ที่ประเทศไทยเผชิญ

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้มีหนังสือขอรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงาน กสม. ที่สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) เพื่อประกอบการจัดทำรายงานประเทศตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาฯ ในส่วนของ กสม. ได้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจในการรณรงค์ เพื่อต่อต้านการทรมาน การจัดทำหนังสือเผยแพร่เกี่ยวกับอนุสัญญาฯ ๒ เล่ม คือ หนังสือ “ยุติการทรมาน คู่มือสำหรับเจ้าพนักงานของรัฐ” และหนังสือ “การแสวงหาการชดเชยให้แก่ผู้รอดชีวิตจากการทรมาน” และมีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีด้วยหนังสือ เลขที่ สม ๐๐๐๓/๑๔๗ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง ข้อเสนอจากการตรวจเยี่ยมผู้ต้องสงสัยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดย กสม. ได้มีข้อเสนอต่อรัฐบาล เช่น

ในการเข้าเยี่ยมผู้ถูกควบคุมตัว ควรให้ญาติเข้าเยี่ยมผู้ถูกควบคุมตัวทันทีหลังจากถูกคุมขัง และในขั้นตอนกระบวนการสอบสวนหรือสอบข้อเท็จจริงโดยเจ้าหน้าที่ ควรให้ทนายความเข้าร่วมรับฟังการซักถาม เมื่อญาติหรือผู้ต้องสงสัยร้องขอ เป็นต้น รวมถึง กสม. ได้จัดการประชุมเพื่อกำหนดและผลักดันนโยบายแนวทางการดำเนินงานแผนการจัดทำหลักสูตรตามอนุสัญญา ทั้งยังมีการเดินทางไปตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังต่างๆ เป็นระยะๆ

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้มีหนังสือขอความความเห็นและทำที่ที่เกี่ยวข้องของสำนักงาน กสม. เพื่อนำมาศึกษามาตรการดำเนินการรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance) ในเรื่องนี้ กสม. สนับสนุนให้รัฐบาลเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว โดยอาจพิจารณาลงนามก่อนเพื่อแสดงให้ประชาคมระหว่างประเทศทราบว่า รัฐบาลไทยมีความตั้งใจที่จะดำเนินการเรื่องดังกล่าวให้สอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญา และเร่งแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งอนุสัญญา เพื่อจักได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาโดยเร็ว

การทำหน้าที่เป็นกลไกติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๐ ซึ่งตามบทบัญญัติของอนุสัญญา ข้อ ๓๓ (๒) ได้ระบุให้รัฐภาคีจัดตั้งหรือกำหนดให้มีกลไกที่เป็นอิสระในการติดตามการดำเนินการของรัฐเพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิต่างๆ ที่ได้รับการรับรองในอนุสัญญา โดยในการพิจารณาจัดตั้งหรือกำหนดกลไกดังกล่าว ให้คำนึงถึงหลักการปารีสที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานะและหน้าที่ของสถาบันระดับประเทศที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน จากบทบัญญัติ ข้อ ๓๓ (๒) ของอนุสัญญาดังกล่าว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงขอให้ กสม. ทำหน้าที่เป็นกลไกในการติดตามการปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดในอนุสัญญา สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายสำคัญที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิคนพิการ ๒ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งการปฏิบัติตามกฎหมายยังไม่สามารถทำได้ครบถ้วน เนื่องจากต้องมีการออกระเบียบและประกาศเพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติหลายฉบับ ซึ่งยังอยู่ระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะติดตามผลการดำเนินการในระยะต่อไป

การดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่สำคัญในปี ๒๕๕๔

มีดังนี้

๑. บทบาทของ กสม. ในการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามกระบวนการ Universal Periodic Review ของสหประชาชาติ

Universal Periodic Review (UPR) เป็นกระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติที่ริเริ่มขึ้นใหม่พร้อมกับการจัดตั้งคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน (Human Rights Council - HRC) ตามมติที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติที่ ๖๐/๒๕๑ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้มีระบบประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศสมาชิกสหประชาชาติทุกประเทศ ทั้งพัฒนาการที่ดีและประเด็นปัญหาที่ยังเป็นปัญหาหรือมีอุปสรรคในการปฏิบัติให้เป็นไปตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศ และเสนอแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการเคารพและคุ้มครองสิทธิต่างๆ ดียิ่งขึ้น การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้กระบวนการ UPR นี้จะมีขึ้นเป็นระยะๆ โดยทุกประเทศจะต้องเข้าสู่กระบวนการ UPR ทุกๆ ๔ ปี ในส่วนของประเทศไทย มีกำหนดเข้าสู่กระบวนการ UPR ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔

แม้ว่า UPR จะเป็นกระบวนการที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติติดตามตรวจสอบกันเอง แต่กระบวนการนี้ได้เปิดโอกาสให้องค์กรภาคประชาสังคม รวมถึงสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศของตนด้วย กสม. ในฐานะองค์กรที่มีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทยตามมาตรา ๒๕๗ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีส่วนนำเสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยต่อคณะทำงาน UPR ภายใต้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติเพื่อคณะทำงาน UPR ใช้เป็นข้อมูลในการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ด้วย ทั้งนี้ ในการจัดทำรายงานดังกล่าว กสม. ได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งข้อมูลที่เกิดจากกระบวนการทำงานของ กสม. เอง จากรายงานข่าว รายงานขององค์กรเอกชน และเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งได้จัดการรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนจะนำมาประมวล วิเคราะห์ และสรุปเป็นรายงานส่งให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

๒. รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยของ กสม.

รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยของ กสม. ได้นำเสนอประเด็นที่เป็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญของไทย ทั้งปัญหาในภาพรวมและปัญหาเฉพาะเรื่อง รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศให้ดีขึ้น ในภาพรวมรายงานของ กสม. ได้ตั้งข้อสังเกตว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะมีบทบัญญัติที่ให้การรับรองสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนไว้อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม การออกกฎหมายหรือจัดตั้งกลไกในการคุ้มครองสิทธิต่างๆ ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในหลายมาตรา ยังไม่มีการดำเนินการหรือไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร เช่น การจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง เพื่อประกันการใช้สิทธิของชุมชน นอกจากนี้ ความเหลื่อมล้ำยังคงเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยที่ฝังรากลึกมานาน และส่งผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิอย่างกว้างขวาง ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาตนเองได้อย่างเท่าเทียม แม้รัฐบาลได้สนับสนุนกระบวนการปฏิรูปประเทศไทยที่ริเริ่มจากภาคประชาสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาคือความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำทางสังคม แต่ก็ยังไม่มีผลเป็นรูปธรรมชัดเจน สำหรับการปฏิบัติตามพันธกรณีของไทยในสนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ๗ ฉบับ นั้น การดำเนินการเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติยังมีความล่าช้าข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาหลายเรื่องยังไม่มีผลเป็นรูปธรรม แม้ว่าจะมีการแก้ไขและตรากฎหมายที่คุ้มครองสิทธิขึ้นใหม่หลายฉบับ แต่ไทยยังคงประสบปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นผลอย่างจริงจัง

ในส่วนของประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในประเทศไทย รายงานของ กสม. ได้นำเสนอปัญหา ๕ ประเด็นหลัก ได้แก่

(๑) ปัญหาที่เกิดจากเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีข้อร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในพื้นที่จำนวนมาก

(๒) ปัญหาที่เกิดจากเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองในช่วง พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ ทั้งการชุมนุมที่มีการกล่าวหาว่าใช้ความรุนแรงและการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งมีข้อห่วงกังวลในเรื่องการปฏิบัติบางประการที่อาจกระทบสิทธิและเสรีภาพ

(๓) ปัญหาสิทธิชุมชน เกิดจากนโยบายรัฐบาลที่เน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชน และการที่รัฐบาลเพิกเฉยไม่ออกกฎระเบียบหรือจัดให้มีกลไกเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ในกิจการที่มีผลกระทบต่อชุมชนตามที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญ

(๔) การค้ามนุษย์เพื่อแสวงประโยชน์ในธุรกิจทางเพศหรือการใช้แรงงาน ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามผู้ค้าอย่างจริงจัง ปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ และการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงานข้ามชาติ

(๕) ปัญหาคนไร้รัฐ คนไทยพลัดถิ่นและผู้หนีภัยการสู้รบ ซึ่งมีความล่าช้าในการให้สัญชาติแก่คนไร้รัฐ และผู้มีปัญหาสถานะตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลปี ๒๕๔๘ การคืนสัญชาติไทยแก่คนไทยพลัดถิ่น และการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้หนีภัยการสู้รบในประเทศไทย

๓. การจัดการประชุมผู้เชี่ยวชาญเรื่องแนวปฏิบัติที่ดีในการแก้ไขปัญหามภาวะไร้รัฐ

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR)

เมื่อวันที่ ๒๘ - ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ กสม. ร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติในประเทศไทย ได้จัดการประชุมผู้เชี่ยวชาญระดับภูมิภาคเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการแก้ไขปัญหามภาวะไร้รัฐในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่โรงแรมอมารี ประตูน้ำ กรุงเทพฯ โดยได้รับความสนับสนุนจากแหล่งทุนหลายแหล่งรวมทั้งสหภาพยุโรป การประชุมดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๖๐ คน ประกอบด้วย ผู้แทนสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และองค์กรเอกชนที่ดำเนินงานเรื่องคนไร้รัฐจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และผู้แทนจากหน่วยงานของสหประชาชาติ เช่น UNHCR UNICEF UNESCO และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในประเทศไทย เป็นต้น

ศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์ ประธาน กสม. และนาย Jean - Noel Wetterwald ผู้ประสานงาน UNHCR สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้กล่าวเปิดการประชุมครั้งนี้ ซึ่งจัดขึ้นในโอกาสที่อนุสัญญาว่าด้วยการลดภาวะไร้รัฐ ค.ศ. ๑๙๖๑ จะครบรอบ ๕๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะได้สะท้อนผลสำเร็จของการดำเนินการต่างๆ เพื่อลดสถานะไร้รัฐในภูมิภาค การประชุมจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีให้ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามภาวะไร้รัฐในประเทศของตนที่ผ่านมา อันจะเป็นประโยชน์ในการนำแนวปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จไปปรับใช้ในประเทศของตนตามความเหมาะสม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้อภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหามภาวะไร้รัฐใน ๔ มิติ ได้แก่

- ❖ การสำรวจข้อมูลเพื่อให้ทราบขอบเขตของปัญหา (Identification)
- ❖ การป้องกันการเกิดภาวะไร้รัฐ (Prevention)
- ❖ การลดภาวะไร้รัฐ (Reduction) และ
- ❖ การให้ความคุ้มครองบุคคลไร้รัฐ (Protection)

❖ มิติแรก

ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลเพื่อให้ทราบว่า มีประชากรกลุ่มใดที่ตกอยู่ในภาวะไร้รัฐและภาวะดังกล่าวเกิดจากสาเหตุใด เพื่อจะได้ดำเนินการมาตรการป้องกันและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมนั้น ประเทศในภูมิภาคมีปัญหาสำคัญ คือ การขาดข้อมูลทางสถิติที่จะบ่งบอกถึงสถานการณ์ความรุนแรงของภาวะไร้รัฐ หลายประเทศเริ่มพบปัญหาไร้รัฐจากการเข้าร่วมในกิจกรรมหรือทำงานในชุมชน เช่น ในโครงการพัฒนาชุมชนต่างๆ วิธีการที่จะเก็บข้อมูลได้โดยตรง คือ การทำการสำรวจเพื่อหาว่าบุคคลใดเป็นคนไร้รัฐหรือมีความเสี่ยงที่จะเป็นคนไร้รัฐบ้าง การพัฒนาแบบสอบถามเพื่อการนี้โดยเฉพาะจะทำให้สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่า ลักษณะทางประชากรของคนเหล่านั้นเป็นอย่างไร รวมทั้งได้ข้อมูลทางสถิติด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ในประเทศเวียดนาม การสำรวจข้อมูลส่งผลให้รัฐมีนโยบายในการให้สัญชาติแก่อดีตผู้ลี้ภัยเชื้อสายกัมพูชา โดยการสำรวจให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและถูกต้องเกี่ยวกับกลุ่มคนเหล่านั้น ส่วนในประเทศไทยมีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดน ซึ่งทำให้ทราบว่า มีประชากรมากน้อยเพียงใดที่ประสบปัญหาการไร้สัญชาติ และข้อมูลจากการสำรวจยังบอกได้ด้วยว่า การไม่มีสัญชาติทำให้คนกลุ่มนี้ประสบปัญหาในการเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐอย่างไร

❖ มิติที่สอง

ได้แก่ การป้องกันภาวะไร้รัฐ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัจจัยที่เป็นต้นเหตุของปัญหา ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะไร้รัฐ ได้แก่ การโยกย้ายถิ่นฐาน หลายประเทศในภูมิภาคประสบความสำเร็จในการป้องกันภาวะไร้รัฐที่อาจเกิดจากการโยกย้ายถิ่นฐาน เช่น อินโดนีเซียมีการแก้ไขกฎหมายสัญชาติ เมื่อปี ๒๕๔๔ เพื่อไม่ให้ประชากรที่ย้ายถิ่นฐานไปพำนักในต่างประเทศเกินกว่า ๕ ปี ต้องสูญเสียสัญชาติของตน ส่วนเวียดนามได้มีการแก้ไขกฎหมายสัญชาติ เมื่อปี ๒๕๕๑ เพื่อให้ผู้หญิงชาวเวียดนามที่เคยสูญเสียสัญชาติจากการแต่งงานกับชาวต่างชาติสามารถขอกลับมาถือสัญชาติเวียดนามได้อีกครั้ง ในกรณีของไทยได้มีการแก้ปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ไม่มีเอกสารหลักฐานการเข้าเมืองโดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการพิสูจน์สัญชาติแรงงานกลุ่มนี้ ทำให้แรงงานหลายแสนคนได้รับการยืนยันสถานภาพและได้รับเอกสารแสดงสัญชาติ ถือเป็นมาตรการที่มีส่วนในการป้องกันไม่ให้เกิดการไร้รัฐ และยังมีผลดีในการป้องกันไม่ให้บุตรหลานของแรงงานเหล่านั้นต้องกลายเป็นคนไร้รัฐด้วย

มาตรการที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการป้องกันภาวะการไร้รัฐ คือ การส่งเสริมให้มีการเข้าถึงการจดทะเบียนเกิด ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญที่ระบุไว้ว่าเด็กนั้นเป็นบุคคลตามกฎหมาย

และรับรองข้อเท็จจริงอื่นเกี่ยวกับเด็ก เช่น สถานที่เกิด ชื่อบิดา และชื่อมารดา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการระบุสัญชาติของเด็ก ภายใต้กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของประเทศที่เกี่ยวข้องในภายหลังแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้จดทะเบียนเกิด เช่น กรณีของไทยที่มีการแก้ไขกฎหมายการทะเบียนราษฎร เมื่อปี ๒๕๕๑ ทำให้เด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทยได้รับทะเบียนเกิดไม่ว่าบิดามารดาจะมีสถานะใด รวมถึงเด็กที่พ่อแม่เป็นผู้ย้ายถิ่นฐานที่ไม่มีเอกสารหรือเป็นผู้หนีภัยการสู้รบด้วย หรือในกรณีของกัมพูชาได้มีโครงการการณรงค์จดทะเบียนเกิดให้แก่เด็กทุกคนโดยจัดหน่วยเคลื่อนที่ไปให้บริการในชุมชนและไม่คิดค่าธรรมเนียม ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

❖ มิติที่สาม

ซึ่งเป็นการลดภาวะไร้รัฐนั้น มาตรการสำคัญ คือ การส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการขอสัญชาติ เช่น อินโดนีเซียมีการออกกฎหมายเพื่อให้ทั้งหญิงและชายชาวอินโดนีเซียสามารถส่งผ่านสัญชาติให้บุตรได้อย่างเท่าเทียม โดยกฎหมายมีผลย้อนหลังครอบคลุมถึงเด็กที่เกิดก่อนที่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ด้วย นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังยกเลิกความแตกต่างระหว่างผู้ที่เป็ชนพื้นเมืองและไม่ใช่ชนพื้นเมืองในกฎหมายสัญชาติ เพื่อให้สิทธิทุกคนในการขอสัญชาติอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด การแก้ไขกฎหมายดังกล่าว ทำให้ชนชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนและเชื้อสายอินเดียที่อาศัยอยู่ในประเทศอินโดนีเซียมานานแล้วเข้าถึงกระบวนการขอสัญชาติได้มากขึ้น ส่วนเวียดนามได้มีการแก้ไขกฎหมายสัญชาติ ในปี ๒๕๕๑ ที่ช่วยลดอุปสรรคในการขอสัญชาติ เช่น ผู้ไร้รัฐที่อาศัยอยู่ในเวียดนามเกินกว่า ๒๐ ปี สามารถขอสัญชาติได้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและไม่ต้องแสดงหลักฐานการสละสัญชาติเดิม ทำให้ชาวกัมพูชาซึ่งลี้ภัยมาอยู่ในเวียดนามมานานแล้วแต่ไม่มีเอกสารแสดงสัญชาติ เนื่องจากส่วยหายระหว่างสงครามกลางเมืองสามารถขอและได้รับสัญชาติเวียดนามได้ ในส่วนของประเทศไทยรัฐบาลมียุทธศาสตร์ในการจัดการปัญหาเรื่องสถานะและสิทธิของบุคคลตั้งแต่ ปี ๒๕๔๘ ซึ่งกำหนดแนวทางการให้สัญชาติและสถานะทางกฎหมายแก่บุคคลกลุ่มต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมานานเพื่อให้บุคคลกลุ่มดังกล่าวได้รับการคุ้มครองสิทธิและสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ จากรัฐได้

❖ มิติสุดท้าย

ของการจัดการปัญหาภาวะไร้รัฐคือการให้ความคุ้มครองแก่คนไร้รัฐ ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ คนทุกคนมีสิทธิได้รับการเคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน แต่การที่คนไร้รัฐไม่ได้เป็นประชากรของประเทศใด ทำให้ไม่มีหลักประกันว่า คนกลุ่มนี้จะได้ใช้สิทธิ

ในทางปฏิบัติ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการพิเศษเพื่อให้คนไร้รัฐได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเหมาะสม สิ่งที่มีักเป็นอุปสรรคของคนไร้รัฐ คือ การขาดหลักฐานสำคัญประจำตัว ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิหรือบริการต่างๆ ซึ่งบางประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์และบรูไน มีการออกเอกสารเดินทางให้คนไร้รัฐที่เป็นผู้อาศัยถาวรในประเทศของตน เพื่อให้สามารถเดินทางไปต่างประเทศได้ ส่วนไทยได้เคยออกเอกสารเดินทางให้ด.ช. หม่อง ทองดี ซึ่งบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศเป็นกรณีพิเศษ เพื่อไปร่วมแข่งขันการพับเครื่องบินกระดาษที่ประเทศญี่ปุ่นและสามารถเดินทางกลับประเทศไทยได้

การประชุมที่จัดขึ้นประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เนื้อหาการประชุมได้จุดประกายให้ผู้ร่วมประชุมเห็นความจำเป็นที่แต่ละภาคส่วนต้องดำเนินการ ทั้งในระดับหน่วยงานและร่วมกันในระดับภูมิภาคเพื่อแก้ปัญหาภาวะไร้รัฐ และ กสม. หวังว่า ความกระตือรือร้นที่เกิดขึ้นจากการประชุมครั้งนี้จะทำให้การแก้ปัญหาภาวะไร้รัฐในภูมิภาคมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อให้คนทุกคนได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติอย่างแท้จริง

๔. การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions – APF) ครั้งที่ ๑๖ ระหว่างวันที่ ๖ - ๘ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ โรงแรมแชงกรีลา กรุงเทพมหานคร

กสม. ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม APF ครั้งที่ ๑๖ ซึ่งมีสมาชิกประกอบด้วย สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก จำนวน ๑๗ ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ติมอร์เลสเต้ มองโกเลีย เกาหลีใต้ อินเดีย เนปาล อัฟกานิสถาน จอร์แดน กาตาร์ ปาเลสไตน์ ศรีลังกา และมัลดีฟส์ นอกจากนี้ ยังมีผู้แทนสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจากประเทศในภูมิภาคนี้อีก ๓ ประเทศเข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ คือ บังกลาเทศ คาซัคสถาน และคีร์กีซสถาน

การจัดประชุมแบ่งออกเป็น ๒ ช่วงๆแรก ในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๔ เป็นการประชุม Forum Councilors ซึ่งเปรียบเสมือนองค์กรบริหารของ APF และการประชุม APF Biennial Conference ซึ่งเป็นการประชุมใหญ่มีขึ้นทุก ๒ ปี ระหว่างวันที่ ๗ - ๘ กันยายน ๒๕๕๔ โดยในการประชุม APF ครั้งที่ ๑๖ นี้ ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเลือกจากที่ประชุมให้เป็นประธานการประชุมโดยเอกฉันท์ โดยมีสรุปผลการประชุมที่สำคัญ ดังนี้

ที่ประชุมได้รับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของบังกลาเทศเข้าเป็นสมาชิก ลำดับที่ ๑๘ ของ APF และได้เลือกสถาบันสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกเพื่อเป็น ตัวแทนของ APF เข้าไปทำงานร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจากภูมิภาคอื่นๆ ในคณะกรรมการบริหาร (Bureau) ของกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการ ประสานงานระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ International Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights (ICC) ซึ่งเป็นเครือข่ายของสถาบันสิทธิมนุษยชนของประเทศต่างๆ จากทุกภูมิภาค ทั่วโลก โดย กสม. ของไทยได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนของ APF ในคณะกรรมการบริหาร ของ ICC ร่วมกับประเทศอื่นในภูมิภาคนี้ อีก ๓ ประเทศ คือ จอร์แดน มาเลเซีย และเกาหลีใต้

กสม. ได้ใช้โอกาสการเป็นเจ้าภาพการประชุม APF ครั้งที่ ๑๖ เปิดเวทีให้สมาชิก APF ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมสิทธิ ในเรื่องต่างๆ โดยมีช่องทางให้ภาคประชาสังคม และหน่วยงานของรัฐเข้าร่วมให้ข้อคิดเห็นด้วย ทั้งนี้ กสม. ได้พยายามสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมของไทยในระดับท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมให้ ข้อคิดเห็นต่อการประชุม โดยจัดเวทีคู่ขนานกับการประชุมให้ภาคประชาสังคมในประเทศไทยและ ในภูมิภาคได้หารือร่วมกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในประเด็นที่มีการพิจารณาในที่ประชุม ได้แก่ สิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ และสิทธิในการพัฒนาเกี่ยวกับบทบาทสื่อผู้พิทักษ์ สิทธิมนุษยชน และทรัพยากร รวมทั้งได้มีข้อเสนอต่อบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการส่งเสริมสิทธิดังกล่าวด้วย

สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิก APF ได้ให้คำมั่นที่จะผลักดันให้สิทธิในการพั ฒนา(Right to Development)เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังตามปฏิญญาดำด้วยสิทธิในการพัฒนา ที่สหประชาชาติได้รับรองมาครบรอบ ๒๕ ปี ในปี ๒๕๕๔ โดยจะดูแลภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะ รัฐบาลให้เคารพสิทธิมนุษยชนในกระบวนการพัฒนาของแต่ละประเทศ เพื่อให้การพัฒนานำไปสู่ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง

ศาสตราจารย์ ประเวศ วะสี ประธานสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย และดร. หัสวุฒิ วิจิตวิริยกุล ประธานศาลปกครองสูงสุด ได้ให้เกียรติมากกล่าวเปิดการประชุมและกล่าวปาฐกถา เกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและสิทธิในการพัฒนา ซึ่งถือเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่ง ศ. ประเวศฯ ได้กล่าวถึงระบบสิทธิมนุษยชนใหม่ที่จะต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียมกัน ความเป็นพลเมือง และจิตสำนึกใหม่ ส่วนประธาน ศาลปกครองสูงสุดได้กล่าวถึงบทบาทของศาลปกครองในการคุ้มครองสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสิทธิในการพัฒนาซึ่งได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ สิทธิชุมชนในมาตรา ๖๖ และ ๖๗ เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาและถูกละเมิดสิทธิได้รับความเป็นธรรม

ในการส่งเสริมให้สิทธิในการพัฒนาเกิดผลจริงจัง ที่ประชุมเห็นพ้องว่า สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรดูแลผู้ที่ทักสิทธิมนุษยชนที่ปกป้องสิทธิในการพัฒนาให้ได้รับความคุ้มครองจากการถูกข่มขู่คุกคาม ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้การพัฒนามีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และสนับสนุนบทบาทของสื่อมวลชน โดยเฉพาะสังคมแห่งการสื่อสาร ให้เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิ สร้างความตระหนักแก่สังคม ในเรื่องของสิทธิมนุษยชนและสิทธิในการพัฒนา และป้องกันผลกระทบของโครงการพัฒนาทั้งของภาครัฐและเอกชนต่อชุมชนและฐานทรัพยากร

นอกจากการส่งเสริมสิทธิในการพัฒนาแล้ว ที่ประชุม APF ยังได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศในภูมิภาค ที่ประชุมเห็นว่าความหลากหลายทางเพศเป็นความหลากหลายทางธรรมชาติ บุคคลกลุ่มนี้จึงควรได้รับการเคารพและคุ้มครองสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป และสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรส่งเสริมการจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความหลากหลายทางเพศ ซึ่งในส่วนของ กสม. ได้มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายความหลากหลายทางเพศอย่างต่อเนื่อง และมีแผนที่จะร่วมมือกับเครือข่ายในการส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้ได้รับการเคารพสิทธิเช่นบุคคลอื่น ทั้งในเรื่องของการรับรองสถานะทางกฎหมายและสิทธิในการใช้ชีวิตต่อไป

๕. บทบาทของ กสม. ในกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum – SEANF) ซึ่งประกอบด้วย ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และติมอร์เลสเต

การประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๗ ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์ ประธาน กสม. ได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปราย (moderator) สำหรับระเบียบวาระว่าด้วย “Way Forward / Identification of New Areas of Priorities” โดยกล่าวถึงบทบาทของ SEANF ที่จะต้องเผชิญกับเหตุการณ์และสิ่งเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ นับตั้งแต่การขยายตัวของประเทศสมาชิก (ที่ประชุมได้มีติมอร์เลสเตเข้าเป็นสมาชิกใหม่ของ SEANF ในการประชุมประจำปีครั้งที่ ๗) การดำเนินความสัมพันธ์กับคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights - AICHR) และการรวมตัวเป็นประชาคมเดียวกันของอาเซียน (ASEAN Community) ในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งการอนุมัติแผนแม่บทของอาเซียนว่าด้วยการเชื่อมโยงระหว่างกัน (ASEAN Master Plan on Connectivity) ทั้งนี้ SEANF

จะต้องทบทวนในสิ่งที่ได้ดำเนินการที่ผ่านมา ซึ่งรวมถึงการขยายผลและต่อยอดโครงการร่วม (joint projects) จำนวน ๕ โครงการ ซึ่งได้แก่ โครงการว่าด้วย Preventive Legislation ของอินโดนีเซีย โครงการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) และโครงการต่อต้านการลักลอบค้าสตรีและเด็ก (Anti – Trafficking of Women and Children) ของฟิลิปปินส์ โครงการว่าด้วยแรงงานย้ายถิ่นฐาน (Migrant Workers) ของมาเลเซีย และโครงการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสิทธิในการพัฒนา (Experience sharing to Promote and Protect Economic, Social and Cultural Rights using Human Based Approach in the Right to Development) ของไทย ตลอดจนการพิจารณาจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในช่วง ๕ ปีข้างหน้าว่า SEANF จะให้ความสำคัญกับประเด็นใดเป็นพิเศษ ซึ่งข้อเสนอของประธาน กสม. ได้รับการสนับสนุนจากที่ประชุม เนื่องจากจะเป็นกลไกในการกำหนดกรอบและทิศทางการทำงานของ SEANF ต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ ที่ประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๗ ยังได้ร่วมกันออกถ้อยแถลงเกี่ยวกับเหตุการณ์การปล่อยตัวนางออง ซาน ซูจี ผู้นำฝ่ายค้านของพม่า เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ โดยแสดงความหวังว่า การปลดปล่อยนางออง ซาน ซูจี นำไปสู่การปล่อยตัวนักโทษทางการเมืองอีกเป็นจำนวนมากในพม่า นอกจากนี้ ถ้อยแถลงยังได้แสดงการสนับสนุนกระบวนการหารือที่สันติระหว่างประชาชน กลุ่มต่างๆ เพื่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และการรักษากฎหมายนางออง ซาน ซูจี และประชาชนจากทุกภาคส่วนจะต้องได้รับโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง โดยปราศจากการข่มขู่คุกคามเพื่อให้ได้รับอันตราย

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่างแผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี (SEANF Strategic Plan) ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ประธาน กสม. ของไทย และประธาน กสม. ของประเทศสมาชิก SEANF อื่นๆ อีก ๔ ประเทศ ได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว โดยที่ประชุมได้ยกร่างแผนยุทธศาสตร์ ๕ ปีของ SEANF (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ซึ่งมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ดังนี้

❖ วิสัยทัศน์

SEANF จะทำงานร่วมกัน โดยมุ่งมั่นที่จะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประชาคมที่มีสิทธิมนุษยชนเป็นวิถีชีวิต

❖ พันธกิจ

SEANF จะพยายามอย่างยิ่งที่จะเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งน่าเชื่อถือ เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพในการสร้างสังคมที่มีการเคารพ ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งในประเทศตนเอง ในภูมิภาค และในระดับประชาคมโลก

❖ ยุทธศาสตร์

มี ๕ ประการ ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ SEANF เป็นองค์กรที่เป็นอิสระ มีประสิทธิภาพและสามารถอยู่รอดได้
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : พัฒนาเครือข่ายของผู้เกี่ยวข้องด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างความเชื่อมโยง ความร่วมมือ ความเป็นหุ้นส่วน และการขับเคลื่อน
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : มีบทบาทนำในการให้ข้อเสนอแนะในเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : ร่วมกันตอบสนองต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนที่มีความสำคัญอย่างทันต่อสถานการณ์

ทั้งนี้ ร่างแผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี ของ SEANF ข้างต้น ได้รับการรับรองจากที่ประชุม SEANF สมัยพิเศษซึ่งจัดขึ้นในช่วงการประชุม APF ครั้งที่ ๑๖ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๔ ที่กรุงเทพมหานคร พร้อมกับได้มีการมอบหมายให้แต่ละประเทศสมาชิกรับผิดชอบในโครงการที่อยู่ในความสนใจร่วมกัน ได้แก่ กสม. อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ดูแลประเด็นเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน กสม. มาเลเซีย ดูแลเรื่องชนพื้นเมืองดั้งเดิม กสม. ตีมอร์เลสเต้ ดูแลเรื่องการเคลื่อนย้ายมนุษย์ กสม. อินโดนีเซีย ดูแลเรื่องการทรมาน และ กสม. ของไทย ดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม และความเกี่ยวเนื่องกับสิทธิมนุษยชน โดยที่ประชุมเห็นชอบที่จะนำข้อเสนอเกี่ยวกับโครงการเหล่านี้ไปหารือกันอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งในที่ประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๘ ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ต่อไป

๖. การแปลรายงานเรื่องการทุจริตกับสิทธิมนุษยชน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดจ้างแปลรายงาน ฉบับที่ ๑ ของ International Council for Human Rights Policy (ICHRP) เรื่อง Corruption and Human Rights : Making the Connection เป็นภาษาไทย และได้จัดการสัมมนาทางวิชาการในหัวข้อ “การทุจริตในสังคมไทย : ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่แอบแฝง” พร้อมกับเปิดตัวหนังสือ “การทุจริตกับสิทธิมนุษยชน : สร้างความเชื่อมโยง” อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ ห้องเสวนา ชั้น ๖ สำนักงาน กสม. การจัดงานดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการทุจริตที่มีความ

เชื่อมโยงกับสิทธิมนุษยชน รวมถึงเพื่อเผยแพร่หนังสือ “การทุจริตและสิทธิมนุษยชน : สร้างความเชื่อมโยง” ต่อสาธารณชน โดยมีผู้เข้าร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ประมาณ ๗๐ คน ตลอดจนสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เข้าร่วมอภิปรายในหัวข้อ “การทุจริตในสังคมไทย : ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่แอบแฝง” จำนวน ๔ ท่าน ได้แก่ (๑) รองศาสตราจารย์ ดร. นวลน้อย ตรีรัตน์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (๒) นายวิชา มหาคุณ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (๓) นางสาวรสนา โตสิตระกูล สมาชิกวุฒิสภา (๔) นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ นายกสมาคมนักข่าวและนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ผลจากการสัมมนาดังกล่าว ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาทุจริตที่เชื่อมโยงกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และมีความตระหนักถึงผลร้ายของปัญหาดังกล่าวในอันที่จะหาหนทางแก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าวอย่างทันท่วงทีต่อไป

๗. ข้อเสนอแนะในรายงานของ กสม.

จากปัญหาสิทธิมนุษยชนดังกล่าวข้างต้น รายงานของ กสม. ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ โดยในภาพรวมรัฐต้องปฏิรูประบบความยุติธรรมให้เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน ทั้งต้องผลักดันให้เกิดองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้เป็นรูปธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รวมถึง ส่งเสริมการยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative Justice) และพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนให้ครอบคลุมทั่วประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลต้องสนับสนุนการปฏิรูปประเทศไทยที่เกิดจากการผลักดันของภาคประชาสังคมเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปที่ดินทำกิน การปฏิรูประบบภาษี ระบบการศึกษา ระบบสังคมสวัสดิการ และการปฏิรูปสื่อ ตลอดจนสนับสนุนการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะการปฏิรูปจะนำไปสู่การเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ กสม. ยังมีข้อเสนอแนะในประเด็นที่เป็นปัญหาเฉพาะ ในกรณีของจังหวัดชายแดนภาคใต้ กสม. เสนอว่ารัฐบาลควรพิจารณายกเลิกการประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หากยังมีความจำเป็นต้องบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ต้องมีคำอธิบายที่ชัดเจนต่อสาธารณะ รวมทั้งมีการวางมาตรการสำหรับเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรฐานสากล หากเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดต้องมีการลงโทษ รัฐต้องจัดให้มีการเยียวยาโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวดเร็ว และพอเพียง ตลอดจน เร่งแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการสูญหายโดยถูกบังคับ

ในประเด็นที่เกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมือง กสม. เสนอว่ารัฐบาลต้องให้ความร่วมมือแก่กลไกต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการพิสูจน์และสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ชุมนุมที่เกิดขึ้น การใช้กฎหมายพิเศษเพื่อดูแลการชุมนุมจะต้องเป็นไปเท่าที่จำเป็นตามความฉุกเฉินของสถานการณ์ และมีการกำหนดกรอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่ชัดเจน และรัฐบาลต้องทบทวนร่าง พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.... เพื่อให้ส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญนอกจากนี้ รัฐบาลต้องเคร่งครัดในการปฏิบัติตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่ให้การคุ้มครองและให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและประชาชน โดยต้องไม่กระทำการหรือปล่อยให้เกิดการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นการสกัดกั้นการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามสิทธิในกฎหมาย หรือเป็นการแทรกแซงหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและประชาชน

ในประเด็นอื่นๆ รายงานของ กสม. เสนอแนะว่า รัฐบาลต้องทำให้สิทธิชุมชนตามมาตรา ๖๖ และ ๖๗ ของรัฐธรรมนูญเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง เร่งแก้ไขปัญหาละเลยละทิ้งแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ทบทวนโครงการพัฒนาขนาดใหญ่และการขยายเขตการอนุรักษ์ที่กระทบต่อชุมชนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตลอดจนคำนึงถึงความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ วัฒนธรรมชุมชนกับการพัฒนาอุตสาหกรรม ในด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ รัฐบาลควรบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง นำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและให้การดูแลสตรีและเด็กที่เป็นเหยื่ออย่างเหมาะสม รัฐบาลควรดูแลแรงงานข้ามชาติที่ขึ้นทะเบียนและเข้าสู่ระบบแล้วให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย เร่งรัดการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๘๗ และ ๙๘ (เสรีภาพในการรวมตัวเป็นสมาคม / สิทธิในการต่อรอง) และควรปฏิบัติต่อแรงงานข้ามชาติที่ยังไม่มีสถานะตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และในประเด็นสุดท้าย กสม. เสนอให้รัฐบาลเร่งรัดการให้สัญชาติแก่บุคคลที่ไร้สถานะกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคืนสัญชาติให้แก่คนไทยพลัดถิ่นและให้การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเคารพหลักสิทธิมนุษยชนสากลในการปฏิบัติต่อผู้หนีภัยการสู้รบโดยไม่ส่งกลับผู้หนีภัยกลับประเทศต้นทางหากจะประสบอันตรายต่อชีวิต

๘. ขั้นตอนและผลของการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามกระบวนการ UPR

หลังจากที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้รับรายงานตามกระบวนการ UPR ของ กสม. แล้ว สำนักงานข้าหลวงใหญ่ฯ จะนำข้อมูลที่ได้จากรายงานของ กสม. และจากองค์กรภาคประชาสังคมอื่นๆ ไปประมวลสรุปและจัดทำเป็นรายงานของภาคประชาสังคมเสนอต่อคณะทำงาน UPR เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

ในประเทศไทยร่วมกับข้อมูล อีกสองส่วน คือ ข้อมูลจากรัฐบาลไทยเองและข้อมูลจากกลไกด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆ ของสหประชาชาติ

สำหรับรูปแบบในการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนนั้น คณะทำงาน UPR จะอภิปรายเกี่ยวกับพัฒนาการหรือปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยจากข้อมูลทั้งสามส่วนที่กล่าวถึงข้างต้น และรัฐบาลไทยสามารถให้ข้อมูลหรือชี้แจงเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ที่คณะทำงานให้ความสนใจได้ หลังจากนั้น คณะทำงานจะมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทยเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนต่างๆ ซึ่งรัฐบาลสามารถจะพิจารณาได้ว่าจะรับข้อเสนอแนะของคณะทำงานไปปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด ข้อเสนอแนะใดที่รัฐบาลยอมรับแล้ว รัฐบาลจะต้องนำไปปฏิบัติ และคณะทำงานจะติดตามผลในการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะนั้นในการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนรอบต่อไป ทั้งนี้ ประเทศไทยมีกำหนดเข้าสู่การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามกระบวนการ UPR ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่ง กสม. จะได้รายงานผลการทบทวนดังกล่าวในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของ กสม. ในปีต่อไป

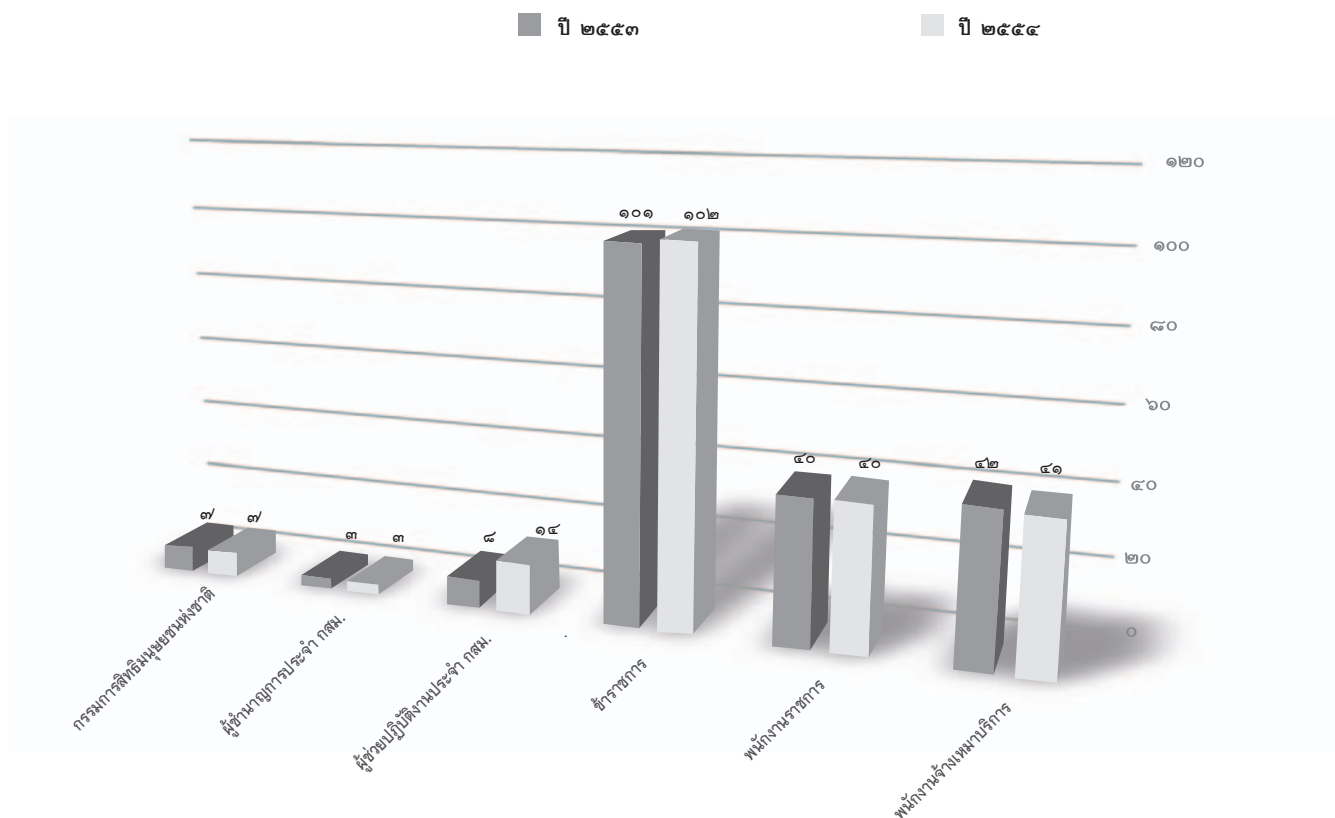
การบริหารจัดการ

สำนักงาน กสม. มีอัตรากำลัง การดำเนินงาน รวมทั้งการพัฒนาระบบงานต่างๆ เพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานของ กสม. ให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

อัตรากำลัง/บุคลากร

จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานใน กสม. และสำนักงาน กสม. ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๐๑ คน และปีงบประมาณ ๒๕๕๔ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๐๗ คน โดยแบ่งประเภทบุคลากรดังนี้

**แผนภูมิที่ ๔ : จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานใน กสม. และสำนักงาน กสม.
ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔**

นอกเหนือจากการสนับสนุนการดำเนินงานจากสำนักงาน กสม. กสม. ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นเพื่อปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ (๙) ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งคณะอนุกรรมการที่ตั้งขึ้นประกอบด้วย กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม ร่วมกับบุคลากรในสำนักงาน กสม.

งบประมาณรายจ่ายประจำปี

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้สำนักงาน กสม. เสนองบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณไปยังประธานรัฐสภา เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งในงบประมาณ ๒๕๕๓ ได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑๕๑,๙๘๕,๓๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๕๒ ของวงเงินที่เสนอขอไปจำนวน ๒๕๕,๓๑๗,๔๐๐ บาท และปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑๘๑,๖๖๔,๔๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘๒ ของวงเงินที่เสนอขอไป ๓๕๗,๔๔๓,๕๐๐ บาท โดยเพิ่มขึ้นจากงบประมาณปี ๒๕๕๓ จำนวน ๒๙,๖๗๙,๑๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๓ และสามารถจำแนกงบประมาณตามลักษณะการใช้จ่าย ดังนี้

ตารางที่ ๘ : งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔
จำแนกตามลักษณะการใช้จ่าย

ลักษณะการใช้จ่าย	จำนวน (บาท)	
	ปี ๒๕๕๓	ปี ๒๕๕๔
๑. ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๘๑,๔๑๖,๑๐๐	๙๑,๒๔๖,๔๐๐
๒. ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๓๐,๕๖๙,๒๐๐	๘๓,๙๖๘,๖๐๐
๓. ค่าครุภัณฑ์	-	๒,๔๔๙,๔๐๐
รวมทั้งสิ้น	๑๕๑,๙๘๕,๓๐๐	๑๘๑,๖๖๔,๔๐๐

การพัฒนาศักยภาพบุคลากร

กสม. และสำนักงาน กสม. ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของสำนักงาน โดยส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้งในส่วนความรู้เฉพาะด้าน และความรู้ด้านสนับสนุนงานทั่วไป โดยการจัดโครงการเพื่อฝึกอบรมให้ความรู้โดยสำนักงาน กสม. และจัดส่งบุคลากรไปเข้าร่วมการฝึกอบรมภายนอกกับหน่วยงานและสถาบันต่างๆ ดังนี้

๑. การจัดโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยสำนักงาน
 - ❖ โครงการฝึกอบรมเรื่อง “แนวทางในการปฏิบัติราชการและพัฒนาองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน” จำนวน ๔๐ คน
 - ❖ โครงการจัดทำยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยจัดการประชุมระดมพลังขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ กสม. จำนวน ๓๔ คน
๒. การจัดส่งบุคลากรเข้าร่วมการฝึกอบรมภายนอกกับหน่วยงานและสถาบันต่างๆ
 - ❖ หลักสูตร “สืบสวนสอบสวนพนักงานฝ่ายปกครอง” รุ่นที่ ๒๘ จำนวน ๑ คน
 - ❖ หลักสูตร “สืบสวนสอบสวนพนักงานฝ่ายปกครอง” รุ่นที่ ๓๐ จำนวน ๑ คน
 - ❖ หลักสูตร “การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันความขัดแย้ง” จำนวน ๒ คน
 - ❖ หลักสูตร “ศิลปะการพูดในที่ชุมชน รุ่นที่ ๒” จำนวน ๑ คน
 - ❖ หลักสูตร “นักบริหารเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับกลาง” รุ่นที่ ๑ จำนวน ๑๑ คน
 - ❖ หลักสูตร “นักบริหารเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับต้น” รุ่นที่ ๑ จำนวน ๑ คน
 - ❖ หลักสูตร “นักบริหารกิจการยุติธรรม” จำนวน ๑ คน
 - ❖ หลักสูตร “ประกาศนียบัตรกฎหมาย” รุ่นที่ ๒๘ จำนวน ๒ คน
 - ❖ หลักสูตร “การประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม” จำนวน ๑ คน
 - ❖ หลักสูตร “การฝึกอบรมแบบออนไลน์สำหรับเจ้าหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชน” จำนวน ๒ คน

การพัฒนาระบบสารสนเทศ

- เตรียมจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงาน กสม. (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙
- แต่งตั้งคณะทำงานจัดตั้งศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชนสำนักงาน กสม. ขึ้น เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาศูนย์สารสนเทศ
- ให้บริการข้อมูลข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงาน กสม. ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ มีผู้เข้าชมเว็บไซต์ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑๖๑,๕๒๔ ครั้ง (Unique IP) คิดเป็นจำนวนหน้าเว็บ (Pageviews) ๒๑๐,๕๔๐ หน้า เฉลี่ยมีผู้เข้าชมเดือนละประมาณ ๑๓,๔๖๐ ครั้ง หรือเดือนละ ๑๗,๕๔๕ หน้า

การปรับปรุงพื้นที่ภายในหน่วยงาน และการจัดหาพัสดุเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

สำนักงาน กสม. มีที่ทำการอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี (ชั้น ๖-๗) ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยย้ายที่ทำการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และเพื่อให้สามารถใช้พื้นที่ในการให้บริการประชาชน และอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ได้มีประสิทธิภาพ ในการนี้ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่และจัดหาพัสดุเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ดังนี้

- จัดทำแผนผังสำนักงานและป้ายบอกทางภายในสำนักงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาร้องเรียน ผู้มาติดต่อราชการ ตลอดจนบุคลากรของสำนักงาน
- เพื่อให้สำนักและบุคลากรที่จัดตั้งขึ้นตามโครงสร้างใหม่สามารถปฏิบัติงานให้บริการแก่ประชาชนได้โดยเร็วตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด จึงได้จัดเตรียมพื้นที่โดยการปรับปรุง ตกแต่งอาคารสำนักงานและจัดหาครุภัณฑ์
- ปรับปรุงห้องประชุมให้ทันสมัย เพื่อรองรับการประชุมของ กสม. คณะกรรมการ

บริหารสำนักงาน กสม. บุคลากรของสำนักงาน รวมถึงคณะอนุกรรมการต่างๆ

๔. เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการด้านสารสนเทศการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อีกทั้งให้บริการห้องสมุดอัตโนมัติรวมทั้งหอจดหมายเหตุ จึงจัดทำห้องควบคุมระบบสารสนเทศและระบบรักษาความปลอดภัยของสำนักงาน กสม.

๕. เพื่อให้การติดต่อประสานราชการเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจัดหาพัสดุและครุภัณฑ์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับทดแทนเครื่องที่ชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ และจัดหาเครื่องใหม่สำหรับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสำนักที่จัดตั้งขึ้นใหม่ จัดหาและติดตั้งโทรศัพท์ โทรสารเพิ่มเติมให้แก่หน่วยงาน

รายงานการเงิน
รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
National Human Rights Commission of Thailand

เงินแผ่นดินนั้น คือเงินของประชาชนทั้งชาติ

พระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๒๖

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2553 และ 2552 งบรายได้และค่าใช้จ่ายและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปี ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้รับผิดชอบต่อ ความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในรายงานการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบ ในการแสดงความเห็นต่อรายงานการเงินดังกล่าว จากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า รายงานการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการทดสอบ หลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงิน การประเมิน ความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานฯ ใช้และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการ ที่นำเสนอในรายงานการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุป ที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่ารายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2553 และ 2552 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปี ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชี ที่กระทรวงการคลังกำหนด

(นางสาวศิริพร รอดศรีจันทร์)

ผู้อำนวยการกลุ่ม รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนัก

(นางนันทกา ตันสกุล)

ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

Office of the Auditor General

วันที่ 25 พฤษภาคม 2554

๑๓๓

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2553 และ 2552

			หน่วย : บาท
	หมายเหตุ	2553	2552
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	3	93,706,300.13	95,695,937.17
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ		2,315,630.98	597,940.00
วัสดุคงเหลือ		850,850.60	1,024,895.61
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		125,220.40	74,345.24
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>96,998,002.11</u>	<u>97,393,118.02</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	4	30,552,543.10	29,069,145.18
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน - สุทธิ	5	414,607.41	791,401.24
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		<u>30,967,150.51</u>	<u>29,860,546.42</u>
รวมสินทรัพย์		<u><u>127,965,152.62</u></u>	<u><u>127,253,664.44</u></u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2553 และ 2552

		หน่วย : บาท	
	หมายเหตุ	2553	2552
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	6	4,718,561.53	22,930,992.66
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	7	2,312,551.56	1,328,137.06
รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า	8	86,813,277.48	70,449,394.87
เงินรับฝาก	9	685,091.16	412,498.65
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		579,019.36	306,878.17
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>95,108,501.09</u>	<u>95,427,901.41</u>
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เงินทอรองราชการรับจากคลัง		500,000.00	500,000.00
รายได้จากการรับบริจาคการรับรู้		5.00	5.00
รายได้จากเงินช่วยเหลือการรับรู้		504,650.42	440,321.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		<u>1,004,655.42</u>	<u>940,326.00</u>
รวมหนี้สิน		<u>96,113,156.51</u>	<u>96,368,227.41</u>
สินทรัพย์สุทธิ		<u>31,851,996.11</u>	<u>30,885,437.03</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน	10	35,560,825.84	35,560,825.84
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	11	(3,708,829.73)	(4,675,388.81)
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		<u>31,851,996.11</u>	<u>30,885,437.03</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางสาววิไล ตรัทกุล)

นักบัญชี 9 ชช.

(นายชูชัย ศุภวงศ์)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
งบรายได้และค่าใช้จ่าย
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2553 และ 2552

		หน่วย : บาท	
	หมายเหตุ	2553	2552
รายได้จากการดำเนินงาน			
รายได้จากรัฐบาล			
รายได้จากเงินงบประมาณ	12	141,498,936.62	150,722,312.55
รวมรายได้จากรัฐบาล		141,498,936.62	150,722,312.55
รายได้จากแหล่งอื่น			
รายได้จากเงินช่วยเหลือ		491,837.92	341,159.40
รวมรายได้จากแหล่งอื่น		491,837.92	341,159.40
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		141,990,774.54	151,063,471.95
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน			
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	13	69,234,927.44	71,979,637.44
ค่าบำเหน็จบำนาญ		3,640,906.26	1,283,321.60
ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ	14	33,072,251.37	31,162,272.20
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม		5,310,556.28	4,914,095.14
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง		13,032,687.21	10,190,922.83
ค่าสาธารณูปโภค	15	8,772,214.18	7,293,892.57
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	16	7,960,840.21	4,052,783.50
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		141,024,382.95	130,876,925.28
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		966,391.59	20,186,546.67

✓

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2553 และ 2552

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	966,391.59	20,186,546.67
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา	7,584,046.38	3,305,724.84
ค่าตัดจำหน่าย	376,793.83	747,058.66
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในลูกหนี้	(1,717,690.98)	(75,746.00)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในวัสดุคงเหลือ	174,212.50	(173,640.07)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(50,875.16)	(43,736.34)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้	(18,212,431.13)	20,283,992.37
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	984,414.50	674,516.90
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า	16,363,882.61	2,941,461.94
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเงินรับฝาก	272,592.51	149,609.09
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในหนี้สินหมุนเวียนอื่น	272,141.19	(97,804.40)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในรายได้จากเงินช่วยเหลือหรือการรับรู้	64,329.42	(232,830.00)
เงินสดจ่าย-รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง (รับคืนเงินประกันการใช้อุปกรณ์)	-	(2,000.00)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมการดำเนินงาน	7,077,807.26	47,663,153.66
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายจากการซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	(9,067,444.30)	(24,035,690.10)
เงินสดจ่ายจากการซื้อสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	-	(30,000.00)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	(9,067,444.30)	(24,065,690.10)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน		
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	(1,989,637.04)	23,597,463.56
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันต้นงวด	95,695,937.17	72,098,473.61
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันปลายงวด	93,706,300.13	95,695,937.17

x

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2553 และ 2552

1. ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 มีฐานะเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ
2. รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการและดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
3. ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
4. ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคาร B ชั้น 7 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

2. สรุปนโยบายบัญชีที่สำคัญ

2.1 หลักเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน

- งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง โดยเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2546
- การจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงิน ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0423.2/ว 410 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 เรื่อง รูปแบบรายงานการเงินของหน่วยงานภาครัฐ
- รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

2.2 หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.3 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

รายได้ รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกบัญชีรายได้เมื่อได้รับเงินจากคลังหรือจากแหล่งเงินประเภทอื่นที่ได้รับ ดังนี้

- เงินงบประมาณรับจากรัฐบาล ได้รับเงินงบประมาณในงบรายจ่ายอื่น โดยได้รับเงินเป็นการล่วงหน้าตามแผนการใช้จ่ายเงิน โดยมีเงื่อนไขว่าให้นำไปใช้เพื่อผลิตผลผลิตตามบทบาทภารกิจที่ตกลงกันไว้ หากใช้ไม่หมดจะต้องนำเงินที่เหลือส่งคืนคลัง ยกเว้นได้รับการอนุมัติให้เก็บรักษาและ ขยายเวลาเก็บรักษาเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลาง และจะรับรู้เป็นรายได้จากงบประมาณเท่ากับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

- 2 -

- เงินงบประมาณรายจ่ายงบกลาง ได้รับเงินตามที่วางฎีกาเบิกจ่าย รับรู้เป็นรายได้เงินงบประมาณงบกลางเมื่อได้รับโอนเงิน

- เงินรายได้จากเงินช่วยเหลือและเงินบริจาค รับรู้เมื่อได้รับเงินช่วยเหลือหรือรับเงินบริจาค เงินที่ได้รับไม่ระบุวัตถุประสงค์รับรู้เป็นรายได้ทั้งจำนวน สำหรับเงินที่ได้รับระบุวัตถุประสงค์ทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนค่าใช้จ่าย ส่วนกรณีได้รับบริจาคเป็นสินทรัพย์ ทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

ค่าใช้จ่าย รับรู้และบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกรายการค่าใช้จ่ายเมื่อมีค่าใช้จ่ายจริงเกิดขึ้น

2.4 วัสดุคงเหลือ

สำนักงานฯ จะรับรู้วัสดุสิ้นเปลืองตามราคาทุน โดยวิธีเข้าก่อน - ออกก่อน (FIFO) เมื่อจัดซื้อจะบันทึกเป็นสินทรัพย์พร้อมจัดทำทะเบียนคุมวัสดุ ณ วันสิ้นงวดบัญชีจะตรวจนับจำนวนวัสดุที่คงเหลืออยู่และบันทึกรายการวัสดุที่ใช้ไปเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

2.5 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

- ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

อุปกรณ์ที่ได้มาก่อนปีงบประมาณ 2546 บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป
อุปกรณ์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 เป็นต้นไป บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป ตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ที่กระทรวงการคลังกำหนด

ค่าเสื่อมราคาคำนวณจากราคาทุนของสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรง ตามอายุการใช้งานโดยประมาณของสินทรัพย์ ตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน(ปี)	อัตราร้อยละ
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	20	5
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	10	10
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	20
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	20
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	20	5
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	4	25
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	20
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	10	10

2.6 สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จะรับรู้ตามราคาทุนและบันทึกค่าตัดจำหน่ายสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนสินทรัพย์เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชี การคำนวณค่าตัดจำหน่ายโดยวิธีเส้นตรงในอัตราร้อยละ 25

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 เป็นต้นไป สำนักงาน ฯ จะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 20,000.00 บาทขึ้นไปเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน และกรณีที่มีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จและมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว จึงโอนมาเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- 3 -

3. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ประกอบด้วย

	2553	หน่วย : บาท 2552
เงินสด	272,903.66	265,889.33
เงินฝากสถาบันการเงิน	92,824,382.55	95,096,071.34
เงินฝากคลัง	609,013.92	333,976.50
รวม	<u>93,706,300.13</u>	<u>95,695,937.17</u>

เงินฝากสถาบันการเงินจำนวน 92.82 ล้านบาท และ 95.10 ล้านบาทตามลำดับ มีเงินท่ตรงราชการรับจากกระทรวงการคลังรวมอยู่ด้วย จำนวน 500,000 บาท

4. ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ ประกอบด้วย

	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย.52	เพิ่มขึ้น	ลดลง	หน่วย : บาท ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย.53
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	11,363.40	952,197.75	-	963,561.15
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	<u>(94.70)</u>	(40,852.32)	-	<u>(40,947.02)</u>
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า - สุทธิ	<u>11,268.70</u>	-	-	<u>922,614.13</u>
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์	71,097,394.46	6,075,246.55	17,265,964.00	59,906,677.01
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	<u>(42,039,517.98)</u>	(7,543,194.06)	(17,265,964.00)	<u>(32,316,748.04)</u>
บวก ครุภัณฑ์ระหว่างดำเนินการ	<u>-</u>	2,040,000.00	-	<u>2,040,000.00</u>
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ - สุทธิ	<u>29,057,876.48</u>	-	-	<u>29,629,928.97</u>
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	<u>29,069,145.18</u>	-	-	<u>30,552,543.10</u>

5. สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน - สุทธิ ประกอบด้วย

	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย.52	เพิ่มขึ้น	ลดลง	หน่วย : บาท ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย.53
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	4,646,155.00	-	-	4,646,155.00
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม	<u>(3,854,753.76)</u>	(376,793.83)	-	<u>(4,231,547.59)</u>
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	<u>791,401.24</u>			<u>414,607.41</u> ✓

- 4 -

6. เจ้าหนี้

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการ	3,326,346.92	2,225,942.45
เจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุน	957,359.55	20,298,335.00
เจ้าหนี้อื่น	434,855.06	406,715.21
รวม	<u>4,718,561.53</u>	<u>22,930,992.66</u>

7. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	29,238.00	17,064.00
ค่าตอบแทน	334,070.00	71,190.00
ค่าใช้สอย	1,867,743.06	684,285.44
ค่าวัสดุ	1,000.00	-
ค่าสาธารณูปโภค	80,500.50	523,267.62
ค่าใช้จ่ายงบกลาง	-	32,330.00
รวม	<u>2,312,551.56</u>	<u>1,328,137.06</u>

8. รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า

ณ วันที่ 30 กันยายน 2553 มียอดคงเหลือจำนวน 86,813,277.48 บาท ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท
เงินงบประมาณประจำปี 2551	18,349,549.26
เงินงบประมาณประจำปี 2552	34,549,665.32
เงินงบประมาณประจำปี 2553	33,914,062.90
	<u>86,813,277.48</u>

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อดำเนินงานตามแผนการใช้จ่าย โดยบันทึกเป็นรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้าและรับรู้เป็นรายได้จากเงินงบประมาณตามจำนวนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นและเมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2553 สำนักงานฯ ยังมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามภารกิจที่ยังไม่แล้วเสร็จ ซึ่งกรมบัญชีกลาง ได้อนุมัติให้เก็บรักษาเงินงบประมาณปี พ.ศ.2553 และขยายเวลาเก็บรักษาเงินงบประมาณปี พ.ศ.2552 ปี พ.ศ.2551 ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.6/37239 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2553

- 5 -

9. เงินรับฝาก

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
เงินประกันของและเงินประกันสัญญา	510,463.92	295,476.50
เงินประกันผลงาน	121,550.00	38,500.00
เงินประกันสังคมส่วนของลูกจ้าง	29,238.00	17,064.00
เงินค่าไฟฟ้าร้านค้า	1,082.96	736.33
เงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายเดินทาง	22,605.87	60,721.82
ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารนอกงบประมาณ	150.41	-
รวม	685,091.16	412,498.65

10. ทูน

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
ยอดคงเหลือยกมา	35,560,825.84	35,798,192.48
หัก โอนสินทรัพย์	-	(237,366.64)
ยอดคงเหลือปลายงวด	35,560,825.84	35,560,825.84

11. รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมต้นงวด	(4,675,388.81)	(23,971,069.56)
บวก รายการปรับปรุงระหว่างงวด	167.49	(890,865.92)
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิงวดนี้	966,391.59	20,186,546.67
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	(3,708,829.73)	(4,675,388.81)

- 6 -

12. รายได้จากเงินงบประมาณ

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
งบรายจ่ายอื่น		
- รายจ่ายอื่นเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	66,880,023.36	69,480,703.20
- รายจ่ายอื่นเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	59,133,008.62	53,342,517.41
- รายจ่ายอื่นเป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	9,490,094.30	24,116,836.10
งบกลาง	5,995,810.34	3,782,255.84
รวม	<u>141,498,936.62</u>	<u>150,722,312.55</u>

13. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
เงินเดือน	37,044,590.84	37,954,499.53
เงินประจำตำแหน่ง	5,684,371.94	6,256,434.52
เงินสมทบประกันสังคม	320,990.00	121,539.00
ค่าตอบแทน	18,667,337.44	16,747,924.55
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	3,760,033.14	7,850,385.60
เงินช่วยเหลือออกจากราชการก่อนเกษียณอายุ	1,402,700.00	549,920.00
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ	2,354,904.08	2,498,934.24
รวม	<u>69,234,927.44</u>	<u>71,979,637.44</u>

- 7 -

14. ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
ค่าจ้าง	80,000.00	442,500.00
ค่าตอบแทน	8,345,621.57	5,080,210.00
วัสดุใช้ไป	5,432,568.23	8,434,158.29
ค่าใช้จ่ายโครงการวิจัย	3,844,000.00	1,697,235.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	390,000.00	-
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	761,804.20	206,285.89
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	585,458.88	1,105,081.60
ค่าจ้างเหมาบริการ	3,739,988.66	4,041,351.90
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	3,753,087.00	5,143,681.99
ค่าเช่าทรัพย์สิน	193,315.00	987,105.00
ค่าอาหารและอาหารว่างในการประชุม	1,718,740.00	1,375,825.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุมระหว่างประเทศ	-	217,950.46
ค่าใช้จ่ายอื่น	4,227,667.83	2,430,887.07
รวม	<u>33,072,251.37</u>	<u>31,162,272.20</u>

15. ค่าสาธารณูปโภค

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
ค่าไฟฟ้า	6,096,490.06	5,231,063.60
ค่าน้ำประปา	24,460.20	30,304.50
ค่าสาธารณูปโภคอื่น	2,651,263.92	2,032,524.47
รวม	<u>8,772,214.18</u>	<u>7,293,892.57</u>

✓

- 8 -

16. ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	หน่วย : บาท	
	2553	2552
ค่าเสื่อมราคา		
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	40,852.32	10,373.70
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	940,658.36	944,741.13
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	123,364.58	228,766.40
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	85,218.40	119,084.40
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	993,350.89	1,234,979.21
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5,400,302.33	767,780.00
ครุภัณฑ์งานบ้าน	299.50	-
	<u>7,584,046.38</u>	<u>3,305,724.84</u>
ค่าตัดจำหน่าย		
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	376,793.83	747,058.66
รวม	<u>7,960,840.21</u>	<u>4,052,783.50</u>

17. รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบัน

	หน่วย : บาท				
รายการ	งบสุทธิ	การ สำรองเงิน	ใบสั่งซื้อ / สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ					
สนับสนุนการดำเนินงานของรัฐสภาและ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ					
งบรายจ่ายอื่น					
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	81,416,100.00	-	-	81,416,100.00	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	70,569,200.00	-	-	70,569,200.00	-
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	-	-	-	-	-
รวม	151,985,300.00	-	-	151,985,300.00	-

18. รายงานฐานะเงินงบประมาณปีก่อน (ปี 2552)

หน่วย : บาท

รายการ	เงินขยายเวลาเก็บรักษา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ			
ส่งเสริมธรรมาภิบาล			
งบรายจ่ายอื่น			
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	-	-	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	41,487,312.47	7,291,328.90	34,195,983.57
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	1,510,032.30	1,156,350.55	353,681.75
รวม	42,997,344.77	8,447,679.45	34,549,665.32

เงินคงเหลือจำนวน 34,549,665.32 บาท สำนักงานฯ ได้รับอนุมัติจากกรมบัญชีกลางขยายเวลาเก็บรักษาเพื่อ
ใช้จ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

19. รายงานฐานะเงินงบประมาณปีก่อน (ปี 2551)

หน่วย : บาท

รายการ	เงินขยายเวลาเก็บรักษา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ			
สนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ			
งบรายจ่ายอื่น			
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	-	-	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	10,861,923.76	1,023,874.50	9,838,049.26
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	13,949,000.00	5,437,500.00	8,511,500.00
รวม	24,810,923.76	6,461,374.50	18,349,549.26

เงินคงเหลือจำนวน 18,349,549.26 บาท สำนักงานฯ ได้รับอนุมัติจากกรมบัญชีกลางขยายเวลาเก็บรักษาเพื่อ
ใช้จ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554

20. รายงานฐานะ เงินงบประมาณปีก่อน (ปี 2550)

หน่วย : บาท

รายการ	เงินขยายเวลาเก็บรักษา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ			
สนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ			
งบรายจ่ายอื่น			
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	-	-	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	565,191.57	280,773.88	-
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	2,508,328.31	2,792,746.00	-
รวม	3,073,519.88	3,073,519.88	-

21. รายงานรายได้แผ่นดิน

หน่วย : บาท

2553

รายได้แผ่นดิน

ค่าปรับ

84,627.44

เงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน

119,672.93

รายได้เบ็ดเตล็ด

4,880,054.30

รวม

5,084,354.67

รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง

(5,084,354.67)

คงเหลือ

-

22. ภาระผูกพัน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีภาระผูกพันที่ต้องชำระเงินให้กับคู่สัญญา และผู้มีสิทธิรับเงินที่ยังไม่ถึงกำหนดการชำระเงินทั้งสิ้น 19,340,098.11 บาท ประกอบด้วย

1. คู่สัญญาจากเงินงบประมาณ ปี 2551 จำนวน 1 สัญญา เป็นเงิน 8,160,000.00 บาท
 2. คู่สัญญาจากเงินงบประมาณ ปี 2552 จำนวน 12 สัญญา เป็นเงิน 7,961,546.50 บาท
 3. คู่สัญญาจากเงินงบประมาณ ปี 2553 จำนวน 4 สัญญา เป็นเงิน 771,177.00 บาท
 4. รายการเสมือนมีหนี้ผูกพันจากเงินงบประมาณ ปี 2553 ประกอบด้วย
 - 4.1 ตกเบิกค่าตอบแทนประธานและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 2,339,453.61 บาท
- 1 ตุลาคม 2548 - 30 กันยายน 2553 ซึ่งอยู่ระหว่างรอประกาศราชกิจจานุเบกษา

4.2 เงินเบิกล่วงหน้าให้กับส่วนราชการที่ให้ออกรายการมาปฏิบัติงาน	107,921.00 บาท
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งอยู่ระหว่างรอหนังสือรับรองการจ่ายเงินเดือนครั้งสุดท้ายจากต้นสังกัดที่โอนมา และเงินตอบแทนพิเศษข้าราชการรัฐสภาของข้าราชการที่โอนมาปฏิบัติงาน ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	

23. อื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ทำบันทึกข้อตกลงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (โครงการศูนย์ราชการบริเวณถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร) กับบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด บันทึกฉบับที่ 1/2551 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2551 โดยมีพื้นที่การใช้ประโยชน์ภายในอาคาร จำนวน 11,580 ตารางเมตร วงเงิน 1,964,630,098.08 บาท ประกอบด้วย ค่าเช่าอาคารจำนวน 771,956,011.44 บาท ค่าบริการ 1,157,934,086.64 บาท มีกำหนดเวลา 30 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2581 และค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ จำนวน 34,740,000.00 บาท มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2556 เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว กรมสิทธิในอาคารและเฟอร์นิเจอร์ตามสัญญาจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของกรมธนารักษ์ กรณีครบกำหนดเวลาของการเช่าเฟอร์นิเจอร์ กรมธนารักษ์จะส่งมอบต่อให้กับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานฯ เป็นผู้ดูแลรักษาเฟอร์นิเจอร์ในพื้นที่ใช้ประโยชน์เอง โดยกรมธนารักษ์เป็นผู้ตั้งงบประมาณเพื่อชำระค่าเช่าพื้นที่และค่าบริการรวมทั้งการบริการจัดหาเฟอร์นิเจอร์ให้กับบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด แทนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตลอดอายุของบันทึกข้อตกลง ซึ่งตามข้อตกลงดังกล่าวปีงบประมาณ 2551 - 2553 มีค่าใช้จ่ายดังนี้

ปีงบประมาณ	ค่าเช่า	ค่าบริการ	หน่วย : บาท	
			ค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์	รวม
2551 (1กค.2551-30 กย. 2551)	5,002,560.00	7,503,840.00	1,737,000.00	14,243,400.00
2552	20,010,240.00	30,015,360.00	6,948,000.00	56,973,600.00
2553	20,010,240.00	30,015,360.00	6,948,000.00	56,973,600.00
รวม	45,023,040.00	67,534,560.00	15,633,000.00	128,190,600.00

รายงานการเงิน
รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๓

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
National Human Rights Commission of Thailand

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2554 และ 2553 งบรายได้และค่าใช้จ่ายและงบกระแสเงินสดสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในรายงานการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่อรายงานการเงินดังกล่าว จากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่ารายงานการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานฯ ใช้และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในรายงานการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า รายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2554 และ 2553 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่กระทรวงการคลังกำหนด

28 6/5

(นางนันทกา ตันสกุล)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินที่ 19

A A

(นางสาวทัศนีย์ กลิ่นอังกาบ)

ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

Office of the Auditor General

วันที่ 26 กันยายน 2555

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2554 และ 2553

		หน่วย : บาท	
	หมายเหตุ	2554	2553
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	3	104,316,587.41	93,706,300.13
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ		2,444,645.50	2,315,630.98
วัสดุคงเหลือ		921,526.22	850,850.60
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		326,272.34	125,220.40
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		108,009,031.47	96,998,002.11
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	4	37,515,606.16	30,552,543.10
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน - สุทธิ	5	1,631,729.48	414,607.41
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		39,147,335.64	30,967,150.51
รวมสินทรัพย์		147,156,367.11	127,965,152.62

๙

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2554 และ 2553

หน่วย : บาท

	หมายเหตุ	2554	2553
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	6	5,433,426.04	4,718,561.53
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	7	2,608,804.75	2,312,551.56
รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า	8	95,839,425.29	86,813,277.48
เงินรับฝาก	9	773,855.62	685,091.16
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	20	15,885.00	-
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		441,787.55	579,019.36
รวมหนี้สินหมุนเวียน		105,113,184.25	95,108,501.09
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เงินอุดหนุนจากรัฐบาล		1,500,000.00	500,000.00
รายได้จากการรับบริจาคการรับรู้		5.00	5.00
รายได้จากเงินช่วยเหลือการรับรู้		440,321.00	504,650.42
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		1,940,326.00	1,004,655.42
รวมหนี้สิน		107,053,510.25	96,113,156.51
สินทรัพย์สุทธิ		40,102,856.86	31,851,996.11
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน		35,560,825.84	35,560,825.84
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	10	4,542,031.02	(3,708,829.73)
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		40,102,856.86	31,851,996.11

๕

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

๕๗

(นางสาวสุวิภา เลอเลิศศักดิ์)

นักบัญชีชำนาญการ

รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มงานคลังและพัสดุ

(นายชรรค์ชัย คงเสนห์)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๕๓

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๔

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
งบรายได้และค่าใช้จ่าย
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2554 และ 2553

		หน่วย : บาท	
	หมายเหตุ	2554	2553
รายได้จากการดำเนินงาน			
รายได้จากรัฐบาล			
รายได้จากเงินงบประมาณ	11	177,339,605.24	141,498,936.62
รวมรายได้จากรัฐบาล		177,339,605.24	141,498,936.62
รายได้จากแหล่งอื่น			
รายได้จากการรับบริจาค		15,750.00	-
รายได้จากเงินช่วยเหลือ		333,734.34	491,837.92
รวมรายได้จากแหล่งอื่น		349,484.34	491,837.92
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		177,689,089.58	141,990,774.54
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน			
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	12	71,116,695.65	69,234,927.44
ค่าบำเหน็จบำนาญ		2,472,068.28	3,640,906.26
ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ	13	51,209,372.38	33,072,251.37
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม		11,960,183.55	5,310,556.28
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง		14,543,847.50	13,032,687.21
ค่าสาธารณูปโภค	14	9,723,320.32	8,772,214.18
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	15	8,412,741.15	7,960,840.21
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		169,438,228.83	141,024,382.95
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		8,250,860.75	966,391.59

๙๖

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2554 และ 2553

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	8,250,860.75	966,391.59
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา	8,086,904.11	7,584,046.38
ค่าตัดจำหน่าย	325,837.04	376,793.83
(เพิ่มขึ้น) ในลูกหนี้	(129,014.52)	(1,717,690.98)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในวัสดุคงเหลือ	(70,675.62)	174,212.50
(เพิ่มขึ้น) ในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(201,051.94)	(50,875.16)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้	714,864.51	(18,212,431.13)
เพิ่มขึ้น ในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	296,253.19	984,414.50
เพิ่มขึ้น ในรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า	9,026,147.81	16,363,882.61
เพิ่มขึ้น ในเงินรับฝาก	88,764.46	272,592.51
เพิ่มขึ้น ในรายได้แผ่นดินรอนาส่งคลัง	15,885.00	-
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในหนี้สินหมุนเวียนอื่น	(137,231.81)	272,141.19
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในรายได้จากเงินช่วยเหลือการรับรู้	(64,329.42)	64,329.42
เพิ่มขึ้น ในเงินอุดหนุนการรับจากคลัง	1,000,000.00	-
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมการดำเนินงาน	27,203,213.56	7,077,807.26
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายจากการซื้อที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	(15,049,967.17)	(9,067,444.30)
เงินสดจ่ายจากการซื้อสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	(1,542,959.11)	-
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	(16,592,926.28)	(9,067,444.30)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	10,610,287.28	(1,989,637.04)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันต้นงวด	93,706,300.13	95,695,937.17
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ วันปลายงวด	104,316,587.41	93,706,300.13

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2554 และ 2553

หมายเหตุที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 17 มีฐานะเป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ
2. รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการและดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
3. ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
4. ประสานงานกับหน่วยราชการ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) ชั้น 7 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

หมายเหตุที่ 2 สรุปนโยบายบัญชีที่สำคัญ

2.1 หลักเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน

- งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง โดยเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2546

- การจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงิน ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0423.2/ว 410 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 เรื่อง รูปแบบรายงานการเงินของหน่วยงานภาครัฐ

- รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

2.2 หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2.3 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

รายได้ รับรู้ตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกบัญชีรายได้เมื่อได้รับเงินจากคลังหรือจากแหล่งประเภะนั้น

ดังนี้

- เงินงบประมาณรับจากรัฐบาล ได้รับเงินงบประมาณในงบรายจ่ายอื่น โดยได้รับเงินเป็นการล่วงหน้าตามแผนการใช้จ่ายเงิน โดยมีเงื่อนไขว่า ให้นำไปใช้เพื่อผลิตผลผลิตตามบทบาทภารกิจที่ตกลงกันได้ หากใช้ไม่หมดจะต้องนำเงินที่เหลือจ่ายส่งคืนคลัง ยกเว้นได้รับการอนุมัติให้เก็บรักษา และขยายเวลาเก็บรักษาเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลาง และจะรับรู้เป็นรายได้จากงบประมาณเท่ากับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

- เงินงบประมาณรายจ่ายงบกลาง ได้รับเงินตามที่วางฎีกาเบิกจ่าย รับรู้เป็นรายได้เงินงบประมาณงบกลางเมื่อได้รับโอนเงิน

- เงินรายได้จากเงินช่วยเหลือและเงินบริจาค รับรู้เมื่อได้รับเงินช่วยเหลือหรือรับเงินบริจาค เงินที่ได้รับไม่ระบุวัตถุประสงค์รับรู้เป็นรายได้ทั้งจำนวน สำหรับเงินที่ได้รับระบุวัตถุประสงค์ทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามสัดส่วนค่าใช้จ่าย ส่วนกรณีได้รับบริจาคเป็นสินทรัพย์ ทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

ค่าใช้จ่าย รับรู้และบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกการรายการค่าใช้จ่ายเมื่อมีค่าใช้จ่ายจริงเกิดขึ้น

2.4 วัสดุคงเหลือ

สำนักงานฯ จะรับรู้วัสดุสิ้นเปลืองตามราคาทุน โดยวิธีเข้าก่อน - ออกก่อน (FIFO) เมื่อจัดซื้อจะบันทึกเป็นสินทรัพย์พร้อมจัดทำทะเบียนคุมวัสดุ ณ วันสิ้นงวดบัญชีจะตรวจนับจำนวนวัสดุที่คงเหลืออยู่และบันทึกการรายการวัสดุที่ใช้ไปเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

2.5 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

อุปกรณ์ที่ได้มาก่อนปีงบประมาณ 2546 บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 30,000.00 บาทขึ้นไป

อุปกรณ์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 เป็นต้นไป บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000.00 บาทขึ้นไป ตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

ค่าเสื่อมราคาคำนวณจากราคาทุนของสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรง ตามอายุการใช้งานโดยประมาณของสินทรัพย์ ตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)	อัตราร้อยละ
อาคารที่ทำการและส่วนปรับปรุง	20	5
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	10	10
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	20
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	20
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	20	5
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	4	25
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	20
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	10	10

2.6 สิทธิพลที่ไม่มิดัวตน

สิทธิพลที่ไม่มิดัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จะรับรู้ตามราคาทุนและบันทึกค่าตัดจำหน่ายสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนสิทธิพลเพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชี การคำนวณค่าตัดจำหน่ายโดยวิธีเส้นตรงในอัตราร้อยละ 25

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 เป็นต้นไป สำนักงาน ฯ จะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 20,000.00 บาทขึ้นไปเป็นสิทธิพลที่ไม่มิดัวตน และกรณีที่มีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จและมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว จึงโอนมาเป็นสิทธิพลที่ไม่มิดัวตนประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์

หมายเหตุที่ 3 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
เงินสด	223,868.01	272,903.66
เงินฝากสถาบันการเงิน	103,391,808.40	92,824,382.55
เงินฝากคลัง	700,911.00	609,013.92
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	104,316,587.41	93,706,300.13

เงินฝากสถาบันการเงิน ปี 2554 และ ปี 2553 มีเงินทอรองราชการรับจากกระทรวงการคลังรวมอยู่ด้วย 1,500,000.00 บาท และ 500,000.00 บาท ตามลำดับ

หมายเหตุที่ 4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ

	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย.53	เพิ่มขึ้น	ลดลง	หน่วย : บาท ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย.54
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	963,561.15	6,973,673.71	-	7,937,234.86
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(40,947.02)	(137,957.07)	-	(178,904.09)
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า - สุทธิ	922,614.13	-	-	7,758,330.77
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์	59,906,677.01	10,116,293.46	-	70,022,970.47
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(32,316,748.04)	(7,948,947.04)	-	(40,265,695.08)
บวก ครุภัณฑ์ระหว่างดำเนินการ	2,040,000.00	8,160,000.00	(10,200,000.00)	-
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์ - สุทธิ	29,629,928.97	-	-	29,757,275.39
รวมที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ	30,552,543.10	-	-	37,515,606.16

หมายเหตุที่ 5 สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน - สุทธิ

	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย.53	เพิ่มขึ้น	ลดลง	หน่วย : บาท ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย.54
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	4,646,155.00	1,173,959.11	-	5,820,114.11
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(4,231,547.59)	(325,837.04)	-	(4,557,384.63)
บวก โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	-	369,000.00	-	369,000.00
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	414,607.41	-	-	1,631,729.48

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เพิ่มขึ้น จำนวน 1,173,959.11 บาท เป็นรายการซื้อโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ปรับลดมาจากครุภัณฑ์ระหว่างดำเนินการ

หมายเหตุที่ 6 เจ้าหนี้

	หน่วย : บาท 2554	2553
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการ	4,352,157.04	3,326,346.92
เจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุน	331,195.00	957,359.55
เจ้าหนี้อื่น	750,074.00	434,855.06
รวมเจ้าหนี้	5,433,426.04	4,718,561.53

หมายเหตุที่ 7 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

	หน่วย : บาท 2554	2553
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	28,579.00	29,238.00
ค่าตอบแทน	169,380.00	334,070.00
ค่าใช้สอย	2,338,453.86	1,867,743.06
ค่าวัสดุ	-	1,000.00
ค่าสาธารณูปโภค	72,391.89	80,500.50
รวมค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,608,804.75	2,312,551.56

หมายเหตุที่ 8 รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า

ณ วันที่ 30 กันยายน 2554 มียอดคงเหลือจำนวน 95,839,425.29 บาท ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2551	10,087,639.00
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2552	12,575,046.16
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2553	27,906,869.73
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2554	45,269,870.40
รวมรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า	95,839,425.29

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเงินงบประมาณงบรายจ่ายอื่นจากรัฐบาลเพื่อดำเนินงานตามแผนการใช้จ่าย โดยบันทึกเป็นรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้าและจะรับรู้เป็นรายได้จากเงินงบประมาณตามจำนวนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และเมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2554 สำนักงานฯ ยังมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามภารกิจที่ยังไม่แล้วเสร็จ และได้รับอนุมัติให้ขยายเวลาเก็บรักษาเงินงบประมาณคงเหลือตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.6/37232 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554

หมายเหตุที่ 9 เงินรับฝาก

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา	528,750.75	510,463.92
เงินประกันผลงาน	193,920.00	121,550.00
เงินประกันสังคมส่วนของลูกจ้าง	28,579.00	29,238.00
เงินค่าไฟฟ้าร้านค้า	-	1,082.96
เงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายเดินทาง	22,605.87	22,605.87
ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารนอกงบประมาณ	-	150.41
รวมเงินรับฝาก	773,855.62	685,091.16

หมายเหตุที่ 10 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมต้นงวด	(3,708,829.73)	(4,675,388.81)
บวก รายการปรับปรุงระหว่างงวด	-	167.49
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิงวดนี้	8,250,860.75	966,391.59
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	<u>4,542,031.02</u>	<u>(3,708,829.73)</u>

หมายเหตุที่ 11 รายได้จากเงินงบประมาณ

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
งบรายจ่ายอื่น		
- รายจ่ายอื่นเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	68,849,932.60	66,880,023.36
- รายจ่ายอื่นเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	87,044,797.84	59,133,008.62
- รายจ่ายอื่นเป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	16,706,043.47	9,490,094.30
งบกลาง	4,738,831.33	5,995,810.34
รวมรายได้จากเงินงบประมาณ	<u>177,339,605.24</u>	<u>141,498,936.62</u>

หมายเหตุที่ 12 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
เงินเดือน	41,497,573.19	37,044,590.84
เงินประจำตำแหน่ง	5,970,700.89	5,684,371.94
เงินสมทบประกันสังคม	350,063.00	320,990.00
ค่าตอบแทน	20,131,595.52	18,667,337.44
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	900,000.00	3,760,033.14
เงินช่วยเหลือออกจากราชการก่อนเกษียณอายุ	-	1,402,700.00
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ	2,266,763.05	2,354,904.08
รวมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	<u>71,116,695.65</u>	<u>69,234,927.44</u>

หมายเหตุที่ 13 ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
ค่าจ้าง	115,000.00	80,000.00
ค่าตอบแทน	7,995,577.84	8,345,621.57
วัสดุทั่วไป	9,413,113.60	5,432,568.23
ค่าใช้จ่ายโครงการวิจัย	2,190,000.00	3,844,000.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	412,000.00	390,000.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	223,430.80	761,804.20
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	1,006,667.04	585,458.88
ค่าจ้างเหมาบริการ	9,412,005.64	3,739,988.66
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	10,641,085.00	3,753,087.00
ค่าเช่าทรัพย์สิน	255,705.00	193,315.00
ค่าอาหารและอาหารว่างในการประชุม	2,256,690.00	1,718,740.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุมระหว่างประเทศ	1,007,323.18	-
ค่าใช้จ่ายอื่น	6,280,774.28	4,227,667.83
รวมค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ	51,209,372.38	33,072,251.37

หมายเหตุที่ 14 ค่าสาธารณูปโภค

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
ค่าไฟฟ้า	6,274,220.55	6,096,490.06
ค่าน้ำประปา	24,267.60	24,460.20
ค่าสาธารณูปโภคอื่น	3,424,832.17	2,651,263.92
รวมค่าสาธารณูปโภค	9,723,320.32	8,772,214.18

หมายเหตุที่ 15 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	หน่วย : บาท	
	2554	2553
ค่าเสื่อมราคา		
อาคารและส่วนปรับปรุงอาคาร	137,957.07	40,852.32
ครุภัณฑ์และอุปกรณ์สำนักงาน	1,070,553.89	940,658.36
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	169,971.31	123,364.58
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	72,385.39	85,218.40
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	1,233,218.77	993,350.89
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5,400,287.33	5,400,302.33
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	2,530.35	299.50
	<u>8,086,904.11</u>	<u>7,584,046.38</u>
ค่าตัดจำหน่าย		
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	325,837.04	376,793.83
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	<u>8,412,741.15</u>	<u>7,960,840.21</u>

หมายเหตุที่ 16 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบัน (2554)

หน่วย : บาท					
รายการ	งบสุทธิ	การ สำรอง เงิน	ใบสั่งซื้อ/ สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงานสนับสนุนการจัดการของรัฐสภา ศาลและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ งบรายจ่ายอื่น					
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	91,246,400.00	-	-	91,246,400.00	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	87,968,600.00	-	-	87,968,600.00	-
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	2,449,400.00	-	-	2,449,400.00	-
รวม	<u>181,664,400.00</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>181,664,400.00</u>	<u>-</u>

เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2554 เบิกจากกรมบัญชีกลางตามที่ได้รับอนุมัติทั้งสิ้น 181,664,400.00 บาท ใช้จ่ายจริง จำนวน 136,394,529.60 บาท คงเหลือ จำนวน 45,269,870.40 บาท บันทึกอยู่ในบัญชีรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า ซึ่งได้รับอนุมัติจากกรมบัญชีกลางให้ขยายเวลาเก็บรักษาเงินเพื่อใช้จ่ายในปีงบประมาณ 2555 ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.6/37232 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554

หมายเหตุที่ 17 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีก่อน (2553)

หน่วย : บาท

รายการ	เงินขยายเวลา เก็บรักษา	โอน เปลี่ยนแปลง	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงานสนับสนุนการจัดการของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ งบรายจ่ายอื่น				
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	14,536,076.64	(5,892,490.00)	30,670.00	8,612,916.64
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	19,377,986.26	-	5,340,943.17	14,037,043.09
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	-	5,892,490.00	635,580.00	5,256,910.00
รวม	33,914,062.90	-	6,007,193.17	27,906,869.73

สำนักงานฯ โอนเปลี่ยนแปลงงบรายจ่ายอื่น ค่าใช้จ่ายบุคลากรเป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง จำนวน 5,892,490.00 บาท สำหรับเงินคงเหลือ จำนวน 27,906,869.73 บาท บันทึกอยู่ในบัญชีรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า ซึ่งได้รับอนุมัติจากกรมบัญชีกลางให้ขยายเวลาเก็บรักษาเงินเพื่อใช้จ่ายในปีงบประมาณ 2555 ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.6/37232 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554

หมายเหตุที่ 18 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีก่อน (2552)

หน่วย : บาท

รายการ	เงินขยายเวลา เก็บรักษา	โอน เปลี่ยนแปลง	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงานสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐสภา ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ งบรายจ่ายอื่น				
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	-	-	-	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	31,523,283.57	(10,139,187.75)	16,594,791.81	4,789,304.01
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	3,026,381.75	10,139,187.75	5,379,827.35	7,785,742.15
รวม	34,549,665.32	-	21,974,619.16	12,575,046.16

สำนักงานฯ โอนเปลี่ยนแปลงงบรายจ่ายอื่น ค่าใช้จ่ายดำเนินงานเป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง จำนวน 10,139,187.75 บาท สำหรับเงินคงเหลือ จำนวน 12,575,046.16 บาท บันทึกอยู่ในบัญชีรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า ซึ่งได้รับอนุมัติจากกรมบัญชีกลางให้ขยายเวลาเก็บรักษาเงินเพื่อใช้จ่ายในปีงบประมาณ 2555 ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.6/37232 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554

๙

หมายเหตุที่ 19 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีก่อน (2551)

หน่วย : บาท

รายการ	เงินขยายเวลา เก็บรักษา	โอน เปลี่ยนแปลง	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณพัฒนาการเมือง งบรายจ่ายอื่น				
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	-	-	-	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	-	-	-	-
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	18,349,549.26	-	8,261,910.26	10,087,639.00
รวม	18,349,549.26	-	8,261,910.26	10,087,639.00

เงินงบประมาณคงเหลือ จำนวน 10,087,639.00 บาท สำนักงานฯ บันทึกอยู่ในบัญชีรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า ซึ่งได้รับอนุมัติจากกรมบัญชีกลางให้ขยายเวลาเก็บรักษาเพื่อใช้จ่ายในปีงบประมาณ 2555 ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0406.6/37232 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2554

หมายเหตุที่ 20 รายงานรายได้แผ่นดิน

หน่วย : บาท

2554

รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ

ค่าปรับ	397,993.69
เงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน	173,962.16
รายได้เบ็ดเตล็ด	499,070.16
รายได้ค่าธรรมเนียมอื่น	618,300.00

รวมรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ

1,689,326.01

รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง

(1,673,441.01)

15,885.00

ปรับปรุงรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง

15,885.00

-

๙

หมายเหตุที่ 21 ภาระผูกพัน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีภาระผูกพันที่ต้องชำระเงินให้กับคู่สัญญาและผู้มีสิทธิรับเงินที่ยังไม่ถึงกำหนดการชำระเงิน ดังนี้

1. จำนวนสัญญาและจำนวนเงินที่ผูกพันกับเงินงบประมาณแต่ละปี ดังนี้

ปีงบประมาณ	จำนวนสัญญา	หน่วย : บาท
		จำนวนเงิน
2551	1	10,087,639.00
2552	16	10,084,600.00
2553	5	7,894,828.00
2554	4	3,910,000.00
	<u>26</u>	<u>31,977,067.00</u>

2. รายการเสมือนมีหนี้ผูกพันกับเงินงบประมาณแต่ละปี ดังนี้

ปีงบประมาณ	รายการ	หน่วย : บาท
		จำนวนเงิน
2553	ค่าตอบแทนประธานกรรมการ และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ส่วนที่เกินจากอัตราเดิม ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2548 ถึง 30 กันยายน 2553	2,339,453.61
2554	ค่าตอบแทนประธานกรรมการ และกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ส่วนที่เกินจากอัตราเดิม ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2553 ถึง 30 กันยายน 2554 (อยู่ระหว่างรอผลบังคับใช้พระราชกฤษฎีกาค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการเดินทางของประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่....) พ.ศ....)	690,360.00
2553	ค่าตอบแทนพิเศษข้าราชการรัฐสภาที่ถูกกระับการจ่ายไว้อก่อน (อยู่ระหว่างอุทธรณ์โต้แย้งการเบิกจ่ายค่าตอบแทนพิเศษ)	65,454.50
		<u>3,095,268.11</u>

๕๓

หมายเหตุที่ 22 อื่น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ทำบันทึกข้อตกลงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อาคารรัฐประศาสนภักดี (ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550) กับบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด บันทึกฉบับที่ 1/2551 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2551 โดยมีพื้นที่การใช้ประโยชน์ภายในอาคารจำนวน 11,580 ตารางเมตร วงเงิน 1,964,630,098.08 บาท ประกอบด้วยค่าเช่าอาคาร จำนวน 771,956,011.44 บาท ค่าบริการ 1,157,934,086.64 บาท มีกำหนดเวลา 30 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2581 และค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ จำนวน 34,740,000.00 บาท มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2556 เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว กรรมสิทธิ์ในอาคารและเฟอร์นิเจอร์ตามสัญญาจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของกรมธนารักษ์ กรณีครบกำหนดเวลาของการเช่าเฟอร์นิเจอร์ กรมธนารักษ์จะส่งมอบต่อให้กับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อดูแลรักษาเฟอร์นิเจอร์ในพื้นที่ใช้ประโยชน์ต่อไป โดยกรมธนารักษ์เป็นผู้ตั้งงบประมาณเพื่อชำระค่าเช่าพื้นที่และค่าบริการรวมทั้งการบริการจัดหาเฟอร์นิเจอร์ให้กับบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด แทนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตลอดอายุของบันทึกข้อตกลง ซึ่งตามข้อตกลงดังกล่าวปีงบประมาณ 2551 - 2554 มีค่าใช้จ่ายดังนี้

ปีงบประมาณ	ค่าเช่า	ค่าบริการ	หน่วย : บาท	
			ค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์	รวม
2551 (1 ก.ค. - 30 ก.ย. 51)	5,002,560.00	7,503,840.00	1,737,000.00	14,243,400.00
2552	20,010,240.00	30,015,360.00	6,948,000.00	56,973,600.00
2553	20,010,240.00	30,015,360.00	6,948,000.00	56,973,600.00
2554	20,010,240.00	30,015,360.00	6,948,000.00	56,973,600.00
รวม	65,033,280.00	97,549,920.00	22,581,000.00	185,164,200.00

รูท

บรรณานุกรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๑
ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๙) พ.ศ. ๒๕๕๐
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และ (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๕๐
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑
พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๐
พระราชบัญญัติสัญชาติไทย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑
ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี
อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน
พ.ศ. ๒๕๔๕

หนังสือและบทความ

ทองพูล บัวศรี, บทสรุปสาระสำคัญ โครงการถอดบทเรียนรูปแบบการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน : ในกรณีของครู
ข้างถนนและบ้านพักสำหรับเด็ก, มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก, มปป., มปป.
แถลงการณ์ของคณาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับที่ ๑

สิน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา, สรุปลสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๓, ๒๕๕๓.

สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, HRI/MC/2006/7 “Report on Indicators for Monitoring Compliance with International Human Rights Instruments”, 2006.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, บันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อผลักดันมาตรการทางกฎหมายกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ (เอกสารไม่เผยแพร่), ๒๕๕๓

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานผลการตรวจเยี่ยมสถานที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน : สถานีตำรวจและเรือนจำ ประจำปี ๒๕๕๔, ๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ร่างรายงานข้อเสนอแนะของ กสม. ต่อกรณีข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก, ๒๕๕๑.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สถานการณ์การละเมิดสิทธิแรงงานและบทเรียนหกลปีของคณะอนุกรรมการสิทธิแรงงาน ใน กสม., ๒๕๕๑.

2009 Country Reports on Human Rights Practices, March 11, 2010.

Bureau of Democracy, Human Rights And Labor, ๒๐๐๙ Country Reports on Human Rights Practice, March 11, 2010.

Inter-Agency Committee Policy Paper, New York, December 1999.

สื่อออนไลน์

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. รายงานพิเศษเรื่องผ่างบดับไฟใต้ ๘ ปีละลาย ๑.๔๕ แสนล้าน. วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔.

<http://www.bangkokbiznews.com>

ประชาไท, <http://www.prachatai.com>.

ปิ่นแก้ว อุณแก้ว, ๕ ปัญหาการจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล, สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อเฝ้าระวังสถานะไร้รัฐ, ๓๐ มกราคม ๒๕๕๔, <http://www.statelesswatch.org>.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, <http://www.sorporkor.women-family.go.th>.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่สำคัญในปี ๒๕๕๒, <http://www.nhrc.or.th>.

ศูนย์ข้อมูลการเมืองไทย, <http://www.politicalbase.in.th>.

ศูนย์ข้อมูลคนหายเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์, <http://www.backtohome.org>.

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔, <http://www.thaingo.org>.

หนังสือพิมพ์ประชาไทย ฉบับวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓, www.prachatai.com/journal/2010/12/32238.

Thaibizcenter, <http://www.thaibizcenter.com>.

ภาพรวม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าว เพื่อดำเนินการในกรณีที่มีปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้อำนาจหน้าที่ต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
๔. พ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๖. ส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
๗. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
๘. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน
๙. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และเสนอต่อรัฐสภา
๑๐. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
๑๑. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๑๒. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

องค์ประกอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดแรกได้รับพระมหากรุณาธิคุณทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔ จำนวน ๑๑ คน และเมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว การสรรหา กสม.ชุดใหม่ ยังไม่แล้วเสร็จ ทำให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนถึงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

๑. นายเสน่ห์	จามริก	เป็น	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายจรัส	ดิษฐาภิชัย	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. คุณหญิงจันทน์	สันตะบุตร	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นางสาวนัยนา	สุภาพัง	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายประดิษฐ์	เจริญไทยทวี	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. นายวสันต์	พานิช	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นายสุทิน	นพเกตุ	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๘. นางสุนี	ไชยรส	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๙. นายสุรสีห์	โกศลนาวัน	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๐. คุณหญิงอัมพร	มีสุข	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๑๑. นางสาวอาภร	วงศ์สังข์	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(ลำดับที่ ๓ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

ลำดับที่ ๒ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ และ

ลำดับที่ ๖ พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๑)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๒ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

๑. นางอมรา	พงศาพิชญ์	เป็น	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายแทจริง	ศิริพานิช	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นายนิรันดร์	พิทักษ์วัชร	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นายปริญญ์	ศิริสารการ	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายไพฑูรย์	วราหะไพฑูรย์	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. พลตำรวจเอก วันชัย	ศรีนวลนัฒ	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นางวิสา	เบ็ญจะมโน	เป็น	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ ๕๖/๒๕๕๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เพื่อให้การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๘) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๖) และ (๗) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ (๕) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ และมติการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

(๑) ศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์	ที่ปรึกษา
(๒) นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์	ที่ปรึกษา
(๓) นางเอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์	ที่ปรึกษา
(๔) นายสรรพลสิทธิ์ คุ่มพ์ประพันธ์	ที่ปรึกษา
(๕) นางสิน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา	ที่ปรึกษา
(๖) เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ประธานคณะกรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง และ
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและวิชาการ	รองประธานคณะกรรมการ
(๘) นายชินนทร์ เกตุปราษฎ์	ผู้ทำงาน
(๙) นางสาวชุลีพร เดชขำ	ผู้ทำงาน
(๑๐) นายนฤนาท คุ่มไพบุลย์	ผู้ทำงาน
(๑๑) นางสาวบังอร จงเลิศตระกูล	ผู้ทำงาน
(๑๒) นางพิมพ์ณัชชีย์ ลีลาชัย	ผู้ทำงาน
(๑๓) นายภพธรรม สุนันธรรม	ผู้ทำงาน
(๑๔) นางรัตติยา โป่งฟ้า	ผู้ทำงาน
(๑๕) นายสรรพลสิทธิ์ มีสำราญ	ผู้ทำงาน
(๑๖) นางพรรษา บุญรัตน์	ผู้ทำงาน
(๑๗) นางสาวอังคณา สังข์ทอง	ผู้ทำงาน
(๑๘) ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยสิทธิมนุษยชน และ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์	ผู้ทำงานและเลขานุการ
(๑๙) เจ้าหน้าที่กลุ่มงานวิจัยสิทธิมนุษยชน	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
(๒๐) เจ้าหน้าที่กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์	ผู้ทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

- ๒.๑ รวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำรายงานประจำปีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ
- ๒.๒ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำรายงานประจำปีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ
- ๒.๓ จัดทำร่างรายงานประจำปีของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อเสนอคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาต่อไป
- ๒.๔ ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นภารกิจ

สั่ง ณ วันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นายชูชัย ศุภวงศ์)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กสม. หน้หน้าหนังสือ

หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป เกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

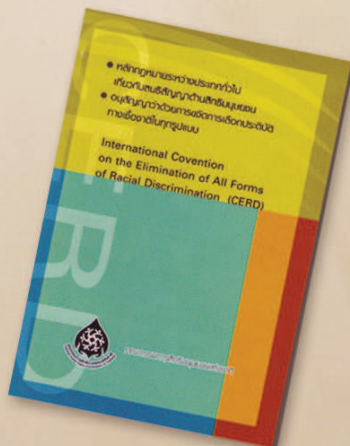
กติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

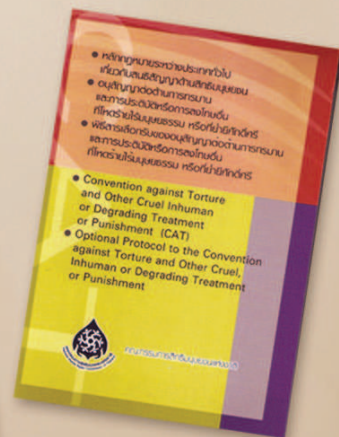
กติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือก
ปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือก
ปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา
ว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี
ในทุกรูปแบบ

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติ
หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม
หรือที่ย่ำแย่ที่สุด
พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา
ต่อต้านการทรมานฯ

สรุปการวิจัย
แนวทางการสร้างสันติภาพ
ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
ในมุมมองของ
ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม
ในกรณีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่า
มีการกระทำความผิดและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น
ที่ไร้มนุษยธรรม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การแสวงหาการชดเชยให้แก่
ผู้รอดชีวิตจากการทรมาน
ยุติการทรมาน

หลากหลาย ก็
หนึ่งในเดียว

อนุสัญญา
ว่าด้วยสิทธิคนพิการ

กรณีศึกษา : การจัดการความขัดแย้ง
การใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต้นน้ำ
อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน

รายงานการศึกษาข้อมูลเชิงวิชาการ
กรณี ปัญหาเหมืองแร่
เพื่อกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับ
สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน

กติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

อนุสัญญาว่าด้วย
การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วย
การจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประทุษร้าย
หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม
หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

บูรณาการสิทธิมนุษยชน
สู่การนำกฎหมายมาใช้:
ความท้าทาย ความเป็นไปได้และโอกาส

ศัพท์สิทธิมนุษยชน

แนวทางการตรวจขึ้นสูตรศพ
ตามกระบวนการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
ตามหลักศาสนาอิสลาม

สถานการณ์ด้านสิทธิชุมชน
กับฐานทรัพยากร
ในสถานการณ์สากล
ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๕๘

รายงานสถานการณ์
การละเมิดสิทธิในการ
จัดการที่ดินและป่า
ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘

ชุด เสียงจากประชาชน

การต่อสู้เพื่อสิทธิที่ดิน
กรณีร้องเรียน ๒๕๕๕-๒๕๕๖
บทเรียนการตรวจสอบของ
คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการ
ที่ดินและป่า

“ที่ดินสาธารณะและที่ราชพัสดุ”

“การจัดการสวนป่า
ของรัฐและเอกชน”

“ที่ดินเอกชน”

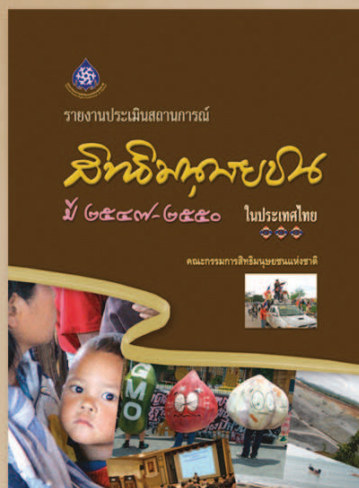

“ที่ดินในเขตป่าและ
สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและป่า”

รายงานประเมินสถานการณ์
สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖

เสียงสะท้อนจากเวทีสาธารณะต่อ
รายงานประเมินสถานการณ์
สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๖

รายงานประเมินสถานการณ์
สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘

รายงานประเมินสถานการณ์ด้าน
สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย
ปี ๒๕๕๑-๒๕๕๒

รายงานผลการปฏิบัติงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประจำปี ๒๕๕๖

ประจำปี ๒๕๕๗

ประจำปี ๒๕๕๘

ประจำปี ๒๕๕๙

ประจำปี ๒๕๕๐

ประจำปี ๒๕๕๑

ประจำปี ๒๕๕๒

ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖

ปี ๒๕๕๘

๑ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ปี ๒๕๕๙ :

๒ สิทธิชุมชน

๓ สิทธิทางสังคม และอื่นๆ

ปี ๒๕๕๐

เล่ม ๑
สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

เล่ม ๒
สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร :
สิทธิในการจัดการทรัพยากร
น้ำ ชายฝั่ง และแร่

เล่ม ๓ สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร :
สิทธิในการจัดการที่ดิน ป่า พลังงาน
และอุตสาหกรรม

เล่ม ๔
สิทธิทางสังคม สิทธิแรงงาน และอื่นๆ

ปี ๒๕๕๑

เล่ม ๑
สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

เล่ม ๒
สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร :
สิทธิในการจัดการทรัพยากรน้ำ
ชายฝั่ง และแร่

เล่ม ๓
สิทธิชุมชนฐานทรัพยากร :สิทธิในการจัดการที่ดิน
ป่า พลังงาน และอุตสาหกรรม

เล่ม ๔
สิทธิทางสังคม และอื่นๆ

เล่ม ๕
สิทธิแรงงาน สิทธิแรงงานข้ามชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๐๐

โทรfax : ๐๒๑๔๑ ๓๔๐๐

Website : www.nhrc.or.th

E-mail : report@nhrc.or.th